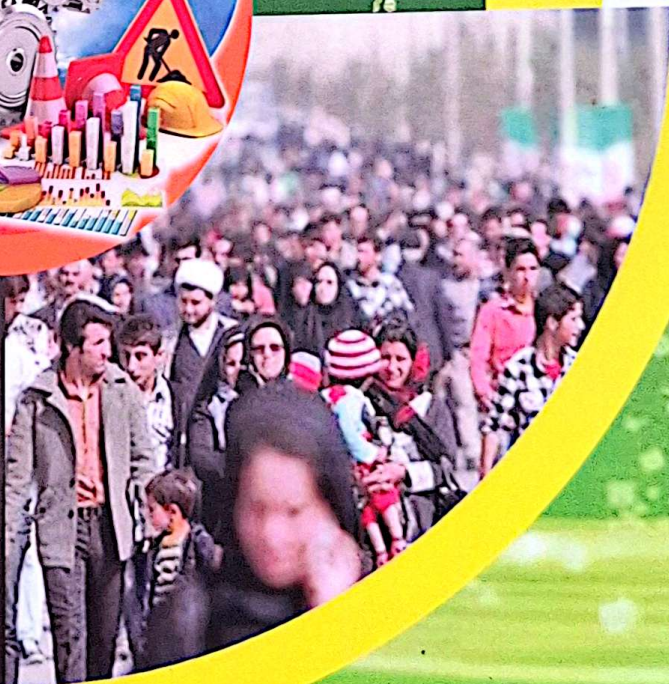

زنگ

فصلنامه علمی فرهنگی ژاوه
شماره پنجم، پاییز ۱۳۹۶
قیمت: ۳۰۰۰ تومان

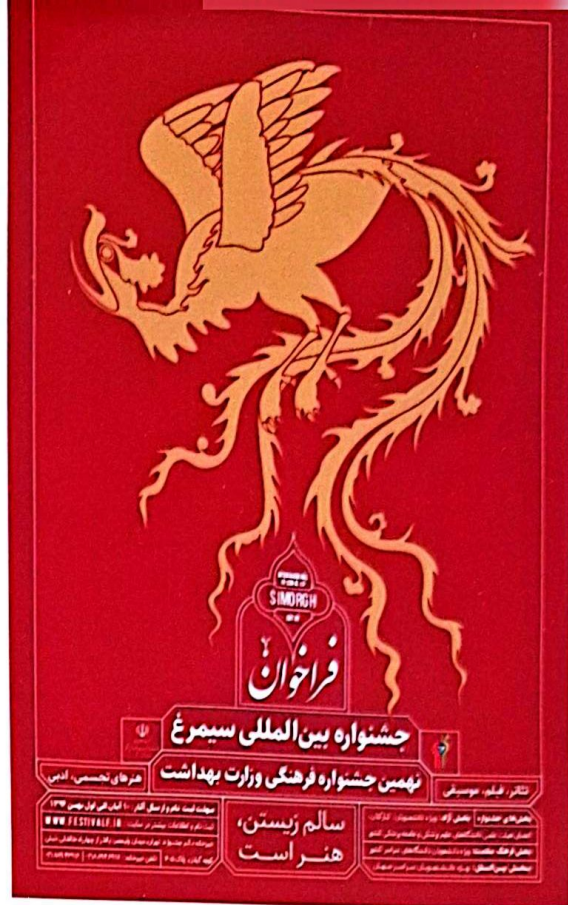

- + اقتصاد مقاومتی: کاهش
- وابستگی ها، پیشرفت
- + متقاضیان کار، بیکارند
- + حفظ محیط زیست در نگاه دینی
- + غرقه عفاف و حجاب

فرخ

نهمین جشنواره فرهنگی
دانشگاه‌های علوم پزشکی وزارت بهداشت

بخش‌های جشنواره:

(۱) تئاتر

در این بخش رشته‌های تئاتر (صحنه، خیابانی)، نمایشنامه خوانی، نمایشنامه نویسی، استند آپ کمدی و اجرا (مجری گری) قرار دارند.

(۲) فیلم

در این بخش رشته‌های فیلم کوتاه، داستانی، فیلم مستند، تیزر و نماهنگ، پویانمایی، فیلمنامه نویسی قرار دارند.

(۳) ادبی

در این بخش رشته‌های شعر (کلاسیک، نو)، نثر ادبی، شعر طنز، نثر طنز، ترانه و داستان کوتاه قرار دارند.

(۴) هنرهای تجسمی

در این بخش رشته‌های خوشنویسی (نستعلیق، شکسته نستعلیق، ثلث، نسخ، معلی، نقاشی خط و خط تحریری)، طراحی، نقاشی و تصویرسازی، کاریکاتور، نگارگری، پوستر، عکاسی، پی نما (کمیک استریپ) و صنایع دستی (مصنوعات چوبی و مصنوعات فلزی، فرش و گلیم، شیشه، سفال و سرامیک) قرار دارند.

(۵) موسیقی

در این بخش رشته‌های آواز (ویژه آقایان)، گروه نوازی سنتی و خوانندگی پاپ (ویژه آقایان) و گروه سرود با استفاده از اشعار و مضامین مناسب قرار دارند.

«آن چیزی که یک ملت را می‌سازد فرهنگ صحیح است»

امام خمینی (ره)

- موضوع آزاد و سلامت از موضوعات مجاز برای شرکت در جشنواره است
و اما محورهای مورد تاکید:
■ اقتصاد مقاومتی و تولید ملی
■ اخلاق اسلامی و انسانی (م)
■ دارا، مروت، انصاف، نفی خشونت و ...
■ انسجام و وفاق ملی از راه همدلی و همزیانی
■ اهتمام به مشکلات جوانان و دغدغه آنان مانند ازدواج آسان و مانا، خانواده سالم، اشتغال و کارآفرینی
«این جشنواره فرصتی برای به نمایش گذاشتن هنر شماست»

ژاوه

فصلنامه دانشجویی

فصلنامه علمی فرهنگی ژاوه
شماره پنجم، پاییز ۱۳۹۶
قیمت: ۳۰۰۰ تومان

شناسنامه

شماره مجوز: ۸۳۴۲۱۵

صاحب امتیاز: کمیته پژوهش دانشجویان
دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

مدیر مسئول:

کیومرث چلونگر

سر دبیر:

زهرا قضاوی

دبیر علمی و اجرایی:

مهسا سهیلی

هیئت تحریریه:

زهرا قضاوی، رویا مرادی، مهدی امرایی، مهسا سهیلی، سپیده بنی اسد، راضیه دهقانی، زهرا شاکر، نرگس سلطانی، مانده رحمانی، فهیمه شیخ، کیمیا یادی پور، علیرضا هاشمیان، زهرا مهاجری،

با قدردانی و تشکر از:

اعضا محترم کمیته پژوهش دانشجویان دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی به دلیل همراهی و ارائه نظرات پر محبتشان.

تمامی دانشجویان پیگیر و خلاق که در طول سالیان فعالیت نشریه ژاوه به هر طریق در مسیر چاپ شماره‌های قبل و فعلی مشارکت و همراهی داشته‌اند. قدردانی ویژه از سرکار خانم سلطانی که همچون گذشته ما را از راهنمایی‌های خود بهره‌مند فرمودند.

ایمیل مکاتبات رسمی کمیته پژوهش

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی:
committee.inbox@gmail.com

شماره پیامکی برای ارتباط ضروری:

۰۹۱۲۹۱۷۷۲۷۰

فهرست

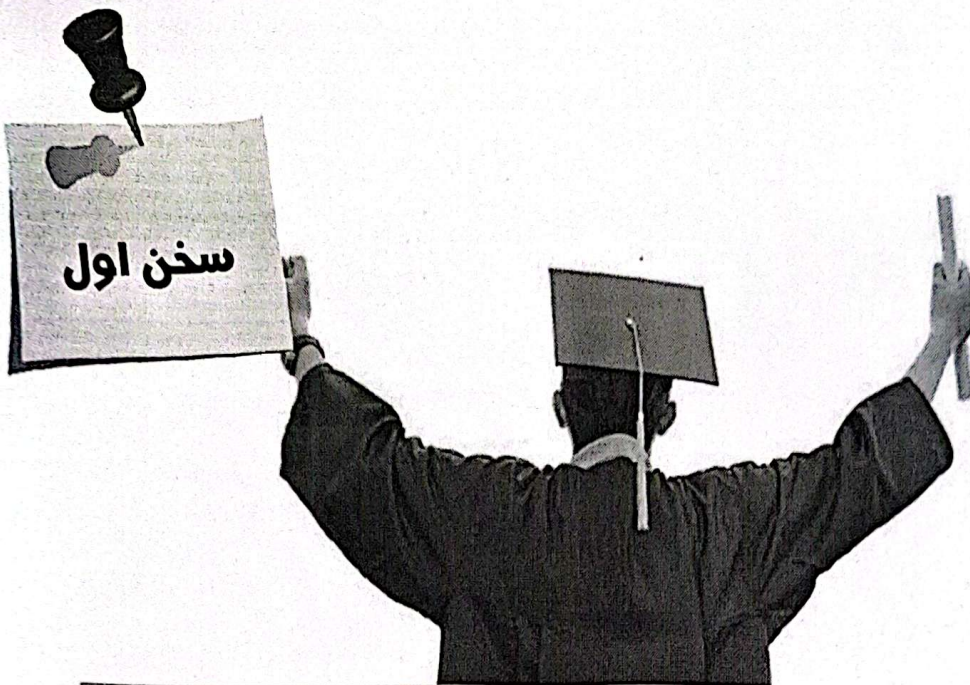
۲ ————— ایستگاه دانشجویی و پسا دانشگاه

بخش علمی

- دانشجو، دانش آموز نباشد، فکر تجاری داشته باشد.
۴ ————— مصاحبه با جناب آقای دکتر احتشامی
نیمه پر لیوان را ببینید، کارافرینی
۷ ————— مدیران در سده مشارکت، مدیریت مشارکتی — ۱۴
سیستم‌های اطلاعاتی باید کاربردی شوند — ۱۶
روان درمانی با کتاب — ۱۸
معرفی کوتاهی از web of Science — ۲۰
کتابدار همراه با تیم پزشکی — ۲۳

بخش فرهنگی

- اقتصاد مقاومتی: کاهش وابستگی ها، پیشرفت - ۲۵
محیط زیست در سیره معصوم (ع) — ۲۷
متقاضیان کار، بیکارند — ۳۰
غرفه عفاف و حجاب — ۴۵
حفظ محیط زیست در نگاه دینی — ۴۶
چرا طلاق؟! — ۴۸
دوشنبه‌های سینمایی — ۵۲
مقابله با مقابله — ۵۳

ایستگاه دانشجویی و پسا دانشگاه

به کیومرث چلونگر دانشجوی کارشناسی ارشد فناوری اطلاعات سلامت

نویسنده معتقد است در دانشکده ما به فراخور وضعیت بازار کار، شایسته خواهد بود که دانشجویان عزیز خود از اساتید و صاحب نظران جهت یافتن فرصت‌های کارآفرینی مطالبه گر بوده و با اتکا به رهنمودهای ایشان در قالب ابزار هایی مانند نشست‌های علم و تجربه و برگزاری همایش‌های علمی که در کمیته پژوهش‌های دانشجویان نیز برای آن تجارب با ارزشی از نسل‌های گذشته به‌امانت سپرده شده است، اقدام به فرصت‌سازی و فرصت‌آفرینی نمایند.

نشریه ژاو نیز در ادامه با استفاده از پتانسل‌های کمیته پژوهش دانشجویان بر این امید راه پیش رو را طی خواهد نمود که علاوه بر انجام رسالت خود مبنی بر تشویق روح نویسندگی و پژوهشگری در دانشجویان، رویکردی به آگاه‌سازی در حیطه پژوهش‌های تقاضا محور، هماهنگی بیشتر با نیازهای بازار اشتغال و آشنایی با فرصت‌های کارآفرینی را فراهم نماید. به‌امید روزی که فرصت‌آفرینی بزرگترین دغدغه فعالان دانشجویی در تمامی عرصه‌های تشکلهای فرهنگی و پژوهشی باشد.

دوره دانشجویی را می‌توان فرصتی ایده آل برای توانمندسازی فردی در عرصه‌های مختلف علمی و اجتماعی دانست.

همواره شاهد این هستیم که پس از فراغت از تحصیل درجه‌ای جدید پیش روی دانشجوی سابق گشوده می‌شود که در بیشتر موارد احساس متفاوت و گاهی غیرمنتظره برای فارغ التحصیلان را به دنبال دارد. احساسی که در وضعیت فعلی از تضاد درخواست‌های بازار مشاغل و رویه‌های مرسوم طی شده توسط دانشجو در طول فرصت دانشجویی منشأ می‌گیرد.

برای "دانشجو موفق" تعاریف متعدد و صحیحی ارائه گشته است لیکن نویسنده بر این عقیده است که فرصت دانشجویی باید زمینه‌ای را برای تدبیر و آماده‌سازی افراد در دوران پسا دانشگاه زندگی فراهم نماید. هر چند عموماً این موضوع در ترم‌های آغازین برای دانشجویان جدید ورود فاقد بار معنایی به نظر می‌رسد که با تاسف این غفلت گاهی تا لحظات پایانی ترم آخر همچنان گریبان گیر برخی باقی خواهد ماند. معناسازی و روشنگری این مسیر به همت دست جمعی و آگاه‌سازی از فرصت‌ها و درخواست‌های رو به تغییر بازار اشتغال در عرصه کنونی نیاز خواهد داشت.

استفاده برنامه ریزی شده از فرصت با ارزش و کوتاه دانشجویی، می‌تواند زمینه ساز همان آینده موفق باشد که موسسات کنکور در دوران دبیرستان تبلیغ کننده و نوید بخش آن برای دانش آموزان دیروز، دانشجویان امروز و فارغ التحصیلان فردا می‌باشند.

یکی از مسائلی که در کشور ما به مانند بسیاری از کشورهای جهان در راستای اشتغال به آن تاکید می‌گردد موضوع نام آشنای کارآفرینی است.

بخش علمی

دانشجو، دانش آموز نباشد، فکر تجاری داشته باشد مصاحبه با جناب آقای دکتر احتشامی

✽ راضیه دهقانی، دانشجو کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی
✽ سید محمد امین دانشور، فرز انگان کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

جناب آقای دکتر اصغر احتشامی یکی از اساتید موفق و جزو هیئت علمی گروه مدیریت و فن آوری اطلاعات سلامت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می باشند. هم اکنون ایشان معاون فرهنگی - دانشجویی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی نیز هستند. جهت آشنایی بیشتر و کسب تجربیات ایشان مصاحبه‌ای ترتیب دادیم. گفت و گوی صمیمانه ما را دنبال کنید.

را دوست دارم و تمایل دارم که در محیطی که جوان‌ها رفت و آمد دارند به فعالیت مشغول باشم. از جوان‌ها انرژی می‌گیرم. البته که اگر این عشق نبود، این شغل طاقت فرسا می‌شد.

چرا رشته فن آوری اطلاعات سلامت را برگزیدید؟

رشته فن آوری اطلاعات سلامت را آگاهانه انتخاب کردم و رشته‌ای بود که دوستش داشتم. هدف من استاد دانشگاه شدن نبود. هدف اصلی کار اجرایی در عرصه بهداشت و درمان بود که اگر فرصتش به وجود آید، حاصر هستم کار اجرایی را انجام دهم زیرا تجربه

شغل دیگری دوست نداشتید؟ چرا استاد دانشگاه شدید؟

البته که شغل‌های دیگری هم بودند. علاقه اصلی من هنر است. هنرهای تجسمی را دوست داشتم و در این زمینه به فعالیت پرداختم.

با شغل‌های دیگری نیز سر و کار داشتم و با آنها آشنا هستم اما هیچکدام پویایی استاد دانشگاه بودن را ندارند. هیچ شغلی نیست که هر روز بخواهید مطالعه کنید، پژوهش انجام دهید و نتیجه آن را در آموزش مشاهده کنید. شغل آموزگاری و استادی همراه با عشق است. عشق تعامل با جوان‌ها. شخصا جوان‌ها

نظر شما در مورد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان چیست؟

بنده دانشگاه تهران و ایران را به عنوان دانشجو تجربه کرده‌ام، اساتید و امکاناتشان را دیده‌ام. به نظر بنده دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه سرآمدی است و امکاناتش از دانشگاه‌های مدعی دیگر بیشتر می‌باشد. اساتید و دانشجویان باید قدر این امکانات را بدانند و با مقداری همت، از آنها استفاده نمایند.

دانشجوی ایده آل به نظر شما چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

دانشجو باید دانشجو باشد، دانش آموز نباشد. دانشجوی خوب دانشجویی است که تک بعدی نباشد و در همه‌ی عرصه‌ها حضور داشته باشد. در عرصه علمی از وقتش درست استفاده کند، در عرصه پژوهشی در کنفرانس‌ها و سمینارها حضور داشته باشد، در عرصه آموزش از کارگاه‌ها و برنامه‌های فوق برنامه استفاده کند و در عرصه فرهنگی دانشجو باید ورزشکار باشد. دانشجو نباید فقط به درس خواند بپردازد. بلکه باید به دیگر حوزه‌ها نیز دقت کند. دانشجو باید خلاقیت و نوآوری داشته باشد. تجاری سازی ایده‌ها را خوب یاد بگیرد. یکی از مشکلات دانشجویان این است که ایده فراوان دارند ولی به اشتباه فکر می‌کنند که از ابتدا تا انتها ایده شان را خودشان باید انجام دهند. نمی‌توانند گروه تشکیل دهند و تا هر کسی از تخصصش استفاده کند تا ایده به محصول تبدیل شود. دانشجویان باید مهارت گروه سازی را در خود تقویت و نقش خود را در گروه پیدا کنند.

آیا شما در کنار تکمیل تحصیل خود مشغول به کار نیز بوده اید؟

همواره در کنار درس خواندن مشغول به کار بودم زیرا دوست داشتم. حتی در دوره دبیرستان و یا راهنمایی بر حسب علاقه‌ای که به کار کردن داشتم، کار می‌کردم و هیچگاه از کار فرار نمی‌کردم.

دغدغه اشتغال به کار برای بسیاری از دانشجویان وجود دارد. نظر شما در مورد این دغدغه‌ها چیست؟

به جای اینکه نگران باشیم، اوقات نگرانی خود و انرژی را که صرف نگرانی می‌کنیم، صرف یادگیری مسیرهای تجاری سازی ایده هایمان کنیم. صرف خلاقیت و نوآوری کنیم که منجر به کارآفرینی شود. دانشجویان باید تجاری فکر کنند، تجاری عمل کنند و ایده‌گری‌هایی همراه با خلاقیت و نوآوری داشته باشند. همچنین با تشکیل گروه‌هایی، ایده‌هایشان را اجرایی کنند.

هایی در محیط‌های بهداشت و درمان و کلینیکی و ستادی داشته‌ام.

این رشته یکی از رشته‌های پویا است مخصوصاً در حوزه‌های نرم افزاری. سالانه حدود ۱۵۰ تا ۱۶۰ عدد از برنامه‌ها به روز می‌شوند. دشوار است که یک فرد به‌همی این برنامه‌ها آشنایی کامل پیدا کند زیرا زمان برا یادگیری محدود است. معمولاً خودمان را می‌توانیم با ۱۰ تا ۲۰ برنامه به روز نگه داریم.

دوران دانشگاه چطور گذشت؟

مثل برق. دوران دانشگاه دوران خوبی بود. امروزه، بعضی از امکانات مانند شبکه‌های مجازی و دستگاه‌های دیجیتال در اختیار دانشجویان هست که در دوره ما بسیار کمتر بود. وقت ما در دوره دانشجویی به ورزش کردن، دور هم بودن با دوستان در محیط دانشگاه می‌گذشت. به نظر می‌رسد محیط در دوران دانشجویی ما شاداب تر از الان می‌بود. دانشجویان دلیل را نباید در نبود و یا کم بودن امکانات ببینند چون که در دوره ما این امکانات کمتر بود. در زمینه‌های ورزشی، درسی و علمی دانشجویان فعالیت بیشتری داشتند و کتاب‌های بیشتری مطالعه می‌کردند. همچنین مهارت‌های کتابخوانی را خیلی بهتر می‌دانستند.

تحصیلات خود را در کجا سپری کرده اید؟

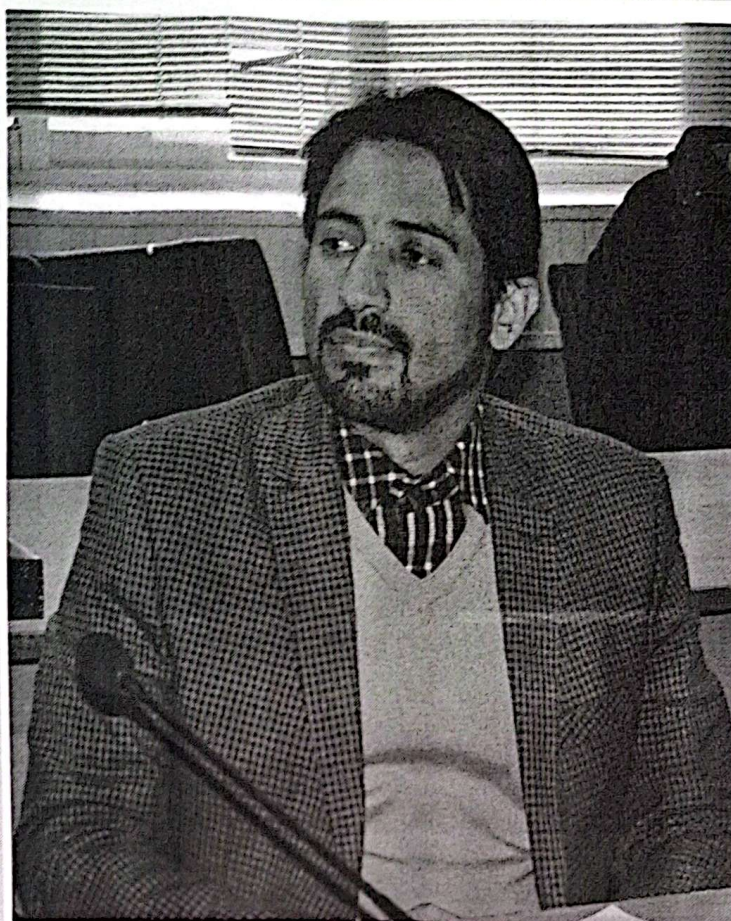
تحصیلات خود را در اصفهان و تهران سپری کرده‌ام. مدرک دکتری خود را از دانشگاه تهران و ایران به صورت مشترک در زمانی که این دو دانشگاه با هم ادغام شده بودند گرفتم.

چند مورد از خاطرات دوران دانشجویی خود را بیان کنید.

در دوره تحصیلی خود به دلیل انجام کار محول شده از طرف مسئولین دانشکده به بنده، به مدت ۱۰ شبانه روز در دانشکده حضور داشتم و به خانه نرفتم. اما امروزه کثرت دانشجویان بعد از اتمام کلاس، بلافاصله از دانشکده خارج می‌شوند و وقت خود را در دانشکده سپری نمی‌کنند.

همچنین در ابتدای دوره کارشناسی قرار بر این شده بود که کتابخانه دانشکده تاسیس شود. از هر رشته یک نماینده دانشجویی انتخاب شد. از گروه فن‌آوری اطلاعات سلامت بنده و از گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی جناب آقای دکتر رحیمی حضور داشتیم که با هم یک گروه تشکیل دادیم و به نمایشگاه کتاب تهران رفتیم و کتاب‌ها را خریداری کردیم.

در دوره کارشناسی ارشد هم دانشجوی نمونه کشوری بودم و سفری به منظور دیدار ریاست جمهوری رفتم و لوح تقدیر از ایشان دریافت نمودم.

کسب دانش و مهارت دانشجو نیازمند امکانات و بستر سازی مناسب است. شما امکانات دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان را برای نیل به این اهداف چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظر بنده امکانات دانشکده مربوط به رشته فن‌آوری اطلاعات سلامت فوق العاده است. اگر علاقه مندی و تمایل به رشد وجود داشته باشد و دانشجو به قصد دریافت مدرک تحصیلی و هدف‌های متفرقه به دانشگاه نیامده باشد، امکان رشد و تعالی وجود دارد. همچنین دانشجویان می‌توانند از شکل‌های دانشجویی مانند کمیته پژوهش دانشجویان، انجمن‌های علمی رشته‌های مختلف و کنفرانس‌های هفتگی که معاونت محترم پژوهشی برگزار می‌کنند، استفاده نمایند.

توصیه شما به دانشجویان چیست؟

در این زمین عبس نرو، بیافرین، بیافرین.

با سپاس از شما و آرزوی موفقیت روز افزون برای جنابعالی.

علاوه بر مشاغل دولتی باید به مشاغل خصوصی هم توجه شود. زیرا اگر شخصی شغل دولتی داشته باشد و بداند که آخر ماه با دریافت حقوق مشکلاتش برطرف می‌شود، آنگاه دیگر به فعالیت نمی‌پردازد. ولی اگر آن شخص بداند که به خاطر روزی اش، مجبور باشد به ایده‌های جدید و تازه فکر کند و به دنبال روش‌هایی باشد که آن ایده‌ها را تبدیل به پول کند، آن زمان دیگر نگران شغل آینده نیست بلکه نگران آن خواهد بود که ایده جدید تولید می‌کند و یا خیر.

دغدغه اشتغال به کار بی‌جاست. دانشجویان به این فکر هستند که آیا با آموزش‌هایی که می‌بینیم در آینده شغل خواهیم داشت؟ آیا کسی ما را دعوت به کار خواهد کرد؟ دانشجو می‌تواند ایده‌هایی داشته باشد که افرادی که در حال حاضر مشغول به کار هستند، توانمندی هایشان را در جهت عملی کردن آن ایده‌ها استفاده کنند.

نیمه پر لیوان را ببینید کارآفرینی

پژوهرا قضاوی دانشجو کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

طرح صورت مسئله:

امروزه به دنبال ورود به قرن بیست و یکم، دانش بشری بیش از پیش دستخوش پیشرفت‌ها و تحولات گوناگون شده است. این پیشرفت‌های سریع و شگفت انگیز در زمینه‌های علمی و فناوری ایجاب می‌کند که سطح علمی و تخصصی در رشته‌های مختلف از لحاظ کمی و کیفی و نوع نگرش به آن‌ها ارتقاء یابد. در این رهگذر با نوآوری و ابداعات جدید فراهم آوردن زمینه‌های تازه در عرصه‌های کار و تولید، ماهیت اشتغال در جامعه چهره ای نوین می‌یابد و برای احراز شایستگی وارد شدن در حیطه‌های شغلی مختلف افراد، بایستی توانایی‌های ویژه دیگری را علاوه بر تخصص‌های فنی و حرفه ای خود کسب نمایند. در غیر اینصورت فرصت‌های اشتغال را از دست خواهند داد.

تردیدی نیست کسب چنین سطحی از دانش و توانمندی، فرد را قادر می‌سازد تا بتواند با تکیه بر استعدادهای سرشار خدادادی و ذاتی که در وجود هر انسانی نهفته است، معماری سرنوشت خود را شخصاً انجام دهد و به موفقیت‌های چشم گیری در عرصه کسب و کار نائل گردد، هنگامی که افراد جامعه به سطحی از ارتقاء توانمندهای خود برسند بالطبع جامعه وارد مرحله ای از شکوفایی و رونق اقتصادی خواهد شد، آن چه که گردآورنده پژوهش حاضر را ملزم به این حرکت کرد تحقیقی در این رابطه با این مسئله بود که موانع تحقق بخشیدن کارآفرینی در چرخه اقتصاد ملی ایران را هر چند به صورت اجمالی بیان نماید و مباحث مربوط به عقب ماندگی، پیشرفت، وابستگی، توسعه و وابستگی، استعمار و سرمایه داری تا چه حد می‌تواند ما در ارائه بهتر و جامع تر این مسئله یاری رساند، امید آن است که نهایت بتوانیم به ریشه یابی

و علل موانع توسعه و کارآفرینی در ایران هر چند به صورت اجمالی دست یابیم.

انواع کارآفرینی و کارآفرینان:

کارآفرینان بر اساس تفکر واگرا مثبت و خلاق خور رشددهنده ایده‌های جدید در سازمان هستند. یکی دیگر از ویژگی‌های کارآفرینان روشی است که برای حل مساله در پیش می‌گیرند. کارآفرینان اساساً معتقدند برای رسیدن به راه حلی خلاق ابتدا لازم است مشکل اصلی یا مسأله واقعی شناخته و تعریف شود. کارآفرینان هر مشکل را شامل دو جزء خطر و فرصت می‌دانند و معتقدند برای رسیدن به راه حلی خلاق لازم است هم خطرها و هم فرصت‌های مسأله دقیقاً شناخته شود و برای کشف فرصت‌ها از دیدگاه یک محقق از دیگر صفات برجسته کارآفرینان تفکر مثبت آن هاست، تفکری که باعث افزایش اعتماد به نفس خود و همکاران می‌شود و همدلی و انرژی، صداقت و امید را در سازمان ایجاد می‌نماید (دیدن نیمه پر لیوان) افزایش منابع مالی، استفاده بهتر از منابع مالی، درک مناسب تر از نیازهای جامعه، آزادی بیشتر و انتخاب برای نیل به نیازهای جامعه، افزایش حس اعتماد ارباب رجوع و سرمایه گذاران، تداوم یادگیری و بهبود و... از مزایای کارآفرینی اجتماعی است.

مفهوم کارآفرینی:

- کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند (Webster's New Collegiate Dictionary))
- خریداری نیروی کار و مواد اولیه به بهائی نامعین و به فروش رساندن محصولات به بهائی طبق قرارداد (برنارد دو بلیدور (Bernard F. De Belidor) اقتصاددان فرانسوی در اوایل قرن هیجدهم)
- کارآفرین فردی است که ابزار تولید را به منظور ادغام آنها برای تولید محصولات قابل عرضه به بازار، ارائه می‌کند (ریچارد کانتیلون R. Cantillon در حدود سال ۱۷۳۰)
- کارآفرین عاملی است که تمامی ابزار تولید را ترکیب می‌کند و مسوولیت ارزش تولیدات، بازیافت کل سرمایه‌ای را که بکار می‌گیرد، ارزش دستمزدها، بهره و اجاره‌ای که می‌پردازد و همچنین سود حاصل را برعهده می‌گیرد (جان باتیست سی (Jean Baptiste Say)، اقتصاددان فرانسوی در سال ۱۸۰۳ میلادی)
- کارآفرینی پلی است بین جامعه به عنوان یک کل، به ویژه جنبه‌های غیراقتصادی جامعه و موسسات انتفاعی تاسیس شده برای تمتع از مزیت‌های اقتصادی و ارضاء آرزوهای اقتصادی (آرتور کول (A. Cole، ۱۹۴۶)
- کارآفرین فردی است که تخصص وی تصمیم‌گیری عقلانی و منطقی درخصوص ایجاد هماهنگی در منابع کمیاب می‌باشد (کاسون، ۱۹۸۲)
- کارآفرینی به عنوان یک تسریع‌کننده، جرقه رشد و توسعه اقتصادی را فراهم می‌آورد (ویلکن (Wilken، ۱۹۸۰))
- کارآفرین فردی است که شرکتهای جدیدی را که سبب ایجاد و رونق شغل‌های جدید می‌شوند، شکل می‌دهند (که چموف (B - Kirchhoff، ۱۹۹۴)
- رابرت لمب (R. K. Lamb، ۱۹۰۲) معتقد بود که کارآفرینی یک نوع تصمیم‌گیری اجتماعی است که توسط نوآوران اقتصادی انجام می‌شود و نقش عمده کارآفرینان را اجرای فرآیند گسترده ایجاد جوامع محلی، ملی و بین‌المللی و یا دگرگون ساختن نمادهای اجتماعی و اقتصادی می‌داند.
- هربرتون ایوانز (Herberton G. Evans، ۱۹۵۷) معتقد بود که کارآفرین وظیفه تعیین نوع کسب و کار موردنظر را برعهده داشته و یا آن را می‌پذیرد.
- ردلیچ (F. Redlich، ۱۹۵۸) معتقد است که کارآفرین درحالی که مدیر، سرپرست و هماهنگ‌کننده فعالیت‌های تولید است، برنامه‌ریز، نوآور و تصمیم‌گیرنده نهایی در یک شرکت تولیدی نیز می‌باشد.
- مک کلهلند (D. M. clelland، ۱۹۶۱) معتقد بود که کارآفرین کسی است که «یک شرکت (یا واحد اقتصادی) را سازماندهی می‌کند و ظرفیت تولیدی آن را افزایش می‌دهد.»
- پنروز (E. Penrose، ۱۹۶۸) جنبه اصلی کارآفرینی را

همانا شناسایی و بهره‌برداری از کارهای فرصت طلبانه برای گسترش شرکتهای کوچکتر می‌داند.

- کارلند (J. c. carland، ۱۹۸۴) معتقد است که کارآفرین فردی است که جهت دستیابی به سود و رشد، شغلی را به وجود می‌آورد و مدیریت می‌کند.
- چل (E. chell و هاروث (J. Haworth، ۱۹۸۸) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده‌اند که کارآفرینان افرادی هستند که قابلیت مشاهده و ارزیابی فرصتهای تجاری، گردآوری منابع مورد نیاز و دستیابی به ارزیابی حاصل از آن را داشته و می‌توانند اقدامات صحیحی را برای رسیدن به موفقیت انجام دهند.
- پیتر دراکر (P. draker، ۱۹۸۵) معتقد است، کارآفرین کسی است که فعالیت اقتصادی کوچک و جدیدی را با سرمایه خود شروع می‌نماید.
- ادی (G. Eddy) و الم (k. olm، ۱۹۸۵) معتقدند که کارآفرین فردی است که مایل و قادر به مخاطره‌پذیری است و در عین حال ابزار تولیدی و اعتباری را در هم می‌آمیزد تا به سود یا اهداف دیگری همچون قدرت و احترام اجتماعی دست یابد.
- تراب‌مان (J. Torpman) و مورنینگ استار (G. Morn-ingstar، ۱۹۸۹) در کتاب «نظام‌های کارآفرینانه» در دهه ۱۹۹۰ می‌نویسند: کارآفرین یعنی ترکیب متفکر با مجری، کارآفرین فردی است که فرصت‌ارائه یک محصول، خدمات، روش و سیاست جدید یا راه تفکری جدید برای یک مشکل قدیمی را می‌یابد. کارآفرین فردی است که می‌خواهد تاثیر اندیشه محصول یا خدمات خود را بر نظام مشاهده کند.
- جفری تیمونز (Jeffry Timmons، ۱۹۹۰) درخصوص کارآفرینی می‌نویسد: کارآفرینی خلق و ایجاد بینشی ارزشمند از هیچ است. کارآفرینی فرایند ایجاد و دستیابی به فرصتها و دنبال کردن آنها بدون توجه به منابعی است که در حال حاضر موجود است. کارآفرینی شامل، خلق و توزیع ارزش و منافع بین افراد، گروهها، سازمانها و جامعه می‌باشد.
- دیوید مک کران (D. Mckeran) و اریک فلائیگان (E. Flannigan، ۱۹۹۶) کارآفرینان را افرادی نوآور، بافکری متمرکز، و به دنبال کسب توفیق و مایل به استفاده از میانبرها می‌دانند که کمتر مطابق کتاب کار می‌کنند و در نظام اقتصادی، شرکتهایی نوآور، سودآور و با رشدی سریع را ایجاد می‌نمایند.
- در واقع، هنوز هم تعریف کامل، جامع، مانع و مورد پذیرش همه صاحب‌نظران ارائه نشده است، لیکن دراین بین تئوری و تعاریف اقتصاددان مشهور اتریشی به نام جوزف شومپتر (Joseph schumpeter) از کارآفرینی و نقش کارآفرینان در فرآیند توسعه مورد توافق و ارجاع اکثر محققین در این زمینه است:
- بر طبق نظر وی کارآفرین نیروی محرکه اصلی در توسعه اقتصادی و موتور توسعه می‌باشد و نقش وی عبارت است از نوآوری یا ایجاد ترکیب‌های تازه

از مواد.

شومپتر مشخصه اصلی کارآفرین را «نوآوری» می‌داند و کار یک کارآفرین را «تخریب خلاق» تعریف کرد. وی در کتاب «نظریه اقتصاد پویا» اشاره می‌کند که تعادل پویا از طریق نوآوری و کارآفرینی ایجاد می‌گردد و اینها مشخصه یک اقتصاد سالم هستند.

سابقه کارآفرینی در ایران

علیرغم اینکه در کشورهای پیشرفته دنیا از اواخر دهه ۱۹۷۰ به بعد به موضوع کارآفرینی توجه جدی شده و حتی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه هم از اواخر دهه ۱۹۸۰ این موضوع را مورد توجه قرار داده‌اند، در کشور ما تا شروع اجرای برنامه سوم توسعه، توجه چندانی به کارآفرینی نشده بود. حتی در محافل علمی و دانشگاهی نیز به جز موارد بسیار نادر، فعالیتی در این زمینه صورت نگرفته بود. مشکل بیکاری و پیش‌بینی حادث شدن آن در دهه ۱۳۸۰ موجب شد که در زمان تدوین برنامه سوم توسعه، موضوع توسعه کارآفرینی مورد توجه قرار گیرد. در برنامه اخیر، توسعه کارآفرینی در سطح وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن و فلزات و همچنین مؤسسه جهاد دانشگاهی به دلیل ارتباط با فعالیت‌های آنها، مطرح شده است.

متأسفانه واژه کارآفرینی که ترجمه‌ای از کلمه Entrepreneurship است، موجب گردیده است که معنی ایجاد کار و یا اشتغال‌زایی از این واژه برداشت می‌شود. در حالیکه کارآفرینی دارای مفهومی وسیع‌تر و با ارزش‌تر از اشتغال‌زایی است. این برداشت نا صحیح از این مفهوم و همچنین تورم نیروی انسانی بیکار در جامعه (بوژه در بین دانش‌آموختگان دانشگاهی)، موجب شده بسیاری از سیاست‌هایی که برای توسعه آن اتخاذ شده و نیز در بخشنامه‌ها و سخنرانی‌های مسئولان در این خصوص، صرفاً جنبه اشتغال‌زایی برای آن در نظر گرفته شود. در حالیکه کارآفرینی دارای پیامدهای مثبت و مهم دیگری همانند: بارور شدن خلاقیت‌ها، ترغیب به نوآوری و توسعه آن، افزایش اعتماد به نفس، ایجاد و توسعه تکنولوژی، تولید ثروت در جامعه و افزایش رفاه عمومی است و در صورتیکه فقط به جنبه اشتغال‌زایی آن توجه شود، از سایر پیامدهای آن بی‌بهره خواهیم ماند.

کارآفرین کیست؟

زمان زیادی نیست که کلمات کارآفرین و کارآفرینی در رسانه‌های مختلف تکرار می‌شود و هر کس به سلیقه خود از این واژه جدید برای اشاره به مدیران، افراد موفق، سرمایه‌داران، سرمایه‌گذاران، صادرکنندگان،

دلال‌ها و تاجران استفاده می‌کند. هرچند هر کدام از این افراد ممکن است کارآفرین باشند ولی هیچکدام مصداق کاملی برای این مفهوم نیستند.

به راستی کارآفرین کیست؟ آیا کارآفرینان ویژگی‌های متمایزی از دیگر بازیگران صحنه اقتصاد دارند؟ نگاهی به مسیر حرکت فعالیت‌های کارآفرینان، مبدأ و منشأ و حرکت و انرژی که در طول مسیر آنان را تغذیه می‌نماید در تصویری اجمالی از شخصیت کارآفرین ارائه شده است.

چه چیز باعث می‌شود که نشاط حرکت به لختی و سکون غلبه کند؟ آرزوی آن چیزی که امروز نیست ولی فردا می‌تواند باشد، اولین چیزی است که جمود کارآفرین را در هم می‌شکند. یعنی کارآفرین آرزومند است.

آن چه جهت و مسیر کارآفرین را برای رسیدن به آرزوهایش تعیین می‌کند از درون او برمی‌خیزد. عزم او برای حرکت یا توقف و اقدام یا عدم اقدام، چیزی نیست که مولود شرایط، محیط یا اطرافیان باشد. یعنی کارآفرین کنترل درونی دارد.

او برای اینکه بتواند درست آن چه را که می‌اندیشد عینیت بخشد و عزم خود را عملی کند باید رئیس و کارفرمای خود باشد. یعنی کارآفرین نیاز به استقلال دارد.

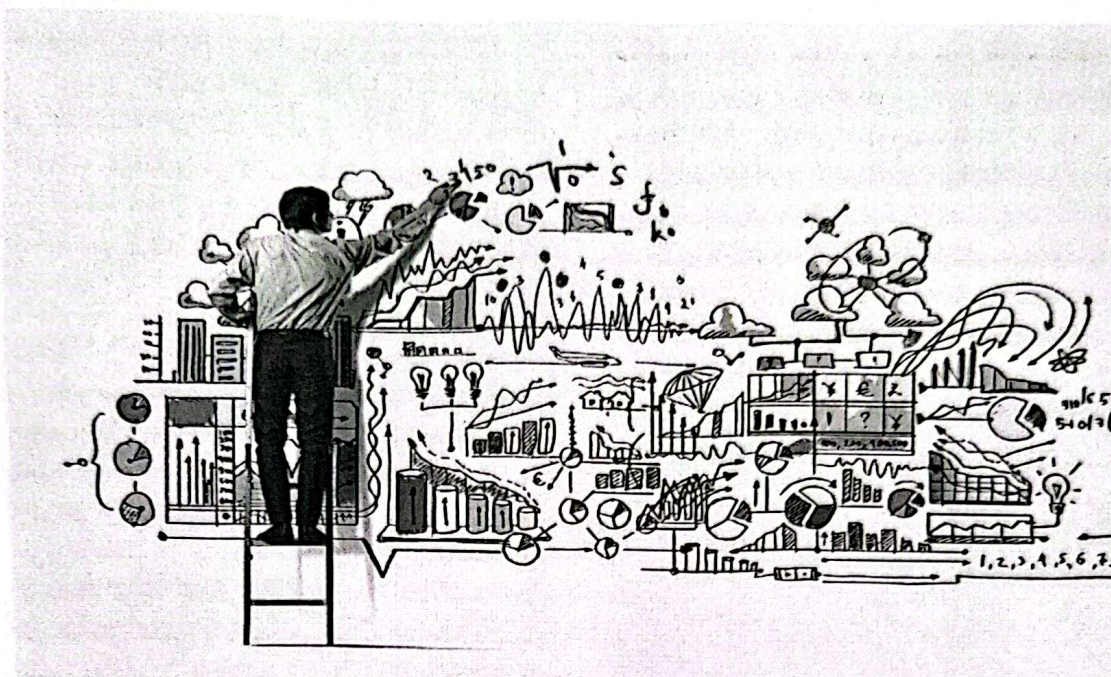
وقتی که خلاقیت از ذهن به عمل منتقل می‌شود، نوآوری صورت می‌گیرد. نوآوری یعنی پیمودن راه نرفته، کسی که اولین بار راهی را می‌پیماید، اولین کسی است که می‌تواند خبر مخاطرات راه را برای دیگران بیاورد. یعنی کارآفرین خطرپذیر است.

او به جای آن که منتظر ضمانت یک پایان موفق بماند، به فکر و تلاش خود تکیه می‌زند، به مشکلات حمله می‌کند و پیش می‌رود. یعنی کارآفرین منفعل نیست و برای استقبال از آینده روحیه‌ای تهاجمی دارد. ذهن پویای او مرزهای از پیش تعیین‌شده و قالب‌های رایج را درهم می‌شکند و با وجودی که همان چیزی را می‌بیند که دیگران بینند، اما چیزی را می‌اندیشد که دیگران نمی‌اندیشند. یعنی کارآفرین خلاق است.

به استقبال فردا رفتن، آخر ماجرا نیست. کسی که آگاهانه و پیشاپیش خود را در میدان مواجهه با مسائل می‌اندازد، باید توان سخت کارکردن در شرایط پرتنش را هم داشته باشد. یعنی کارآفرین با وجود فشار زیاد، کارایی خود را حفظ می‌کند.

لحظه تصمیم آغاز، تنها زمانی نیست که او با ریسک مخاطره مواجه می‌شود. ابهام یک پایان نامعلوم، برهر قدم این راه سایه می‌اندازد. یعنی کارآفرین قدرت تحمل ابهام دارد.

باید گفت که تعریف مجموعه‌ای از صفات که

بندرت انگیزه کارآفرینان قرار می‌گیرد چرا که پول به تنهایی نمی‌تواند انگیزه‌انجام تمام زحماتی باشد که در شروع یک فعالیت کارآفرینانه لازم است، هرچند که معیار خوبی برای اندازه‌گیری موفقیت فعالیت کارآفرینان است.

تمرکز: برای اینکه کارآفرین از انجام موفقیت‌آمیز تمام طرح و برنامه‌ها و جزئیات کار مطمئن باشد، لازم است که همانند یک فوتبالیست خوب که لحظه‌ای چشم از توپ برنمی‌دارد در تمام لحظات با تمرکز برچشم‌انداز، همه انرژی، وقت و سایر منابع را حول این هدف مصروف نماید.

وقف و از خودگذشتگی: کارآفرینان همه زندگی خود را وقف کار نموده‌اند. بسیار سخت کوش هستند و پشتکار آنان مثال زدنی است در حقیقت آنان از کار در راستای هدف خود لذت می‌برند. داشتن چشم‌انداز روشن و ترکیب آن با خوش بینی و ریسک‌پذیری کارآفرینان، سخت‌کوشی و تعلق خاطر به کار را در آنان پدید می‌آورد.

تعاریف و نظریات مختلفی در مورد کارآفرینان شده که برخی از آنها عبارتند از:

- کارآفرین کسی است که فرصتی را کشف و برای پیگیری و تحقق آن، سازمان‌مناسبی را بنا می‌کند.
- کارآفرین کسی است که عمدتاً به منظور کسب سود و رشد، کسب و کاری را تاسیس و اداره می‌کند که مشخصات اصلی آن نوآوری و مدیریت استراتژیک است.
- کارآفرین کسی است که سیاست‌گذاری کسب و کار با اوست و به حساب خود ریسک مالی آن را به عهده می‌گیرد.
- کارآفرین کسی است که فرصتهای بازار را درک و جهت استفاده از آن فرصتها، سرمایه و دارایی لازم را

کارآفرین ایده‌آل را به تصویر کشد، امکان‌پذیر نیست و از طرفی هر کارآفرینی تمام ویژگیهای ذکر شده در ادبیات را ندارد. برخی دیگر از ویژگیهایی که محققین بسیاری آنها را به عنوان ویژگیهای کارآفرین برشمرده‌اند عبارتند از:

آینده‌نگر بودن و داشتن چشم‌انداز: چشم‌انداز برای شخص کارآفرین کاملاً شفاف و خالی از هرگونه ابهام بوده و لذا قابل انتقال به دیگران می‌باشد. داشتن چنین چشم‌اندازی به کارآفرین کمک می‌کند تا حرکتی مستمر و بدون سردرگمی و مستقیم به سمت هدف داشته باشد. علاوه بر این چشم‌انداز قابل انتقال دیگران را نیز در طی مسیر همراه و مددیار او می‌نماید.

مصمم بودن: عزم راسخ کارآفرینان یکی دیگر از ویژگیهای بارز آنهاست که انرژی و تعهد لازم برای کسب موفقیت را ایجاد می‌کند. کارآفرینان مصمم از ایده‌های جدید و فرصت‌ها و پیشنهادات شغلی دیگر چشم‌پوشی کرده و در مقابل به کاری که برای خود برگزیده‌اند پایبند می‌مانند. این قطعیت کارآفرین را در طی فرایند راه‌اندازی از هر گونه شک و تردید و دودلی مصون نگاه می‌دارد تا حدی که مخالفت نزدیکان و آشنایان نیز نمی‌تواند در اراده آنان خللی وارد نموده بلکه دودلی دیگران نیز تحت تأثیر این قطعیت برطرف می‌شود.

انگیزش: نیاز خود شکوفایی یکی از مهمترین انگیزه‌های کارآفرینان در محقق کردن چشم‌انداز خود است. نتیجه این نیاز قوی این است که در مسیر حرکت به سوی هدف، هرچیز دیگری از اولویت پایین برخوردار می‌گردد. در روابط شخصی، علایق خارج از این چشم‌انداز و یا پروژه‌های باسود مالی زیاد، همه از مواردی هستند که در مقایسه با هدف، اولویت پایین‌تری خواهند داشت. البته سود مالی

می‌شوند که این موضوع موجب شده صاحب‌نظران و محققین کارآفرینی ویژگیهای مختلفی برای کارآفرینان ذکر کرده‌اند که در زیر به مهمترین آنها اشاره می‌شود:

- نوآوری (Innovation)
- خلاقیت (Creativity)
- اعتماد به نفس (self-confidence)
- دانش فنی (Technical Knowledge)
- استقلال (Independent)
- هدف‌گرا (Goal-Oriented)
- مرکز کنترل داخلی (Internal locus of control)
- عکس‌العمل مثبت نسبت به مشکلات و موانع (Posi-tive reaction to set back)
- توانایی به ایجاد ارتباطات (Communication Ability)
- توفیق‌طلبی (need for Achievement)

موانع کارآفرینی

این پرسش‌ها که چرا یک فرد از فردی دیگر موفق‌تر است، یا اینکه چرا یک شرکت عملکرد اقتصادی بهتری از شرکتی دیگر دارد و یا این که چرا یک کشور از کشور دیگر پیشرفته‌تر است در پیچه جدیدی برایم باز کرد و متوجه شدم که ما در طی ۴۰ سال گذشته در آشنایی، معرفی، فرهنگ سازی و نهادینه کردن موضوع کارآفرینی در سطح جامعه، یک غفلت استراتژیک داشته‌ایم. این مفهوم اصلا وارد دانشگاههای ما نشده است، در حالی که در آمریکا حدود ۲۰۰۰ دانشکده در سطح لیسانس، فوق لیسانس و دکترا دوره کارآفرینی دارند.

بحث کارآفرینی یک بحث توسعه ای است. الگوهای مختلفی برای توسعه در دنیا وجود دارد، از جمله توسعه‌های درون‌زا یا برون‌زا، توسعه‌های مبتنی بر مزیت‌های رقابتی یا مبتنی بر الگوهای جمعیتی خاص، ولی آخرین مدل توسعه در واقع توسعه از طریق کارآفرینی است.

شما وقتی به کشوری مثل ژاپن نگاه می‌کنید می‌بینید که الگوی توسعه آن، از مسیر شرکت‌های بزرگ بوده است. مخصوصا از دوران روی کار آمدن

فراهم می‌سازد.

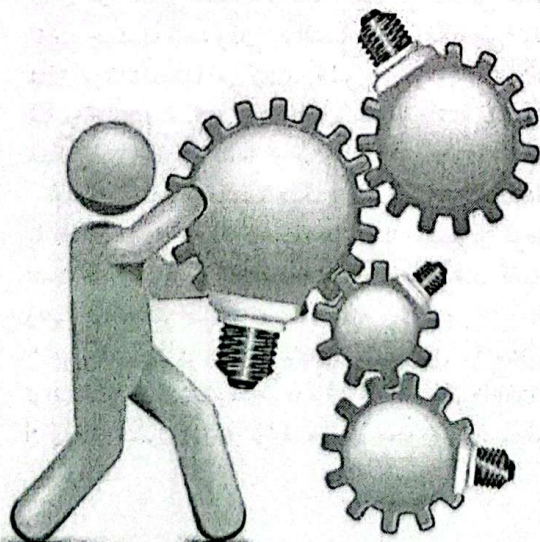
- کارآفرین کسی است که فرصتها را تشخیص می‌دهد، منابع مورد نیاز را جمع‌آوری می‌کند، کارآفرین کسی است که تولید را سازماندهی می‌کند.
- کارآفرین کسی است که شرکتی را تأسیس یا قسمتی از کار را که باید انجام شود، مرتب می‌کند و به امید کسب سود، ریسکهای کسب و کار را می‌پذیرد.
- کارآفرین کارفرمایی است که ریسک و مدیریت کسب و کاری را به عهده می‌گیرد.
- کارآفرین کسی است که ترکیب جدیدی از وسائل تولید و اعتبار بنگاه اقتصادی را به عهده می‌گیرد.
- یک کارآفرین به منظور تحقق ایده‌اش عوامل مورد نیاز مانند: زمین، نیروی کار، مواد مصرفی و سرمایه را فراهم آورده و با استفاده از قدرت تصمیم‌گیری، مهارتها و استعدادهای فردی‌اش در طراحی، سازماندهی، راه‌اندازی و مدیریت واحد جدید، ایده‌اش را تحقق می‌سازد و از این راه به کسب درآمد می‌پردازد. همچنین در این راه یک عدم موفقیت را به دلیل فعالیت در محیط غیر قابل کنترل و مبهم و با موانع پیش‌بینی نشده می‌پذیرد. از نظر علم اقتصاد، کارآفرین فردی است که با صرف‌زمان و انرژی لازم، منابع، نیروی کار، مواد اولیه و سایر دارائیه‌ها را به گونه‌ای هماهنگ می‌سازد که ارزش آنها و یا محصولات حاصل از آنها نسبت به حالت اولیه‌اش افزایش یابد (ایجاد ارزش افزوده کند).

کارآفرین سرمایه‌دار نیست ولی قادر است از سرمایه‌های راکد به خوبی استفاده کند. همچنین او ممکن است مخترع، عالم، متخصص و هنرمند نباشد، ولی توان بهره‌برداری مناسب از علم، تخصص و هنر دیگران را دارد.

تعاریفی که از کارآفرینی ارائه شده، مبین آن است که، کارآفرین منتظر سرمایه‌گذاری و ایجاد شغل از طرف دولت و دیگران نیست. او خود با شناخت صحیح از فرصتها و استفاده از سرمایه‌های راکد، امکاناتی را فراهم نموده و با سازماندهی و مدیریت مناسب منابع، ایده خویشت را عملی می‌نماید. او تنها خودش شاغل نمی‌شود، بلکه بدون اتکاء به دولت، در بخش غیردولتی برای تعداد دیگری نیز شغل می‌آفریند و علاوه بر آن نقش مهمی در تولید و «اشتغال‌مولد» دارد. این امر سبب کاهش نرخ بیکاری بدون نیاز به سرمایه‌گذاری دولت برای ایجاد اشتغال می‌گردد. البته دولت می‌تواند با ارائه تسهیلات و پیگیری سیاستهای مناسب، حرکت کارآفرینان را شدت و شتاب بخشد. هر کارآفرین بالقوه یا بالفعل، به یک نسبت از این ویژگیها و قابلیتها برخوردار نیست. لذا کارآفرینان طیف متنوعی را شامل می‌شوند که همین باعث تنوع در تعریف کارآفرینی و کارآفرین شده است.

ویژگیهای کارآفرینان:

چنانچه گفته شد کارآفرینان طیف متنوعی را شامل

امپراطوری میجی و سقوط حاکمیت سامورایی‌ها که دولت از طریق شرکت‌های بزرگ توسعه را آغاز کرد و هولدینگ‌هایی مثل میتسوبیشی، سومی، تومو، میتسو بی، پاناسونیک، تویوتا در این کشور شکل گرفت. در کشورهای مثل سنگاپور یا تایوان می‌بینید که توسعه از طریق اسمی (شرکت‌های کوچک و متوسط) است. شرکت‌های کوچک و متوسط در اندونزی حتی وزارت اسمی دارند. این کشورها الگوی توسعه شان از طریق شرکت‌های کوچک است.

در کره جنوبی هم توسعه ابتدا از طریق شرکت‌های بزرگ بود. شرکت‌های بزرگی مثل سامسونگ و ال. جی محور قرار گرفتند. در کشورهای سوسیالیستی مثل شوروی، توسعه از طریق دولت و تمرکز دولتی بوده در واقع توسعه تا آن زمان، ترکیبی از این سه محور بوده است.

ولی آخرین پدیده‌ای که از آن صحبت می‌کنند، ابتدا رشد و توسعه اقتصادی از طریق Primary Economy یعنی اقتصاد اولیه بود ولی در حال حاضر می‌گویند Secondary Economy یعنی توسعه از طریق کارآفرینی که در این روش توسعه، تمرکز بر روی افراد خاصی است که مدل‌های انگیزشی و خلاقانه دارند. افرادی که به آنها قهرمانان صنعتی و قهرمانان توسعه می‌گوئیم. افراد خاصی که می‌آیند و لکوموتیو ران توسعه می‌شوند.

کارآفرینان چنین نقش کلیدی را در توسعه دارند.

کارآفرینی ویژگی‌ای نیست که در همه باشد. در تعریف به فردی می‌گوئیم که دارای ایده و فکری جدید است و از طریق ایجاد یک کسب و کار می‌تواند یک مغازه، یا کار در منزل یا فروشگاه یا شرکت باشد، یک محصول یا خدمت جدیدی به بازار ارائه دهد.

این بحث بسیار مهمی است که بدانیم لکوموتوران توسعه چه کسی است؟ در بنگاههای اقتصادی، از گذشته این بحث وجود داشته است که انسان‌ها از زمان غار نشینی همیشه به دنبال تغییر بودند. این عامل تغییر چیست شما وقتی به اقتصاد دان‌ها نگاه می‌کنید، مثلاً مرکانتلیست‌ها می‌گفتند کشوری موفق است که منابع اولیه بیشتری (مثل طلا و نقره) داشته باشد و فعالیت‌های تجاری، عامل و موجد ارزش افزوده باشد. اما در اقتصاد مکتب دیگری به نام Naturalism یا طبیعیت‌گرایی به وجود آمد که می‌گفتند کشوری موفق است که زمین بیشتری داشته باشد. توماس مان گفت: زمین یگانه سرچشمه نعمت است.

این اقتصاد دانان، فعالیت‌های کشاورزی را محور توسعه می‌دانستند. بعدها عده‌ای از کلاسیک‌ها آمدند و گفتند کشوری که تولید در آن محور باشد موفق

است. در این مرحله شومپیتر که او را پدر کارآفرینی می‌دانیم، آمد و حرف بسیار جالبی زد. این اقتصاد دان مکتب اطریش در سال ۱۹۳۴ گفت که عامل اساسی توسعه، نوآوری است همه حرف او این بود که ایجاد شرکت‌های جدید توسط کارآفرینان نو آفرین، موجب خروج شرکت‌های قدیمی از صحنه بازار می‌شود. این تخریب را تخریب خلاق نامگذاری کرد. این تخریب خلاق در چند حالت بوجود می‌آید: این که کسی محصول یا خدمت جدید ارائه دهد، در تولید فرایند جدیدی ایجاد کند، بازار جدیدی ایجاد کند، منبع جدید و یا اینکه تشکیلات جدیدی را در داخل تشکیلات قدیمی بوجود آورد.

مثلاً زمانی که معلمان از یک تکه چوب در پای تخته کلاس درس استفاده می‌کردند، نجارها کارشان ساخت این تکه چوب‌ها بود. در این زمان یک انسان خلاق از آلومینیم برای این کار استفاده کرد. به طوری که آن تکه چوب بلند تبدیل به یک قطعه آلومینیمی قابل حمل شد که به عنوان خودکار و نوشت ابزار مصرف می‌شد. در این حال اوضاع نجارها به هم ریخت. پس از آن، فکر جدید دیگری آمد و از یک باتری کوچک و لیزر یک پوینتر ساخت که موجب شد بازار قبلی کنار زده شود. شومپیتر می‌گوید که در اقتصاد هر چه از نوآوری‌ها زاد و ولد بیشتری داشته و چرخه تخریب خلاق گسترده تر باشد، اقتصاد پویا و کارآمدتر است.

با این حساب اساس کارآفرینی،

نوآوری است. این

مطلب در واقع جوهره

تاب کارآفرینی است.

ولی ما در فضای ساده

تر به ایجاد

شرکت‌های

جدید هم

کارآفرینی می

گوئیم. به این

معنا، برای

شناخت

اقتصاد توسعه

یافته در یک

کشور می‌توان

به میزان ایجاد

شرکت‌های مختلف

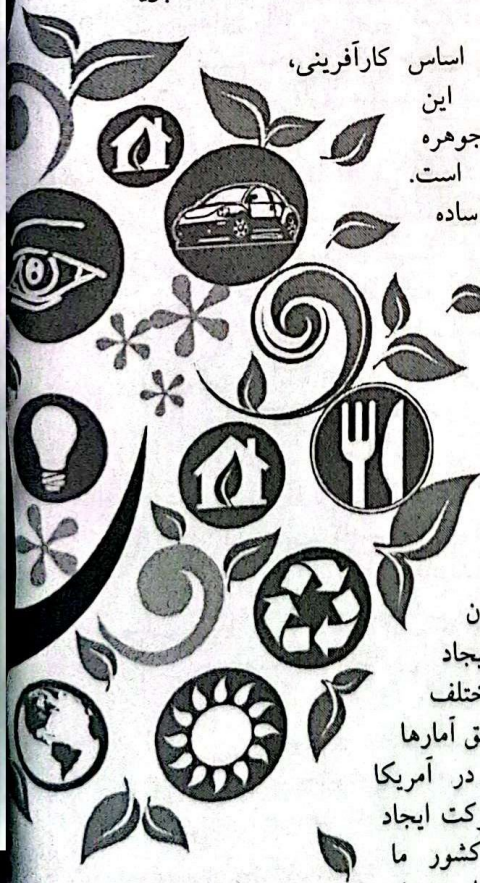
هم توجه کرد. طبق آمارها

تا سال ۲۰۱۰ در آمریکا

هشت میلیون شرکت ایجاد

می‌شود. در کشور ما

آخرین آمارها از تعداد

شرکت‌هایی که می‌خواهند اظهارنامه مالیاتی بدهند تا جامعه حسابداران رسمی به کار آنها رسیدگی کنند چیزی حدود ۵۰ هزار شرکت است. که این تعداد با نگاه به شرکت‌های داخل بورس، خیلی کمتر خواهد شد.

اصولا کشور توسعه یافته کشوری است که یک اقتصاد قوی داشته باشد. من اقتصاد قوی را با دو پارامتر می‌توان نشان داد. یکی وجود کارآفرینانی که قدرت نوآوری داشته باشند و دیگری وجود کارآفرینانی که تمایل به ایجاد کسب و کار دارند و شرکت تاسیس می‌کنند.

شومپتر اعتقاد دارد که کارآفرینی موتور توسعه اقتصادی است. اساس حرف او این است که موتور توسعه اقتصادی در واقع نوآوری است.

روشن نبودن این مفهوم در کشور ما به خاطر این است که ما به مسائل مختلف نگاه صنفی داریم. اگر ما به دنبال به وجود آوردن یک کشور موفق هستیم، باید بتوانیم یک اقتصاد موفق سازماندهی کنیم. و اقتصاد موفق در گرو استراتژی‌های مدون، جامع و فراگیر است که کارآفرینی در آن محور قرار میگیرد. باید فضایی را بوجود آوریم که کارآفرینان در آن فضا بتوانند رشد و نمو کنند.

در واقع مفهوم کارآفرینی هنوز شناخته نشده و این یکی دیگر از موانع کارآفرینی در کشور ما است. در واقع باید برای مجموعه دولت و سیاستمداران نظام مفهوم کارآفرینی و اهمیت آن تشریح شود.

منابع و مأخذ:

۱. کارآفرینی در اجتماع، گردآورندگان: مریم شواخ، فرناز شاه محمدیان
۲. فرهنگ کارآفرینی، گردآورنده: مرضیه فخرایی
۳. مدیریت برناشناخته ها، نوشته رالف دی استسی، ترجمه محسن قدمی، مسعود نیازمند
۴. کتاب ما چگونه ما شدیم؟ (ریشه یابی، علل عقب ماندگی در ایران)، نویسنده: دکتر صادق زیبا کلام
۵. سازمان‌های کارآفرین، تألیف و ترجمه: جلیل صمد آقایی
۶. کتاب کارآفرینی در نهادهای جامعه مدنی، تألیف دکتر سیدمحمد مقیمی

7. www.karafariny.com
8. www.nipo.ir
9. www.karafarin.ut.ac.ir
10. www.eshteghal.ir
11. www.rwtuviran.com
12. www.nt.ac.ir
13. www.tomepeters.com
14. www.karafarini.gov.ir
15. www.iraneconomics.net

شرکت‌هایی که می‌خواهند اظهارنامه مالیاتی بدهند تا جامعه حسابداران رسمی به کار آنها رسیدگی کنند چیزی حدود ۵۰ هزار شرکت است. که این تعداد با نگاه به شرکت‌های داخل بورس، خیلی کمتر خواهد شد.

اصولا کشور توسعه یافته کشوری است که یک اقتصاد قوی داشته باشد. من اقتصاد قوی را با دو پارامتر می‌توان نشان داد. یکی وجود کارآفرینانی که قدرت نوآوری داشته باشند و دیگری وجود کارآفرینانی که تمایل به ایجاد کسب و کار دارند و شرکت تاسیس می‌کنند.

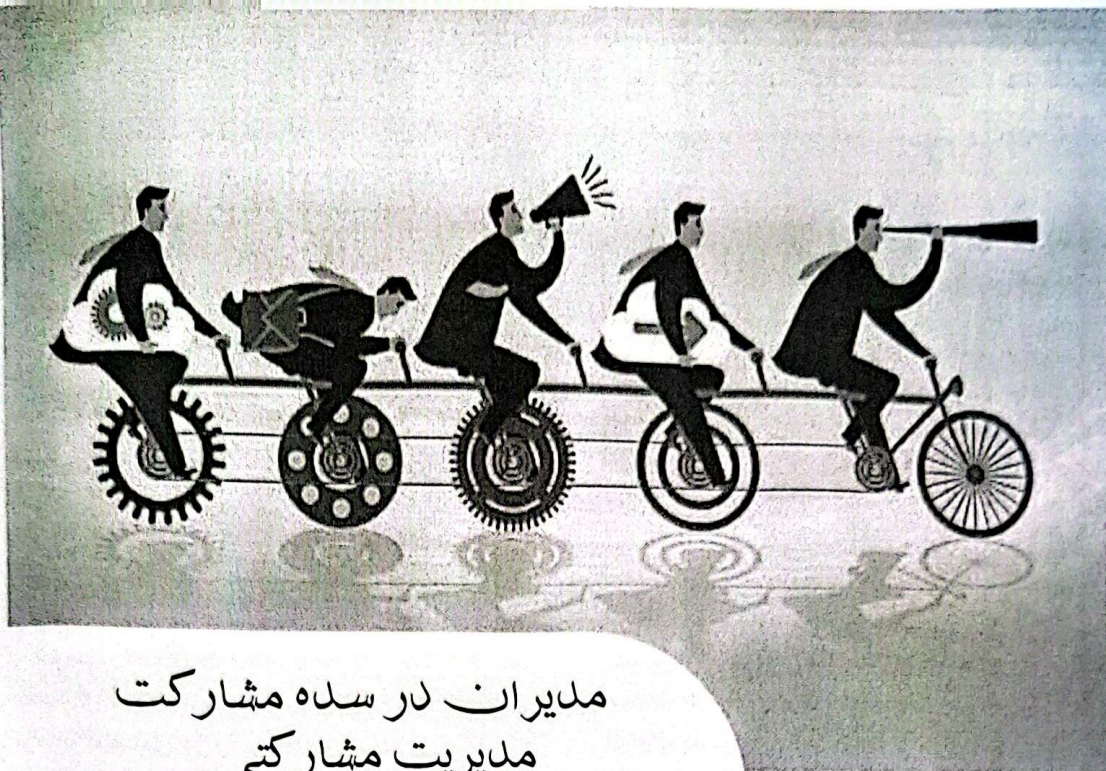
شومپتر اعتقاد دارد که کارآفرینی موتور توسعه اقتصادی است. اساس حرف او این است که موتور توسعه اقتصادی در واقع نوآوری است.

روشن نبودن این مفهوم در کشور ما به خاطر این است که ما به مسائل مختلف نگاه صنفی داریم. اگر ما به دنبال به وجود آوردن یک کشور موفق هستیم، باید بتوانیم یک اقتصاد موفق سازماندهی کنیم. و اقتصاد موفق در گرو استراتژی‌های مدون، جامع و فراگیر است که کارآفرینی در آن محور قرار میگیرد. باید فضایی را بوجود آوریم که کارآفرینان در آن فضا بتوانند رشد و نمو کنند.

پانزده سال قبل مجله ای را که در آن لیست ۵۰۰ شرکت برتر دنیا نوشته شده بود خواندم. در ابتدای این لیست، شرکت‌های نفتی، بانکی، و شرکت‌های مختلف آمریکایی، انگلیسی، ژاپنی، هلندی و امثالهم بودند.

شرکت‌هایی مثل شل، تویوتا، جی‌ای، جی‌ام و غیره، در انتهای لیست به شرکت‌هایی از کشور چین، مالزی و ترکیه برخورد کردم. این سوال برایم بوجود آمد که چرا اقتصاد ما

قدرت معرفی حتی یک شرکت در سطح ۵۰۰ شرکت دارای کلاس جهانی را ندارد. از آنجا بود که فهمیدم اقتصادی موفق است که قدرت سازماندهی

مدیران در سده مشارکت مدیریت مشارکتی

زهره قضاوی، کیومرث چلونگ
دانشجو کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی
دانشجو کارشناسی ارشد فناوری اطلاعات سلامت

و اندیشه هایش احترام گذارند و او را در هدایت امور زندگی شریک و سهیم گردانند.

"این مدیریت است که از ضعیف ترین ملتها، قوی ترین ملتها رامیسازد" (استاد شهید آیت ا... مطهری)

تعریف مدیریت مشارکتی:

نظام مدیریت مشارکتی، نظام همکاری فکری و عملی کلیه کارکنان یک سازمان با سطح مختلف مدیریتی آن سازمان است. در این نظام کلیه افراد سازمان در باره روشهای حل مسائل و مشکلات و ارتقای بهره وری سازمان فعالانه اندیشیده و حاصل تفکر، تامل و تعمق فردی و تبادل نظرهای گروهی را در قالب طرحها و پیشنهادات به سازمان ارائه میکنند. بدین طریق در سازمان یک نظام همفکری و هم اندیشی توأم با روح جمعی برای رسیدن به اهداف سازمان ایجاد شده و مدیریت امکان می یابد از گنجینه غنی اندیشه ها و نظرات و راه حل های مختلف در جهت نیل به اهداف سازمان بهره مند شوند و در فضایی صمیمی، ضمن شناخت استعدادها و قابلیت های فردی کارکنان و اهمیت دادن به آنان، روحیه همکاری و مشارکت را در سازمان تقویت کند.

مشارکت از دیدگاه اسلام:

قرآن کریم شورا و مشورت را به عنوان نمودی از ایمان معرفی و تاکید می کند که مسلمانان امور خود را بر اساس مشورت متقابل انجام دهند. (سوره شورا - آیه ۳۸) همچنین به استناد قرآن، مدیران مسئول هستند که دیدگاههای زیردستان را در خصوص مسائلی که تعیین تکلیف منوط به تحقیق و تفحص باشد، اخذ و سپس به تصمیم گیری اقدام کنند. (سوره آل عمران - آیه ۵۹)

فلسفه مشارکت از دیدگاه اسلام عبارتست از:

مدیریت مشارکتی زیر بنای مدیریت پیشرفته جهانی و مدیریت اسلامی

نظام مشارکت

"فبشر عبادالذین یستمعون القول فیتبعون احسنه" ای پیامبر بشارت ده بندگان را که گفتارهای مختلف را می شنوند و از بهترین آنها تبعیت می کنند. (قرآن کریم)

در دنیای کنونی سرعت تغییرات به حدی است که آنچه تا دیروز انجام می شده، نمی تواند فرمولی برای موفقیت در آینده به حساب آید. امروزه وظیفه اصلی مدیران روشن کردن نیروی محرکه درونی انسانهاست که اگر چنین اتفاقی بیفتد شوری بر پا خواهد شد که به سادگی خاموش شدنی نیست.

امروز مدیران باید پیش از آنکه دست کارکنان خود را بفشارند، قلب آنان را تسخیر کنند. در این راستا بایستی از نوعی توجه هدایت شده نسبت به کارکنان خود استفاده کنند. بدین ترتیب اجازه دهند که کارکنان خودشان در مورد مشکلات فکر کنند. تصمیم بگیرند و راه حل ارائه دهند و از دیدگاهها و پیشنهاد های رهبران گمنام سطوح پایین سازمان حمایت کنند. و به جای تضعیف آنان بر تواناییها و نقاط قوتشان انگشت گذارده و به آنان کمک کنند تا استعدادهای نهفته خود را به کار گیرند. از این روست که بسیاری از آینده بینان نامدار جهان سده بیست و یک میلادی را "سده مشارکت" نام نهاده اند. آنان بر این باورند که در این سده میزان دانش، شناخت و اطلاعات مردم به میزان زیادی افزایش یافته و انسان مطلع و دارای معرفت و فرهیخته بیش از هر چیز نیاز به آن دارد که به نظرها

تعریف:

نظام پیشنهادات عبارتست از: یک نظام مدون برای فعال کردن ذهن افراد و به کارگیری ایده‌ها و نظرات آنان جهت حل مشکلات و نارسائیهای موجود و بهبود فعالیتهای سازمان و همسو سازی هرچه بیشتر اهداف فردی با اهداف سازمانی و در نتیجه افزایش انگیزه و تعهد و تعلق سازمانی کارکنان نسبت به تمامی امور در سازمان.

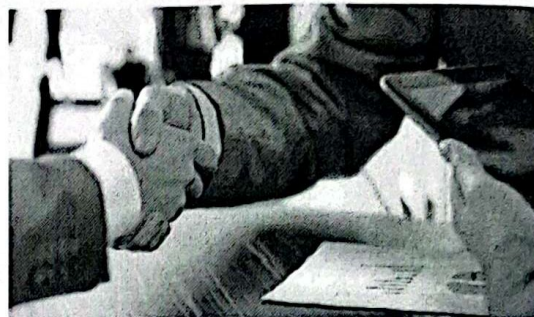
این نظام جهت تقویت هویت انسانی و دور شدن از هویت ایزاری انسانها در سازمان گام بر می‌دارد و به فعال سازی اندیشه‌های آنان برای تحقق کار آمد تر اهداف سازمان کمک می‌کند. در این نظام بابت اندیشه‌ها و تفکرات کارکنان پاداشهای مادی پرداخته می‌شود. البته این پاداشها ارزش اندیشه‌های آنان نیست، اما کمکی در جهت بهبود وضعیت رفاهی آنان است. ارزش واقعی اندیشه‌ها، مشارکت دادن آنها در تصمیم گیریهای امور سازمان است.

اصول زیر بنایی نظام پیشنهادات:

- نیز انسانها به احترام، برابری و اظهار وجود
- حمایت و پشتیبانی انسان از نظرات و دستاوردهای خویش
- کمال جویی مستمر انسان
- مشورت که مشارکت در عقول دیگران است.
- هدایت به بهترین تصمیم با داشتن نظرات متعدد
- شکوفایی و پرورش نیروی انسانی در فرآیند مشارکت
- نیاز به اطلاعات جامع در تصمیم گیریهای مهم
- امر به معروف و نهی از منکر و عمل به شعار " حی علی خیر العمل "
- نیاز به هماهنگی با تغییرات محیط پر تحول ملی و جهانی
- "اگر بخواهید درمقابل دنیا اظهار حیات کنید که بگوئید ما بعد از گذشت چندین سال زنده هستیم باید مشارکت کنید." امام خمینی (ره)

منابع:

۱. خورشیدی، عباس. دوابی، مهدی. کنعانی، علی. عوامل موثر بر مشارکت کارکنان در فرآیند تصمیم گیری سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران. مدیریت نظامی. ۲۰۰۷. ۱۱۵-۳۶: (۸) ۲۶: 22jun
۲. حشمتی، محمد رسول. خوراکیان، مهارتی. بهبود مدیریت مشارکتی در دانشگاه از طریق نظام پیشنهادات و عدالت محوری با در نظر گرفتن جایگاه مدیریت مشارکتی و عدالت در آموزه‌های اسلام. مدیریت در دانشگاه اسلامی. ۲۰۱۴. ۳: ۱۲ sep
۳. رحمانی، نیره. عزتی، میترا. شناسایی عوامل موثر بر توانمندسازی اعضای هیات علمی از منظر اسلام.
۴. سبحانی نژاد، مهدی. امیدی، محمود. نجفی، حسن. راهکارهای اجرایی سازی مدیریت مشارکتی در دانشگاه‌ها مبتنی بر مآخذ اسلامی.

- ۱- فراهم آوردن موجبات رشد و پرورش انسان
 - ۲- ایجاد مسئولیت و تعهد درونی در افراد
 - ۳- به وجود آوردن محیط کاری مبتنی بر اعتماد متقابل بین مدیران و کارکنان
 - ۴- حرمت گذاشتن به ارزشهای والای انسانی و شخصیت دادن به افراد
 - ۵- ایجاد وحدت و یکپارچگی و همدلی و صمیمیت در محیط‌های کاری
- کسی که استبداد رای داشته باشد هلاک خواهد شد و کسی که با مردم مشورت نماید در عقل‌های آنها شریک شده است. " حضرت علی (ع)

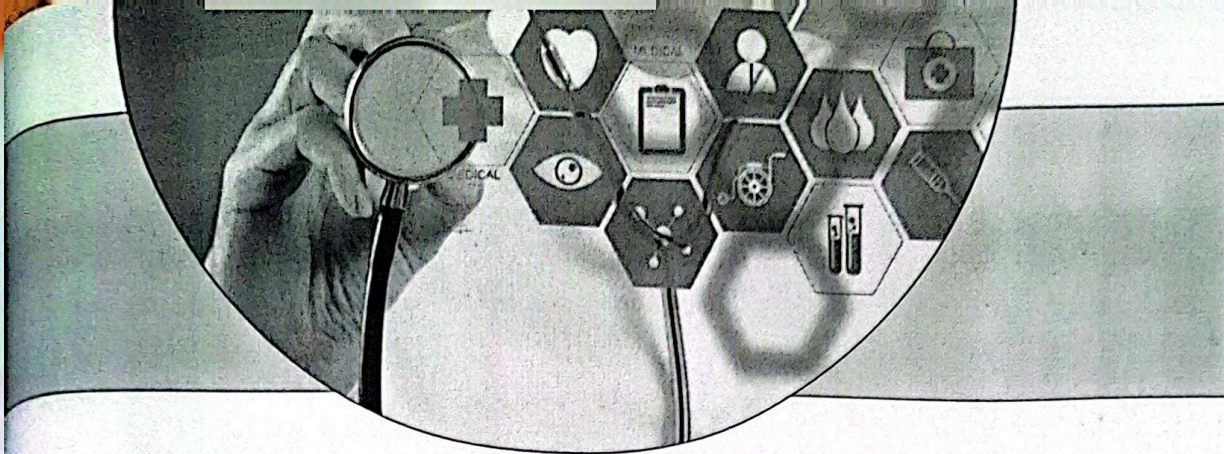
مزایای مشارکت بر اساس تحقیقات انجام شده و دیدگاه اندیشمندان:

- بهبود روابط انسانی میان کارکنان و مدیریت
- بهبود انگیزش در کارکنان و علاقمندان به کار
- بروز خلاقیت و تقویت روح ابتکار و حس مسئولیت در کارکنان
- همسو و هماهنگ ساختن اهداف فردی کارکنان با اهداف سازمان
- شناسایی فرصتهای بهبود مستمر و افزایش میزان بهره وری
- امکان استفاده از نظرات و اندیشه‌ها و تجارت عملی کارکنان
- ایجاد نظم و انضباط در محیط کار
- تقلیل تنشها و سوء ظن‌ها و شکایات مربوط به کار و کمک به ایجاد صلح و آرامش در محیط کار
- پیدایش حس احترام، افتخار و مالکیت در کارکنان
- رشد شخصیت انسان و بالندگی جنبه‌های روحی و معنوی و شکوفایی ارزشهای والای انسانی و تأمین نیازهای وی
- اخذ تصمیمات پر محتوی تر و علمی تر، معتبر تر، موفق تر و جامع تر

نظام پیشنهادات (بسیج اندیشه ها) تفکر فراگیر + تشکر فراگیر

معرفی نظام پیشنهادات:

مدیریت مشارکتی یک فرآیند مدیریتی است که بر پایه الگوهای مختلفی قابل اجراست. نظام پیشنهادات یکی از ساده ترین، کارآمدترین، قابل اجراترین و نیرومند ترین الگوهای مدیریت مشارکتی می‌باشد.

سیستم‌های اطلاعاتی باید کاربردی شوند بررسی مدل کسب و کار الکترونیک سلامت

دکتر علیرضا هشمیان، دانشجوی کارشناسی ارشد

این روش کسب و کار دارای محدودیت‌هایی می‌باشد که از آن جمله می‌توان به عواملی چون: استانداردهای مختلف تکنولوژی، فرهنگ و ارتقا استفاده کننده، تحقق پذیری (عمل به وعده‌ها در زمان مقرر)، سرعت بارگذاری پایین، صفحه و حافظه کوچک، محدودیت قدرت پردازش وسایل سیار، مشکل بودن کار با وسایل سیار، هزینه بالا، ردیابی طاقت فرسا، دشواری تایپ، خدمات غیر قابل اعتماد، توان مصرفی بالای مودم‌های رادیویی و سرعت پایین انتقال در وسایل سیار، امنیت و وضوح پایین در وسایل سیار - غفلت سیستم سلامت از ارتباط دو طرفه و کارآمد با مشتری (غفلت از شنیدن صدای مشتری، پوشش پایین خدمات بهداشتی و درمانی در سطح کشور و نیاز به افزایش پوشش خدمات با استفاده از امکانات موجود، تکیه بر مدل‌های خدماتی قانونی و متمرکز (خدمات در مراکز) در سیستم سلامت کشور - ر نیاز به برون سپاری فعالیت‌های سلامت و رونق نقش مراکز غیر دولتی در نظام سلامت کشور و توسعه موسسات کارآفرین سلامت محور را نام برد. که در این بین فراهم نمودن زیرساخت‌های تکنولوژی به عنوان مهمترین چالش در تجارت سیار به حساب می‌آید (۵، ۷).

اغلب خدمات جدید به رغم رضایتمندی بالای کاربران و تأمین اهداف اولیه احتمالاً در سطح بازار مطرح باقی می‌مانند. این امر بیشتر ناشی از فقدان وجود مدل کسب و کار ماندگار است. انتخاب نادرست مدل‌های کسب و کار الکترونیکی، بدون توجه به شرایط محیطی و سازمانی، مهم ترین مانع گسترش تجارت الکترونیک است. آگاهی از این موضوع که چه ارتباطی بین مدل‌های کسب و کار الکترونیک و راهبردهای گوناگون در خلق، کسب و ارایه ارزش رقابتی وجود دارد اهمیت زیادی برای محققان و مدیران دارد (۸). لذا هدف این مقاله شناسایی و معرفی مدلی جامع در زمینه کسب و کار الکترونیک در حوزه سلامت می‌باشد.

جهانی شدن و تجارت جهانی دو پدیده بسیار مهم و بحث بر انگیز جهان امروز است. فناوری اطلاعات تحولات بسیار زیادی را در حوزه کسب و کار الکترونیک بوجود آورده است (۱). تجارت الکترونیک و به تعبیر وسیع تر کسب و کار الکترونیک شیوه و نحوه زندگی انسان‌ها را نیز متحول می‌سازد. کشورهای پیشرفته چندین سال است که تجارت الکترونیکی را آغاز کرده و مسایل و مشکلات آن را تجربه کرده اند. علاوه بر این کشورهای در حال توسعه نیز به منظور ایجاد زیر ساخت‌ها و بسترهای لازم برای تجارت الکترونیکی در حال برنامه ریزی و تلاش هستند. (۲) لذا با توجه به سرعت تغییرات، سازمان‌های ایرانی می‌باید هر چه سریع تر در مسیر بهینه سازی کسب و کار الکترونیکی گام بردارد (۳). کسب و کار الکترونیک کاربردی کردن کلیه سیستم‌های اطلاعاتی برای تقویت و کنترل فرآیندهای کسب و کار می‌باشد. امروزه این فرآیندها با استفاده از تکنولوژی‌های مبتنی بر وب توسعه می‌یابند (۴). تجارت سیار به عنوان یکی از مدل‌های جدید کسب و کار الکترونیک در کشورهای در حال توسعه بسیار مناسب و کاربردی است. با استفاده از این روش سازمان‌هایی که در مناطق دور دست قرار دارند می‌توانند به مشتریان بالقوه بسیاری دسترسی پیدا کنند. (۵)

کاربرد تجارت سیار در سرگرمی، مسافرت، توریسم در حیطه سلامت از نو آوری‌هایی است که می‌توان انجام داد. فراهم نمودن امکان دریافت و دانلود سرگرمی و چت روم از طریق ابزارهای سیار بر اساس سن، فرهنگ و ترجیحات مشتریان و فراهم نمودن نقشه یا راهنمای متنی برای توریست‌ها بر اساس منطقه جغرافیایی که در آن قرار دارند نمونه‌هایی از کاربری‌های خلاقانه تجارت سیار می‌باشد. (۶)

روش پژوهش:

روش انجام پژوهش بر اساس جستجو در پایگاه‌های sid, magiran, google با استفاده از کلیده واژه‌های کسب و کار الکترونیک مدل‌ها + کسب و کار الکترونیک کسب و کار الکترونیک سلامت و تمرکز بر متون فارسی می‌باشد.

یافته‌ها:

از جمله پژوهش‌هایی که به بررسی مدل‌های کسب و کار الکترونیک پرداخته می‌توان به پژوهش‌های مرزومی (۴)، پژوهش در گاهی (۵) و پژوهش عباسی اشاره نمود. عباسی در پژوهش خود به طور اخص به ارایه مدلی برای کسب و کار الکترونیک در حوزه سلامت پرداخته است. این مدل شامل ۶ شاخص و ۲۴ مولفه است که در جدول به آن اشاره شده است (۶).

شاخص‌ها	مدیریت زیرساخت‌ها	راهبردها	مسائل مالی	پیشنهاد دهی	میریت محیط	تکنولوژی
مولفه‌ها	پیشنهاد ارزش	ساختار	هزینه	ارزش و	پیکربندی ارزش	تسخیر ارزش
	روابط مشتریان	ماموریت‌ها و استراتژی	ساختار و هزینه	مشتریان	مسائل قانونی	
	تبادل کالا و خدمات	فرایندها و فعالیتها	قیمت			
	تأمین کنندگان	قابلیت	قیمت گذاری			
	کالا و خدمات/	ماندگاری				
	منبع عایدی					
	سود و عایدی‌های ماندگار					
	مدل درآمدی					
	جریان درآمدها					
	پیاده سازی					

در نتیجه با گسترش و رشد فناوری‌های اطلاعاتی استفاده از کسب و کارهای الکترونیک ضروری می‌باشد. با توجه به این که برای هر نوع کسب و کاری نیاز به مدلی جامع می‌باشد لذا توجه به مدل‌ها و ایجاد مدلی جامع با توجه به شرایط محیطی و سازمانی ضرورت دارد. پژوهش‌های فراوانی در زمینه توسعه و ایجاد مدل‌های کسب و کار الکترونیک انجام شده‌اما مدل‌هایی که به طور خاص به حیطه کسب و کار الکترونیک در حوزه سلامت پرداخته باشد کمتر دیده می‌شود. مدل ارایه شده در این پژوهش می‌تواند به عنوان مدلی مرجع برای گسترش کسب و کارهای الکترونیک در حوزه سلامت مورد استفاده قرار گیرد.

منابع

۱- امیری یاسر، سالارزمی حبیب الله، پریش رقیه. شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر پیاده سازی کسب و کار الکترونیک در شرکت‌های کوچک و متوسط با استفاده از madmlzافازی. پژوهش نامه مدیریت تحول. ۱۳۹۰؛ ۶ (۳).
۲- حقیقی نسب منیژه، تقوی صفیه. عوامل تاثیر گذار بر اشاعه

کسب و کار الکترونیک در سازمان‌های ایرانی.. مدیریت فناوری اطلاعات. ۱۳۹۱؛ ۴ (۱۰): ۴-۲۵

۳- اسمعمر نژاد عباس، علی اکبری جلال. بررسی موانع توسعه کسب و کار الکترونیک (مطالعه موردی: بنگاه‌های اقتصادی استان زنجان) مجله پژوهش مدیریت. ۱۳۸۹؛ ۸۴

۴- سرزدهی، ناهید؛ امیررضا مهربان و علی اکبر جلالی، ۱۳۸۶، معماری مدل‌های کسب و کار الکترونیک در تجارت الکترونیک، چهارمین همایش ملی تجارت الکترونیک، تهران، وزارت بازرگانی، معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی، <http://www.civilica.com/> Paper-.

۵- درگاهی حسین، محمد زاده نیلوفر، رضاییان زاده حمیدرضا. کسب و کار الکترونیک در حوزه سلامت. مجله دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (پیاورد سلامت). ۱۳۹۰؛ ۳ (۵): ۲۸-۳۹.

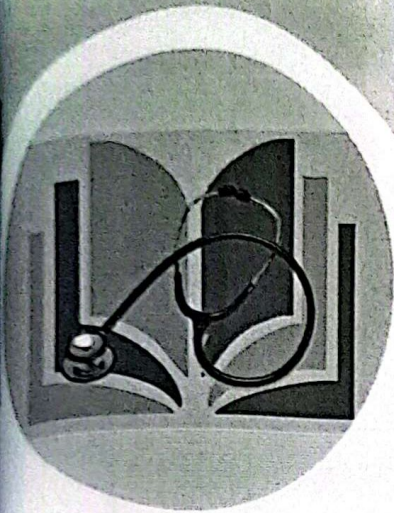
۶- حسینی عباس، سجایی هادی، یوسف وند اکبر، گراوند بابک، سرداری حمیده. ارایه چارچوبی برای طراحی و تدوین مدل‌های کسب و کار الکترونیک سلامت. ۱۳۹۲

۷- سرکرزی حسن، سام وند میم. کار آفرینی در عرصه سلامت چرایی و چگونگی. <http://karafarinisalamat.persianblog.ir/post/3/>

۸- روحانی امیر رضا، رضوانی حمیدرضا. رابطه مدل کسب و کار و راهبرد محصول در کسب و کارهای الکترونیک کوچک و متوسط ایران. اندیشه مدیریت راهبردی. ۱۳۹۲؛ ۲ (۱۴)

روان درمانی با کتاب

کتاب درمانی و کاربرد

دکتر کیمیا یادی پور، دانشجو کارشناسی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

طیف یاری رسانی کتاب درمانی بسیار گسترده است و برای موقعیت‌های مختلف راه حل‌های گوناگونی دارد. که با شناختن این دامنه و به کار بردن این روش‌ها در جامعه میتوان قابلیت‌های این روش درمانی را به روشنی نشان داد.

حیطه کتاب درمانی حیطه‌ای وسیع است که از آن در بیمارستان‌های اعصاب و روان، جلسات مشاوره، جلسات مشاوره درمانی، جلسات خانواده درمانی، جلسات آموزش اولیا در طرح‌های کوتاه مدت و بلند مدت استفاده می‌شود.

کاربرد کتاب درمانی را در چهار موضوع تغییر رفتار تغییر سطح اجتماعی، تخلیه هیجانی و تغییر فکری می‌توان بر شمرد.

به طور کلی مکان‌هایی که کتاب درمانی در آن‌ها صورت می‌گیرد شامل بیمارستان‌ها، کلینیک‌های خصوصی، کلاس‌های درس انجمن مدارس و مراکز درمانی می‌باشد.

برای به کار گیری روش کتاب درمانی دلایل زیادی وجود دارد از جمله:

- عدم مقاومت افراد در برابر کتاب و مواد کتابخانه‌ای و به کارگیری این روش درمانی

- هزینه پایین و به صرفه بودن
- سادگی در استفاده این روش
- دسترس پذیری آسان به منابع و لوازم

- این روش با وجود مزیت‌های فراوانی که دارد اما با محدودیت‌هایی نیز روبروست. برخی از این محدودیت‌ها عبارت‌اند از:

- عدم بستر سازی‌ها در جامعه برای پذیرش این روش
- برای کمک به افراد

در جوامع امروز که مشکلات جسمی و روانی روز به روز در حال افزایش است و درمان این مشکلات هزینه‌ی زیادی دارد، کتاب درمانی میتواند گزینه‌ای مناسب برای درمان و یا حداقل روشی برای تکمیل فرآیند درمان باشد.

با تعریف کتاب درمانی میتوان دامنه و میزان مشارکت این روش در ارتقا سلامت جسمی و روانی جامعه را بیشتر درک کرد. به زبان ساده و گویا کتاب درمانی: روان درمانی با استفاده از فن کتاب خواندن است.

کتاب درمانی به عنوان روش مکمل درمانی در مباحث پزشکی و روان پزشکی بالینی برای کمک به بیماران روانی کاربرد فراوانی دارد که در این میان کتابداران نقش اساسی ایفا میکنند.

هدف از این مقاله بیان کاربردهای کتاب درمانی با توجه به مزایای این روش و محدودیت‌های اجتماعی آن است.

قدمت کتاب درمانی به تاریخ کتاب برمیگردد.

اولین مفاهیم کتاب درمانی را میتوان در یونان باستان یافت. از آن زمان کتیبه‌هایی بر سر در کتابخانه‌های شهر باستانی

(thebes) با مفهوم درمانگاه روح وجود دارد.

در قرون اخیر کتاب درمانی دامنه‌ی گسترده‌ای یافته و به جنبه‌های متنوع کتاب و مواد کتابخانه‌ای و فعالیت‌های مرتبط و مفید این کتابخانه‌ها اطلاق میشود.

امروزه کتاب درمانی کمک‌های گسترده‌ای برای افراد با سنین و شرایط متفاوت داراست. همچون کمک به کودکانی که والدین خود را از دست داده‌اند، کمک به نوجوانان در زمینه‌ی بحران‌های نوجوانانی و طریقه‌ی صحیح گذراندن این دوره، کمک به افراد مضطرب در مقابله با تنش‌های روحی و مواردی از این قبیل.

این عدم توجه نه تنها به درمانگران و بیماران و حتی قشر متخصص کتابدار برمیگردد بلکه محدودیت‌های زیر ساختی مانند عدم چاپ و نشر منابع تخصصی و فنی در زمینه‌ی کتاب درمانی نیز بسیار موثر است. در پایان میتوان گفت تنها زمانی نمود تاثیر این روش درمانی مشخص میشود که هم قشر کتابداران با گذراندن دوره‌ها و سر فصل‌های مشخص و هدفمند با این روش به صورت کامل آشنا شوند و هم کادر درمانی نیاز به این روش را برای تکمیل و همراهی درمان بیماران خود احساس کنند.

منابع

- 1) Zare Farashbandi F, Salimi S. Bibliotherapy: Applications, Approaches, Roles. Health Inf Manage 2014; 11 (1): 134.
- 2) Tabrizi M. Bibliotherapy. Proceedings of the 1th Seminar on Guidance and Counseling. Tehran, Iran; 1993: 170-80. [In Persian]
- 3) Elkins, Hope. "Ten Key Questions (and Answers) About Bibliotherapy", 1999. [On-line]. Available: <http://www.indiana.edu/~1525/x425-1525/m8bib2.html>. [10 Dec. 2004];

■ عدم عادت به مطالعه در جوامعی همچون کشور ما و همچنین عدم آشنایی با روش‌های صحیح مطالعه

■ شناخت کم درمانگران و همچنین خود بیماران با این روش درمانی

■ عدم مهارت و آشنایی کافی کتابداران در به کار گیری این روش

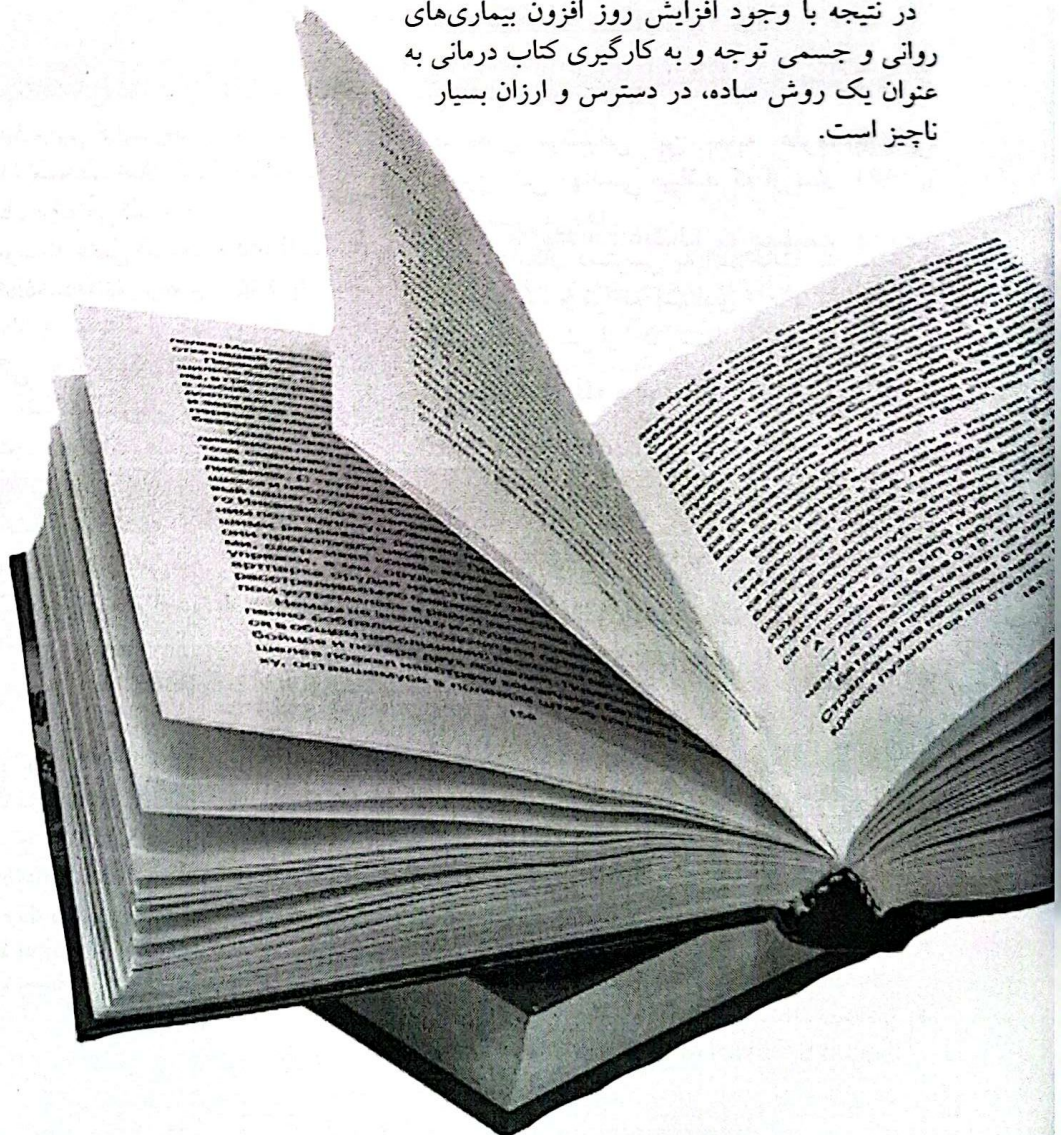
■ نبود منابع کاربردی برای کتاب درمانی

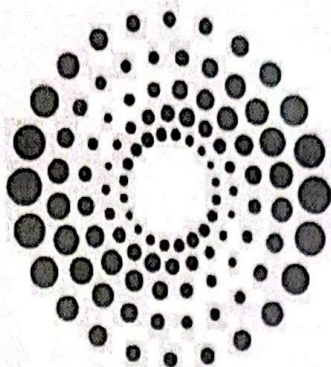
در حال حاضر، کاربرد کتاب درمانی محدود به کتابداران و پزشکان در بیمارستان‌ها و مؤسسات درمانی نمی‌شود. آموزگاران، روان‌شناسان، جامعه‌شناسان، و مشاوران نیز بر حسب نیاز میتوانند از این شیوه استفاده کنند. کتاب درمانی به مدارس، و مؤسسات بیماران کندذهن نیز راه پیدا کرده است.

در حوزه ادبیات کودکان نیز کمیته‌هایی از کتابداران که در زمینه کودکان فعالیت دارند، به‌طور مستمر فهرست کتاب‌هایی را که در شرایط ویژه و خاص کاربرد دارند، گردآوری و تهیه می‌کنند.

گرچه چندین دهه از پذیرش کتاب درمانی به‌عنوان بخشی از روند درمان گذشته است، ولی مطالعه درباره آن همچنان در مرحله آزمایشی و تجربی باقی مانده و کاربردهای بالقوه آن کشف نشده است.

در نتیجه با وجود افزایش روز افزون بیماری‌های روانی و جسمی توجه و به کارگیری کتاب درمانی به عنوان یک روش ساده، در دسترس و ارزان بسیار ناچیز است.

WEB OF SCIENCE

معرفی کوتاهی از web of Science

مهدی امرایی دانشجوی کارشناسی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

نمایه استنادی علوم:

حوزه‌های موضوعی این نمایه علوم، پزشکی، کشاورزی، فنی مهندسی می‌باشد که از سال ۱۹۶۱ به بعد را پوشش می‌دهد.

این نمایه امکان دسترسی به اطلاعات کتابشناختی، چکیده نویسنده و مراجع استنادی ۵۹۰۰ ژورنال فنی و علوم پایه در بیش از ۵۰ رشته را فراهم می‌کند.

نمایه استنادی علوم اجتماعی:

حوزه‌های موضوعی این نمایه علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، علوم سیاسی، علوم تربیتی و روانشناسی می‌باشد که از سال ۱۹۷۲ به بعد را پوشش می‌دهد.

نمایه استنادی هنر و علوم انسانی:

حوزه‌های موضوعی آن هنرهای زیبا، هنرهای نمایشی، باستان‌شناسی، معماری، ادبیات، فلسفه، دین و تاریخ می‌باشد که از سال ۱۹۸۵ به بعد را پوشش می‌دهد.

۲) پایگاه شامل خلاصه مذاکرات کنفرانس هاست که حاوی منابع منتشر شده در کنفرانس‌ها، سمپوزیوم‌ها، سمینارها، کارگاه‌ها و مجمع‌ها می‌باشد:

- Conference Proceedings Citation Index - Science (CPCI-S)
- Conference Proceedings Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)

یکی از مهمترین پایگاه‌های اطلاعاتی علمی دنیا است. این پایگاه، اطلاعات کتابشناختی مقالات را همراه با چکیده‌ی آنها و همچنین اطلاعات کتابشناختی منابع مورد استفاده شان ارائه می‌کند.

این پایگاه توسط موسسه علمی آمریکا یا institute for scientific information در دهه‌ی ۱۹۵۰ پایه گذاری شده است.

این موسسه نشریاتی را که در تمام جهان منتشر می‌شوند را بررسی و مقالات نشریاتی را که معتبراند به منظور امکان جستجو در مراکز علمی و تحقیقاتی فهرست می‌کند. یکی از مهمترین ویژگی این پایگاه پوشش موضوعی جامع آن است که حوزه‌های موضوعی تمام رشته‌ها را پشتیبانی می‌کند. این مرکز شامل هفت پایگاه داده است که عبارتند از:

۱) ۳ پایگاه شامل مراجع مورد استناد واقع شده از طرف نویسندگان:

- نمایه استنادی علوم - Science Citation Index Ex-panded (SCI-Expanded)
- نمایه استنادی علوم اجتماعی - Social Sciences Citation Index (SSCI)
- نمایه استنادی هنر و علوم انسانی - Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)

نحوه دسترسی به پایگاه Web of Science:

پس از ورود به سایت کتابخانه مرکزی بر روی کتابخانه الکترونیکی کلیک کرده در این قسمت لیستی از پایگاه‌ها نمایش داده می‌شود پایگاه Web of Science را انتخاب کرده و وارد آن می‌شوید که پس از آن وارد صفحه اصلی پایگاه خواهید شد.

۳) پایگاه داده شیمی که امکان طراحی ساختارهای شیمیایی را برای یافتن ترکیبات شیمیایی و واکنش‌ها امکان پذیر می‌سازد:

- Index Chemicus (IC)
- Current Chemical Reactions (CCR)

نحوه جستجو در پایگاه: Web of Science

این پایگاه دارای دو نوع جستجوی ساده و پیشرفته می‌باشد که برای جستجوی ساده در همان صفحه اصلی بر در داخل باکس‌های مشخص شده کلیدواژه را وارد کرده و جستجوی خود را با موضوع، نام نویسنده و یا عنوان محدود می‌کنید. اما برای جستجوی پیشرفته بر روی قسمت Basic search کلیک کرده و Advance Search را انتخاب کنید.

برای اطلاعات بیشتر از نحوه جستجو کردن و راه کارهای محدود سازی آن از قسمت click here استفاده کنید.

Basic Search

Search for records from our product indexes. All successful searches are added to the **Search History** table. Remember to follow all applicable **search rules** when creating your search queries.

You can select up to three fields on the Search page as your default search fields. You can enter up to 6,000 terms in a search query.

Adding a new field also sets the second field to the AND operator. You can change the AND operator to OR or NOT.

Please note that your settings are applied to all product databases in your subscription package.

Note: Administrators may set to display one to three search fields as the default search fields for their entire institution.

Default Number of Search Fields to Display

This feature allows you to select the number of search fields to display when you begin a new search. You can always add more fields to your search or you can remove search fields from the Search page.

You can select:

- One field to search. The default field is always Topic. You can always select a different field to search.
- Three fields to search. The default fields are always Topic, Author, and Publication Name. You can always select different fields to search.
- Add Another Field. The default field is always Topic. You can always select a different field to search.

Implicit AND Operator

Remember that the product uses an implicit AND operator when you enter two or more adjacent terms in most fields. For example:

Entering rainbow trout fish farm in a Topic or Title search is equivalent to entering rainbow AND trout AND fish AND farm. Both queries return the same number of results.

Basic Search: Search Steps

1. Go to the **Timespan** and **More Settings** sections of the search page if you need to change your search settings.
2. Enter your search terms in one or more of search fields.
3. The following options are also available when you perform a search.

Interface Language

The interface language that you select determines the language of the on-screen instructions and help information. Consequently, search queries must always be in English. The results of your search are always in English.

See **Selecting an Interface Language**.

Search Operator Precedence

If you use different operators in your search, the search is processed according to this order of precedence:

1. **NEARx**
2. **SAME**
3. **NOT**
4. **AND**
5. **OR**

More Information?

Did You Know ...

The default search settings are:

- All Languages
- All Document Types

Settings stay in effect until you clear them by clicking the Clear button.

منبع:

راهنمای آموزشی پایگاه اطلاعاتی ISI (Web of Science). دانشگاه اصفهان: کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد،

۱۳۸۷

کتابدار همراه با تیم پزشکی کتابدار بالینی

ک مهسا سهیلی دانشجوی کارشناسی کتابدای پزشکی

دانشجویان و اعضای تیم بالینی، توسعه خط مشی های بالینی و همچنین همکاری در تحقیقات پزشکان و سایر حرفه های پزشکی اشاره کرد.

به طور کلی توانایی های کتابداران بالینی به چند دسته تقسیم شده اند که عبارتند از: دانش و تخصص، مهارت های ارتباطی، مهارت های اطلاع رسانی و جستجو، مهارت های فن های اطلاعاتی و پژوهشی. در این رابطه مهارت های جستجو، مهمترین مهارت مورد انتظار از کتابداران بالینی و متخصصان اطلاعاتی بوده است داشتن دانش پایه در علوم بالینی و زمینه تخصصی گروه کاری که بتوانند در محیط های بالینی فعالیت کنند و نیازهای اطلاعاتی را درک کنند و مهارت های ارتباطی مناسب با تیم پزشکی که پزشکان بتوانند به آنان اعتماد نمایند و آنان را عضوی از تیم خود بدانند و مهارت های ترویج خدمات کتابداری بالینی که بتوانند توانایی های خود را به جامعه پزشکی نشان دهند، در کنار توانایی های ارزیابی انتقادی، ترکیب و مدیریت اطلاعات و مهارت های فناوری های اطلاعاتی، طراحی و تحلیل پژوهش ها و سایر توانایی های لازم، می تواند کتابداران بالینی و متخصصان اطلاعاتی با توانایی های منحصر به فردی را در کنار تیم بالینی و تحقیقاتی به وجود آورد که تنها افراد دارای تخصص و توانایی لازم، قادر به پذیرش چنین مسئولیت و ایفای نقش مؤثر در زمینه کتابداری بالینی هستند.

همانطور که مشخص می شود ویژگی های علمی و عملی کتابداران بالینی، متنوع و کاملاً تخصصی است به نحوی که تنها افراد دارای آموزش و تجربه لازم قادر به ایفای این نقش می باشند. توجه به این ویژگی ها و بهره گیری از آنها می تواند در جهت آموزش و تربیت کتابداران بالینی و متخصصان اطلاعاتی کارآمد و دارای دانش و مهارت های لازم، مفید واقع گردد و در نتیجه آن، کتابدارانی تربیت شوند که به عنوان عضو مشخص از تیم مراقبت و درمان در افزایش سلامت جامعه فعالیت تأثیر گذاری داشته باشند.

منابع

1. جستجو در پایگاه های اطلاعاتی 'web of science' google scholar
2. library and information science in the area of evidence-based medicine]. Ettela Shenasi 2009; 22: 137-160. [Persian]

پزشکان و اعضای تیم مراقبت و درمان از جمله مهمترین اقشار یک جامعه هستند که دسترسی به اطلاعات معتبر و روز آمد توسط آنان به معنای تأمین سلامت و بهداشت یک جامعه و در موارد متعددی، به معنای نجات جان بیماران است.

پزشکان با مشکلاتی از جمله محدودیت در جستجو و بازیابی اطلاعات و کمبود فرصت زمانی برای این اعمال روبرو هستند. با توجه به این مسائل، وجود و حضور یک فرد دارای تخصص و مهارت اطلاع یابی، می تواند نقش مهمی در تأمین نیازهای اطلاعاتی تیم مراقبت و درمان و در نتیجه ارتقاء کیفیت خدمات پزشکی و درمانی داشته باشد.

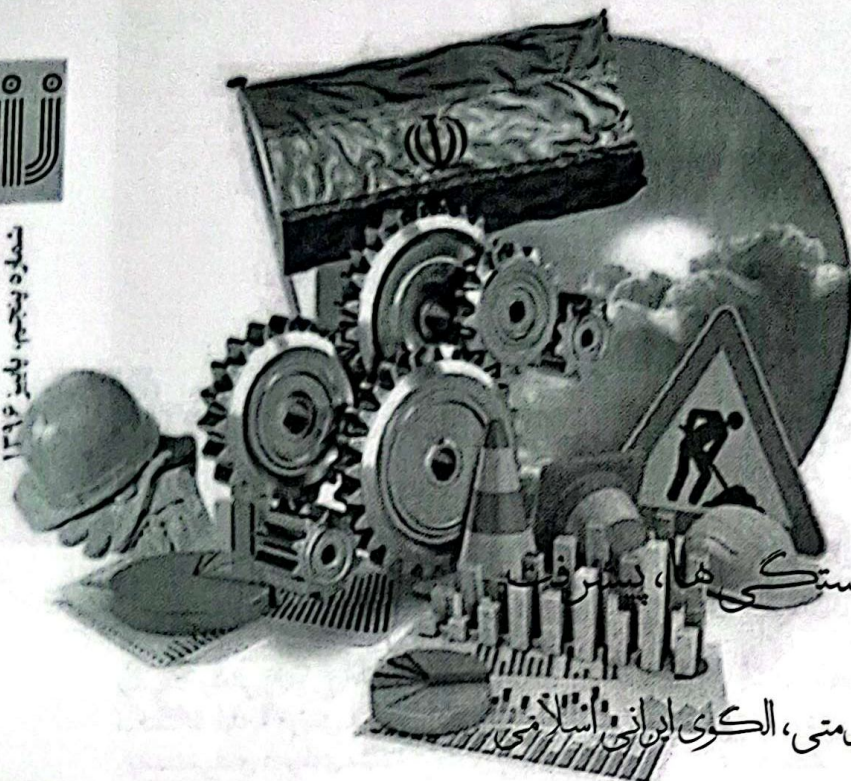
حضور فرد متخصص اطلاعات در کنار تیم مراقبت و درمان به معنای تأمین نیازهای اطلاعاتی و افزایش آگاهی و قدرت تصمیم گیری تیم پزشکی است و در نتیجه آن افزایش سلامت و درمان افراد جامعه در پی آن خواهد بود. این نیاز و کاستی در تیم های مراقبت و درمان باعث شده است که کتابدارانی که دانش پزشکی و مهارت اطلاع یابی لازم را کسب کرده اند به تدریج فعالیت خود را که تنها در چهارچوب کتابخانه بوده است به خارج از محدوده آن انتقال دهند و در میان تیم مراقبت و درمان پزشکی حضور مفید و تأثیر گذاری در ارتقای خدمات پزشکی و سلامت جامعه داشته باشند.

اکثر کتابداران بالینی که هم اکنون در چنین جایگاهی مشغول به فعالیت اند دارای مدرک کارشناسی ارشد کتابداری اند که این نشانگر آن است که این حرفه عمدتاً مختص کتابداران است و بیشتر، کتابداران در این حرفه فعالیت می کنند.

اما از ایراداتی که می توان به حضور کتابداران بالینی در تیم های درمانی اشاره کرد عدم وجود تجربه کاری در محیط های است. گذراندن دوره های آموزشی و فلورشیپ و کارگاه ها، شرکت در کنفرانس ها و آموزش از راه دور، شیوه های مناسب تربیت متخصصان اطلاعاتی بوده است، علاوه بر آن از مهمترین فعالیت هایی که منجر به تربیت چنین کتابدارانی با چنین مهارت هایی می شود می توان به جستجوی اطلاعات، ارزیابی انتقادی و ترکیب اطلاعات، فراهم کردن اطلاعات در پاسخ به پرسش های بالینی، ترویج خدمات، آموزش

بخش فرهنگی

اقتصاد مقاومتی: کاهش وابستگی ها، پیشرفت

موضوع: آینده ایران اسلامی، اقتصاد مقاومتی، الگوی ایرانی اسلامی

راضیه دهقانی دانشجوی کارشناسی مدیریت خدمات بهداشت درمانی

بخواهیم به سمت توسعه و پیشرفت برویم باید اقتصادی ثابت داشته باشیم و کاری کنیم که این شوک‌ها جذب سیستم ما شود و اختلالی در آن ایجاد نکند.

حال سوالی که مطرح میشود این است که آیا اقتصاد مقاومتی فقط نقش دفاعی و پدافندی دارد یا خیر؟ در پاسخ به این سوال ما میگوییم ما باید نیازهایمان را به خارج کم کنیم که این در همه موارد امری غیرممکن به نظر می‌آید و میفهمیم که این موضوع فقط نقش پدافندی ندارد و یک وجه آفندی هم دارد در وجه آفندی ما باید سعی کنیم که مزیت‌های رقابتی را که داریم رشد بدهیم طوری که بقیه هم به ما محتاج بشوند که اگر روزی خواستند مارا تهدید و تحریم بکنند اهرمی داشته باشیم که جلوی آنها را بگیریم و از آن به عنوان برگ برنده استفاده کنیم که بگوییم اگر شما فلان کار را کردید ما هم اینچنین میکنیم. برای مثال در بحث مشکلاتی که روسیه با اتحادیه اروپا پیدا کرد اتحادیه اروپا میخواست روسیه را تحریم کند اما خیلی دست به عصا رفتار کرد و خیلی نتوانست آنها را در تنگنا قرار بدهد زیرا بخشی از انرژی مور نیازش توسط آن تامین میشد.

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توسط رهبر معظم کشور اعلام شد. ایشان در رهنمودی راهبردی و فعال مبتنی بر آینده شناسی و آینده گرایی، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را نامگذاری کردند «اصلاح الگوی مصرف منابع، همت مضاعف، کار مضاعف و حمایت از کار و سرمایه ملی» و به مردم ابلاغ کردند تا حرکت‌های اقتصادی کشور بارویکردهای متمایز و هوشمندانه تر از قبل پیگیری شود و ما پاسخ مطمئن به این دغدغه هارا در اولویت قرار میدهیم. این سیاست‌ها در واقع نقشه‌ای است که راه

اقتصاد مقاومتی یکی از جلوه‌های نهضت انقلاب است که رفتارهای مالی کشور را با فضیلت‌های اقتصاد اسلامی یک سو میکند. جریانی بی‌پایان است که بر دو ویژگی «تولید حداکثری و اصلاح الگوی مصرف» تاکید کرده است.

اقتصاد مقاومتی به این معنا بر این فرضیه استوار است که توسعه و تلاش برای پیشرفت، وسعت بخشیدن به دامنه‌ی تولید ثروت در کشورمان ایران است که می‌تواند از موانع بیرونی مانند تحریم عبور کند و وضع موجود جامعه را ارتقاء بخشد.

اقتصاد مقاومتی چیست؟ جواب این سوال را بایک مثال میدهیم: اگر ما اقتصاد را در سطح خانواده در نظر بگیریم انتظار داریم که امنیت شغلی داشته باشیم یعنی بتوانیم روی درآمد خود حساب کنیم یعنی علاوه بر اینکه میتوانیم با درآمد خود هزینه‌ها و مخارج زندگی را پرداخت کنیم علاوه بر آن درآمدمان هم آنقدر پایدار هست که بتوانیم برای تهیه‌ی مایحتاج زندگی برنامه ریزی کنیم و اینها ما را به رفاه در زندگی برساند حال اگر در سطح کلان این مسئله را در نظر بگیریم وقتی میگوییم اقتصاد کشور باید پایدار باشد به این معنی است که باید ما در کشورمان منابع درآمد مناسب و تقریباً ثابتی داشته باشیم که در برابر شوک‌های اقتصادی خارجی مثل تحریمات که به آن وارد میشود دچار تغییرات ناگهانی نشود و بتواند این شوک هارا جذب کند و اختلالی در عملکرد سیستم به وجود نیاورد.

اقتصاد مقاومتی یعنی شرایطی ایجاد کنیم که تاثیر پذیری از عوامل بیرونی کاهش یابد و سیستمی ایجاد بشود که بر اثر عوامل خارجی صدمه نبیند. کشور ما در معرض جدی این شوک‌ها قرار گرفته است و اگر

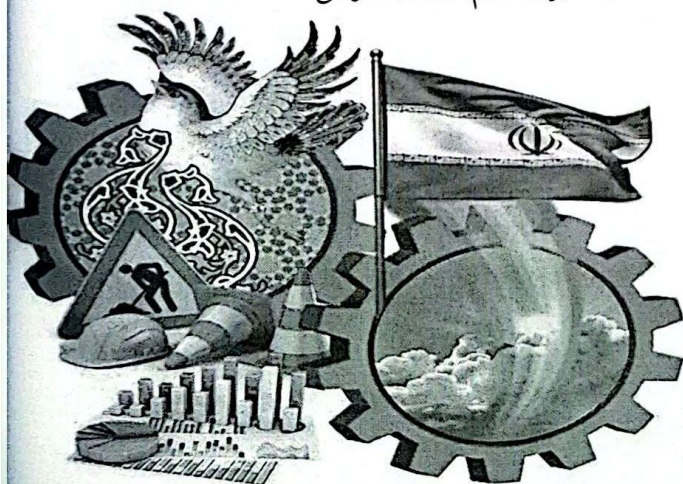
به تکمیل شدن دارد.

مسعود درخشان برنده‌ی دومین جایزه‌ی جهانی علوم انسانی در این مراسم گفت: مفهوم الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، حاصل فرایند استقلال فکری است که همواره در فرمایشات رهبر وجود داشته است. متأسفانه استقلال در چند دهه اخیر کمتر به چشم می‌خورد و معمولاً کوشش دانشجویان معطوف به بهره برداری از دستاوردهای اندیشمندان غربی است، ماباید مفاهیم این اندیشمندان را درک کنیم نه تکرار. یکی از مشکلات جامعه این است که ما برای حل مسائل می‌گردیم و نمونه‌ی غربی پیدا می‌کنیم در صورتیکه بهتر این است راهبرد هارا بشنویم و از آنها برای پیشبرد تحقیقاتمان استفاده کنیم.

در آخر نتیجه‌ای که از این مقاله می‌گیرم این است که: اقتصادمقاومتی کشورمان به جاهای خوبی رسیده‌اما شوخی بردار نیست و نیازمند تلاش و همت زیاد دارد که به بار بنشیند، ماباید بدانیم اقتصاد مقاومتی درکشورمان موقعی تحقق میابد که منابعی دائمی درکشور برای تولید ثروت و خدمت به وجودآید. به‌امید روزی که کشور عزیزمان ایران در اوج قله‌ی موفقیت قرار بگیرد و میدانیم که آن روز دور نیست البته با تلاش شما دانشجویان عزیز.

منابع

۱. آینده ایران اسلام، اقتصاد مقاومتی

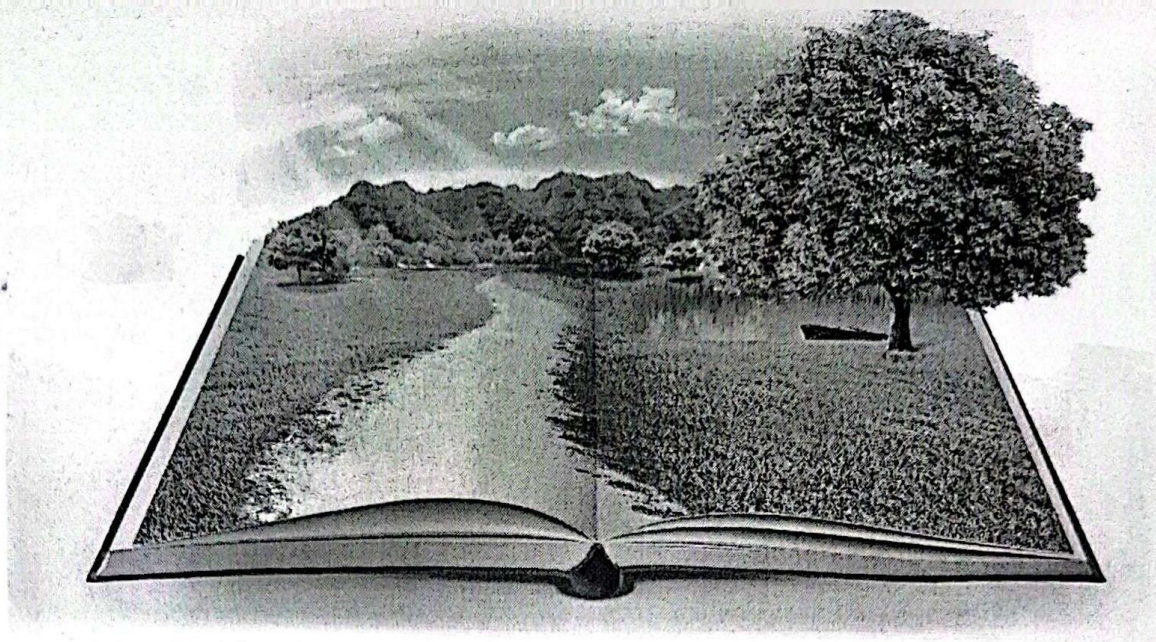
پیشرفت و تعالی کشور و تمامی مسئولان و مردم را فراهم میکند. ما باید با افزایش انگیزه‌ی تولید در افراد و ایجاد روانشناسی‌های اقتصادی مثبت، کشور را درپیشرفت این زمینه یاری کنیم. روانشناسی اقتصادی به این معناست که انگیزه‌ی تمامی ارگان‌ها چه به صورت مستقیم و چه غیر مستقیم در عرصه تولید و ایجاد ثروت واقعی نقش دارند را، تقویت کنیم و امیدواری به رشد و رونق اقتصادی به حداکثر برسد که این روند سبب میشود که تمامی مردم با تمام ثروت و کالا و خدمات خود وارد عرصه‌ی اقتصاد شده و درخدمت تولید ملی قرار بگیرند. ایجاد رونق اقتصادی و تبدیل تهدیدهای توخالی دشمنان به پیشرفت نیازمند فضای مطلوب روانشناسی است تا همه‌ی ظرفیت‌های تولید ثروت و ارزش افزوده به کار گرفته شود، حال اقتصادایران در فضای اقتصادی متمایزی قرار دارد و باتکیه بر خود میتواند فشارهای اقتصادی بین المللی را بی‌اثر کند در این میان اجرای برجام هم اگر به تقویت اقتصاد مقاومتی کمک کند بیش‌ترین دستاورد هارا خواهد داشت.

اقتصادمقاومت زمانی تحقق خواهد یافت که در جای جای کشور، تمامی افراد ایرانی منبعی دائمی برای تولید ثروت باشند و همگرایی‌ها به حداکثر برسد و ثبات سیاسی داشته باشیم و ثبات نسبی اقتصاد در همه‌ی بازارها تضمین شود تا مردم انگیزه و میل درآمد زایی را داشته باشند.

معاون مرکزی الگوی اسلامی در یکی از نشست‌ها که در این خصوص برگزار شده بود بیان کرد که الگو اسلامی ایرانی نقشه راه آینده کشور است.

به گزارش اینستا، دکترهادی اکبرزاده با اشاره به مفاهیم و مبانی کلی تعریف شده درمرکز وتاکید براینکه این الگو، پیشرفت نقشه‌ی راه آینده‌ی کشور است ازدانشجویان خواست در ابتدای راه و کار جایگاه نقش خود را تعیین کنند چرا که این نقشه برای آیندگان است و بی شک آینده نیز متعلق به جوانان است.

هرچند که الگوی طراحی شده اجمالی است و نیاز

محیط زیست در سیره معصوم (ع)

زهرا شاکر، دانشجو کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت

امام صادق (ع) فرمودند: «نهی رسول الله (ص) آن یلقی السم فی بلاد المشرکین»؛ (فروع کافی، ج ۵، ص ۲۸، ح ۲) رسول خدا از ریختن سم در سرزمین مشرکین نهی فرموده اند.

وجه استدلال: وقتی ریختن سم که اعم از سموم خاک یا هواست در سرزمین مشرکین نهی شده است که به طریق اولی در سرزمین مسلمین حبس منعی است که عدم عمل به آن حرام خواهد بود، که البته احکام وضعی نیز به آن استوار خواهد بود. مثل ابطال معاملاتی که نتیجه ی آن، آلوده کردن هوای زندگی انسان‌ها باشد.

آلودگی آب

- آیات قرآن کریم:
«وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ...»
؛ (انبیاء، ۳۰) و همه چیز را از آب آفریدیم، آیا ایمان نمی آورند؟
«وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ...»؛ (انعام، ۹۹) او کسی است که از آسمان آب را فرستاد و همه نباتات را ما به وسیله آب رویاندیم.

- روایات: امام صادق (ع) می‌فرماید: «سید شراب الجنة الماء»؛ (وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۸۷، ح ۴، ب ۱)

همچنین «نهی رسول الله ان يتفوط علی شفير نهر ماء يستعذب منها أو نهر يستعذب او تحت شجرة فيها ثمرتها»؛ (التهدیب، ج ۱، ص ۳۵۳، ح ۱۱، ب ۱۵) رسول خدا (ص) نهی فرمودند از مدفوع نمودن در کنار نهر آب، چرا که مردم از آن رنج می‌برند یا در نهر آب که موجب رنجش مردم می‌شود یا زیر درختی که میوه دارد.

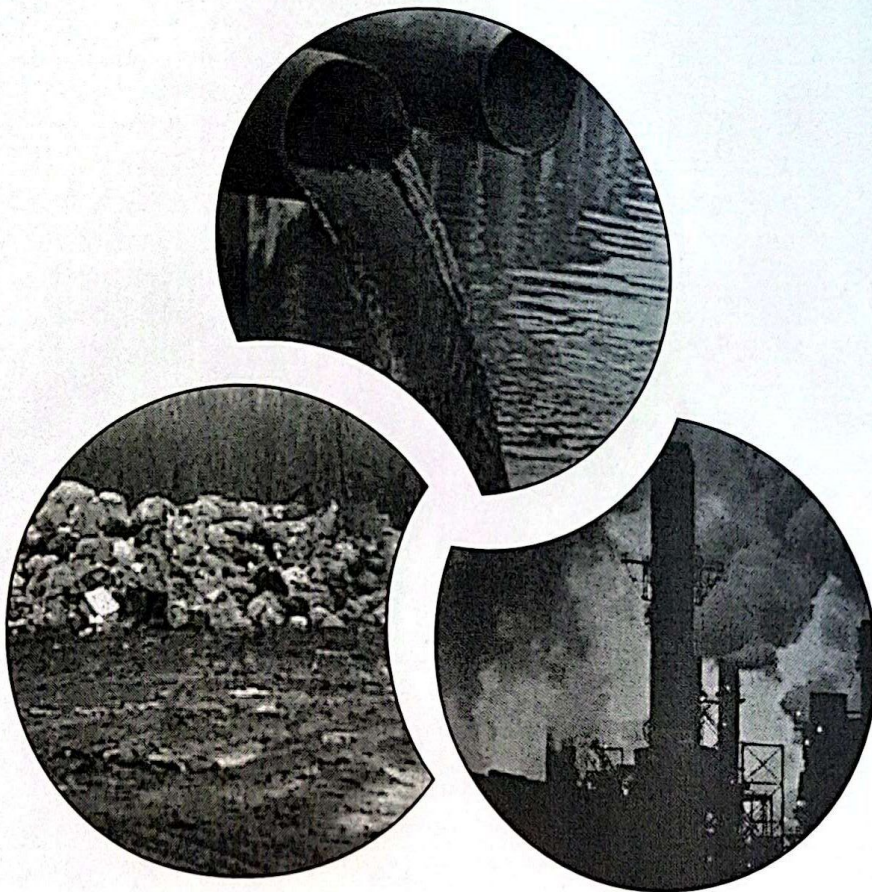
حفظ محیط زیست در سیره پیشوایان معصوم (ع)

از دیدگاه دین اسلام انسان باید در بهره‌برداری از منابع، نه تنها به حقوق افراد جامعه توجه داشته باشد (عدالت درون نسلی) بلکه به حقوق نسلهای آینده که چنین منابعی ضامن حیات و بقای آنها می‌باشد، نیز توجه کامل می‌دول دارد (عدالت بین نسلی).
بر اساس آموزه‌های دینی، انسان مسلمان نیز باید خود را به این صفت بیاراید و خود را در هر مکان و موقعیتی نگه دارنده و پاسدار امانت‌ها و نعمت‌ها از جمله محیط زیست انسانی بداند. پیشگیری از نابودی و تلف شدن طبیعت نیز با رعایت امانت داری و حفاظت امکان پذیر است.

در روایات اسلامی آمده است که پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین علی (ع) با هم درخت می‌کاشتند. امام صادق (ع) در این باره فرمود: «کان امیرالمؤمنین یضرب بالمر و یستخرج الارضین، و کان رسول الله یمص النوی بقیه و یغرسه فیطلع من ساعته...»؛ امیرالمؤمنین علی (ع)، با بیل زمین را آماده می‌ساخت و پیامبر (ص) هسته خرما را مرطوب می‌کرد و می‌کاشت.
در ذیل به آیات و احادیث موجود درباره انواع آلودگی‌های زیست محیطی می‌پردازیم

آلودگی هوا

از جمله آیاتی که برای نهی از آلوده نمودن هوای محیط زیست می‌توان استدلال کرد آیات زیر است:
«وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا...» (اعراف، ۵۶)
زمین را بعد از اصلاح، فاسد نکنید.
از منظر روایات نیز می‌توان به روایات نبوی زیر اشاره نمود:

آلودگی خاک

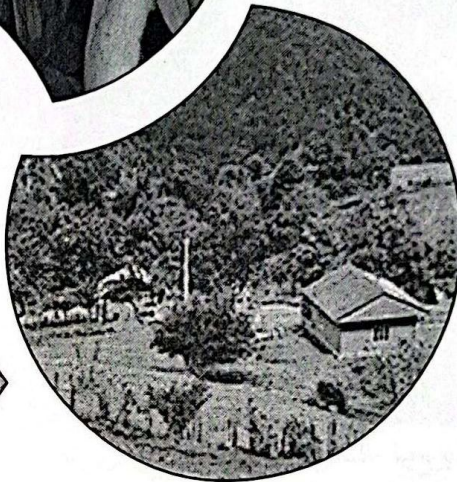
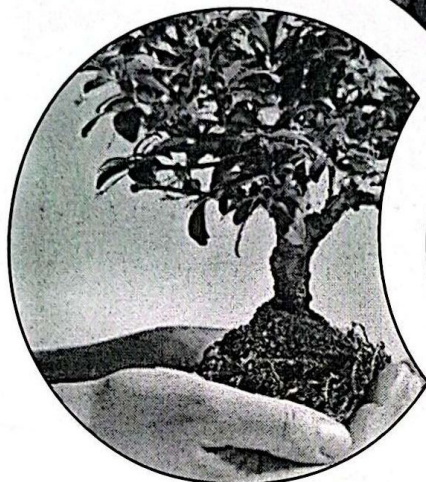
- آیات قرآن کریم:
«الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً...»
(بقره، ۲۲) او کسی است که زمین را با فرش زیرپا و آسمان را سقف برای شما قرار داد.
«يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا»
(زلزال، ۴ و ۵) یعنی روز قیامت زمین از اخبار خود سخن می‌گوید به آنچه که خداوند به آن وحی نموده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد زمین عنصری با شعور تلقی شده است که گنجینه اسرار الهی است.
- روایات: امام علی (ع): «فانکم مسئولون حتی عن البقاع و البهائم»؛ (اصول کافی، ج ۲، ص ۳۳۱، ح ۶) انسان‌ها مورد سؤال واقع می‌شوند حتی در مورد زمین‌ها و چهارپایان.

دنیای امروز و محیط زیست بی‌روح

دنیای صنعتی امروز با تخریب جنگل‌ها و نابودی فضاها، سبز و پژمردگی و مرگ گل و گیاه روبه روست. پیشرفت بی‌رویه صنعت، همان گونه که صفا، یک دلی و پیوندهای استوار خانوادگی را از مردم صنعت زده گرفته و روانشان را رنجور و افسرده ساخته است، آخرین روزنه‌های امید را نیز که جنگل‌ها و دشت‌های خرم و مزرعه‌های سرسبز بود، تباه ساخت و انسان را در میان آهن‌های خشن، دیوارهای بتونی و دود و آلودگی‌های گوناگون صنعتی،

بی‌کس و تنها رها کرد. کنون انسان‌های بی‌شماری به سرگردانی، پریشان حالی و افسردگی دچار شده‌اند که نتیجه شوم و ناخواسته جهان صنعتی است و آرام آرام به فاجعه‌ای انسانی تبدیل می‌شود. گفتنی است که دانشمندان، آفات صنعتی را بیش از بلاهای طبیعی دانسته‌اند. بر این اساس، احیای دوباره محیط زیست و برگرداندن سرزندگی و شادابی زمین به آن، عامل مهمی در ایجاد روحیه نشاط و امید در انسان‌هاست. ابعاد مختلف بحران محیط زیست که امروزه افکار جهانی را تحت تأثیر قرار داده، حاصل عصیان‌گری بشر در برابر نظام آراسته و صالح جاری در عرصه محیط زیست است. این گونه اقدامات فسادانگیز چه از ناحیه فرد باشد، چه از ناحیه حکومت، در تضاد با خواست خداوند است؛ چرا که خداوند فساد را دوست ندارد و هرگز در مشیت ازلی نیست که انسانها فساد کنند. (۱۱) منظور از فساد در روی زمین هر گونه نابسامانی و ویرانگری و انحراف است. (۱۲)
پیام قرآن کریم که عصاره متون مقدس آسمانی است، چنین است: «إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَءَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً» (۱۴) پادشاهان هنگامی که داخل شهری شوند، آن را تباه می‌نمایند و عزیزترین آن‌ها را ذلیل قرار می‌دهند.

سلاطین ستم و دولت‌مردان جور و طغیان، هنگام ورود به منطقه دیگران و زمان اقتدار بر آن و وقت نفوذ در آن به تباهی آن اقدام می‌کنند. اگر در گذشته

طوری‌که پیامبر عظیم الشان اسلام و ائمه اطهار صلوات الله علیهم اجمعین بارها و بارها با عمل و گفتار خود می‌فهماندند که انکشاف سرسبزی و نهال شانی خود، عبادت است و مورد پسند الهی می‌باشد و از قطع بی‌جهت درختان نهی فرمودند، چنانچه پیامبر اسلام (ص) آن را به قطع بال فرشتگان تشبیه نمودند.

درختکاری در مملکت ما بخصوص در دوران‌های جنگ به یک موضوع فراموش شده تبدیل شده بود و مردم ما فراموش کردند که یکی از مظاهر زیبایی هر شهر و مملکت، سرسبزی آن می‌باشد و خداوند نیز در حدیث قدسی از زیبایی‌ها توصیف کرده و می‌فرماید: «ان الله جمیل، یحب الجمال» یعنی خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد.

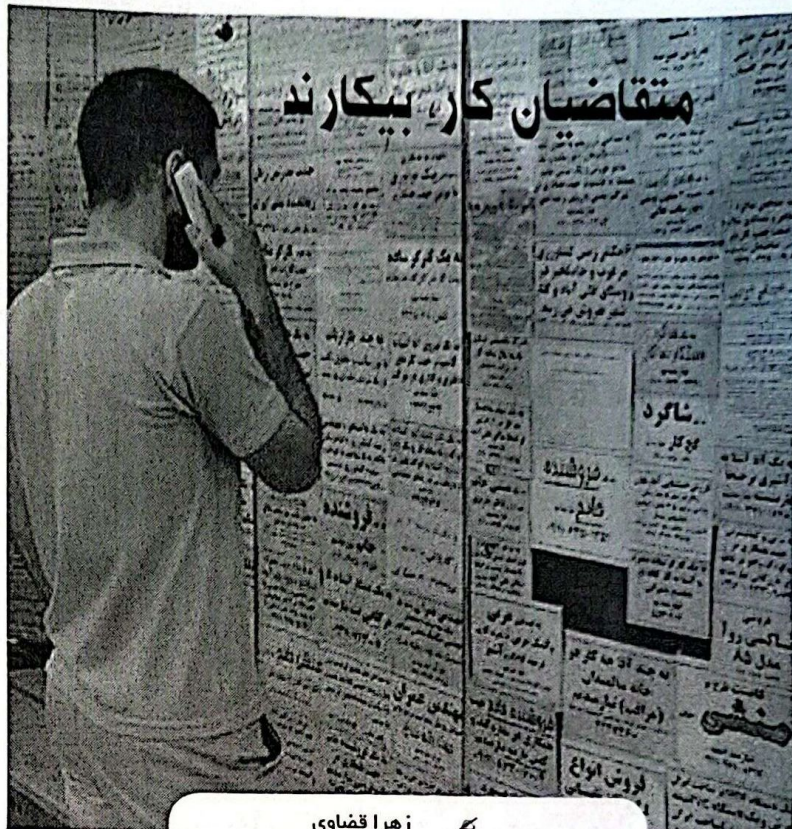
به امید آنکه ما در آینده‌های نزدیک شاهد محیط زیست در نقاط مختلف کشور اعم از نبات و حیوان باشیم و مصدر خدمات «زیست محیطی» برای نسل‌های بعدی گردیم.
(بدون منبع)

تاریخ، دخول شخصی و ورود فیزیکی لازم بود، اکنون با سرعت سرسام‌آور صنعت، کنترل از دور برای فساد کافی است.

نظام اسلامی وظیفه رسمی والی را چنین ترسیم نموده است: «ایما امرء ولی من امر المسلمین شیئا لم یحطهم بما یحوط نفسه لم یرح رائحة الجنة»؛ (۱۵) هر کس سمتی را در دولت اسلامی به عهده بگیرد و مسؤول بخشی از بخش‌های حکومت دینی گردد، موظف است

هر آنچه را که برای حفظ حیات، سلامت، حیثیت اجتماعی و مانند آن، نسبت به خود به کار می‌برد، برای توده مردم نیز تأمین کند.

چندین سال است که خشکسالی، نابودی انبوهی از اشجار، جنگلات و درختان را سبب گردیده؛ هرچند سال‌های اخیر هزاران اصله نهال غرس گردید اما کمبودی‌هایی در این راستا هنوز هم محسوس است، اینکه در آستانه بهار سال ۱۳۸۸ کمپاین وسیع نهال‌شانی و سرسبزی شهر آغاز یافته و در وجود بارندگی‌های متداوم دیگر اثرات خشکسالی مهار گشته است، با توجه به کم‌رنگی در سال‌های گذشته در حفاظت از درختان و ساحات سبز باید آبیاری بموقع و حفاظت از درختان و ساحات سبز را من حیث یک اصل مهم باید در نظر داشت که با این پوشش دور نخواهد بود روزی که شهر خود را سبز و زیبا بیابیم.

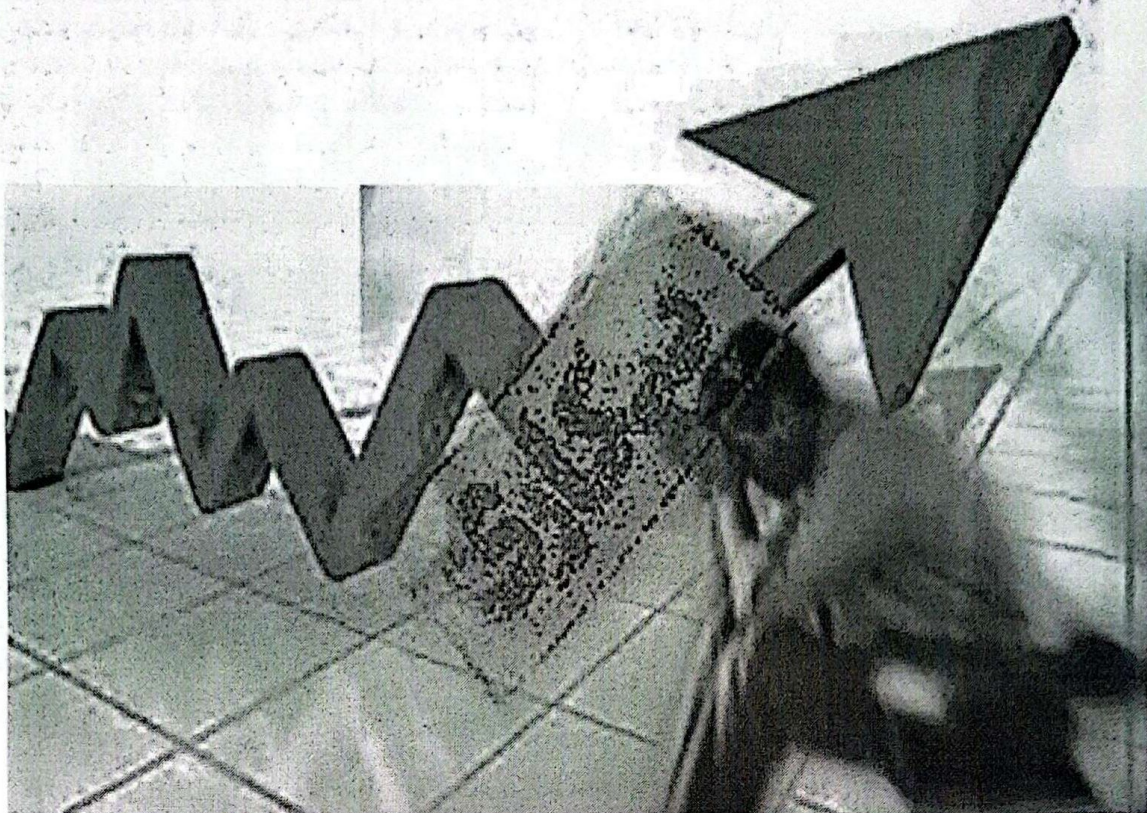
زهره قضاوی
دانشجو کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

بررسی مسائل اشتغال و بیکاری در ایران

کار ارزش محوری جامعه است و رفع بیکاری به عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، همواره از جمله دغدغه‌های اساسی برنامه ریزان بوده است. بدین روی موضوع اشتغال و بهره وری کامل و مناسب از نیروی انسانی باید به عنوان یکی از اهداف راهبردی توسعه کشور در نظر گرفته شود. امروزه در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بیکاری یکی از مهمترین مسائل اجتماعی است و یکی از نامطلوب ترین پدیده‌های اجتماعی اقتصاد که پیامدهای مختلفی را در زمینه‌های مختلف به دنبال دارد؛ به طوری که در سال‌های اخیر به ویژه در حال حاضر اقتصاد ایران علاوه بر معضل بیکاری، گریبانگیر پیامدهای آن و مشکلات دیگری مثل ناامنی ملی، فقر و ناهنجاری‌های روانی، خرابکاری و بزهکاری و روسپیگری، مهاجرت، قاچاق مواد مخدر، طلاق و... می‌باشد. علی رغم آنکه در ایران، گستره مشکلات اجتماعی چون بیکاری، فقر، تبعیض، اعتیاد، روسپیگری، خشونت و...، به سبب عوارض سوء فردی و اجتماعی آنها و نقش منفی بر فرایند توسعه‌ی جامعه ایران، نگران کننده بوده و ضرورت بررسی‌های علمی و مداخلات جدی مبتنی بر شواهد در سطوح مختلف را فراهم آورده است. مقاله‌ی حاضر به دنبال شناخت وضع موجود و بررسی مسائل اشتغال و بیکاری کشور در سال ۱۳۹۱ بوده است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که طبق آخرین آمار (تابستان ۹۱) استان‌های خراسان جنوبی و سمنان به ترتیب ۶۳ و ۷۲ درصد دارای نرخ بیکاری پایین و استان‌های

فارس و لرستان به ترتیب با ۲۱.۱ و ۲۰.۵ درصد دارای نرخ بیکاری بالا می‌باشند. نرخ بیکاری کشور در سال ۱۳۸۵، طبق آمار مرکز آمار ایران، ۱۱.۲ درصد بوده است و در حال حاضر طبق آخرین آمار نرخ بیکاری به ۱۲.۴ درصد رسیده که نسبت به سال ۱۳۸۵ به میزان ۱.۲ افزایش یافته است که حاکی از میزان بالای بیکاری در کشور می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که اگرچه نرخ بیکاری در برخی استان‌های کشور کاهش محسوسی را نشان می‌دهد اما با این حال نرخ بیکاری در کشور رقم بالایی را نسبت به کشورهای توسعه یافته و بیشتر کشورهای در حال توسعه دارد و دلیل آن رشد روز افزون جمعیت، حرکت مردم از روستاها به شهر، ناتوانی بخش‌های دولتی در جذب نیروی کار، استفاده از روش‌های تولید سرمایه بر به جای کاربر، کمبود سرمایه، انعطاف ناپذیر بودن ساختار تولید و وجود بیکاری پنهان، پایین بودن بهره وری نیروی کار، تعیین دستمزدها بدون توجه به بازدهی نیروی کار و عدم توجه به صنعت توریسم هستند که باعث تشدید بیکاری در کشورهای در حال توسعه از جمله کشور ما گردیده اند.

موضوع اشتغال و دستیابی افراد به شغل مورد نظر از اساسی ترین نیازهای جامعه محسوب می‌شود. بیکاری به عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مطرح بوده و رفع آن همواره از جمله دغدغه‌های برنامه ریزان بوده است (کریاسی و همکاران، ۱۳۸۷: ۳۱). اشتغال و بیکاری از جمله موضوعات مهم اقتصادی هر کشوری است، به گونه‌ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری به عنوان یکی از

در واقع کار به عنوان یک منبع اقتصادی برای کسب درآمد برای افراد است و بیکاری فقدان چنین منبع ارزشمندی است (عیسی زاده و دیگران، ۱۳۹۰: ۴۲). به علاوه میزان اعتماد به نفس فرد در بسیاری از موارد در رابطه با میزان موفقیت او در شغل و چگونگی مناسبت شغل، با سایر ویژگی‌های او برقرار می‌گردد. وقتی یک جوان از خودش سوال می‌کند که «من چکاره‌ام»، اگر جواب مناسبی نیابد، اعتماد به نفس او رو به ضعف می‌رود (سام آرام، ۱۳۸۲: ۲۴).

در حال حاضر بیکاری (به عنوان فقدان یا نقصان فرصت‌های شغلی مناسب و کافی برای جمعیت جویای کار و عدم توازن بین عرضه و تقاضای نیروی کار) و تبعات ناشی از آن، یکی از معضلات اساسی کشور به شمار می‌آید (صیدایی: ۹۰، ۲۱۸). بی‌شک مساله‌ی بیکاری در کشور ما متأثر از خیل عظیم جوانانی است که در چند سال اخیر به عنوان جویندگان شغل به بازار کار کشور وارد شده‌اند و همچنین افزایش نسبت زنان دانش‌آموخته با مدرک دانشگاهی که در گذشته و حتی تا دهه قبل هم سابقه نداشته‌اند و قرار گرفتن آنها در صف بیکاران در جستجوی کار که منتج به ایجاد تقاضای وسیع در بازار کار به صورتی شده که همه‌امکانات و ظرفیت‌های ایجاد شغل در کشور به صورت عادی، تنها می‌تواند پاسخگوی نیمی از تقاضا باشد و برای نیمی دیگر باید برنامه‌های جدید و روش‌های مکملی را بکار بست تا عوارض ناشی از این هجوم بی‌رویه که حداقل تا ۱۰ سال دیگر ادامه دارد مهار گردد (سام آرام، ۱۳۸۲: ۳۴).

شاخص‌های توسعه یافتگی جوامع تلقی می‌شود. البته بسیاری از محققان با زمینه‌ها و سوابق آموزشی مختلف، سرانجام در واکنش مناسب به این طرز فکر که مفهوم بیکاری را در حد بعد اقتصادی آن پایین می‌آورد، توجه همگان را به این مسئله جلب کرده‌اند که لازم است بعد اقتصادی بیکاری با مجموعه‌ای از مفاهیمی که به همین اندازه حائز اهمیت می‌باشد، از قبیل جامعه پذیری، مشارکت، شخصیت و غیره همراه گردد تا بدین وسیله هم در تجزیه تحلیل‌های علمی و هم در برنامه‌ی کاری، همه ابعاد اجتماعی-فرهنگی جهان کار را شامل می‌گردد (ارگاس، ۴: ۱۳۸۰). در واقع، بیکاری را گاهی علاوه بر اینکه یک پدیده‌ی اقتصادی می‌دانند یکی از معضلات اجتماعی نیز قلمداد می‌کنند، از آن رو فرد بیکار چون خود را سبب هیچ فایده و و انگیزه‌ای نمی‌داند، دارای انرژی برای تخریب و کنش‌های غیر معقول در جامعه می‌باشد (کیانمهر، ۱۳۸۵: ۶۰).

در جهان بینی اسلامی، به فعلیت رسیدن نیازهای جسمی و عقلی و رشد و شکوفایی استعدادهای فطری و درونی شخصیت انسانی بسته به کار و تلاش و فعالیت اوست؛ بطوریکه فرد تنها با تمسک به کار و تلاش، قادر خواهد بود، ضمن ارتقای سطح تکامل فردی و معنوی خویش در تعالی بخشی زندگی اجتماعی خود، نقش موثر و سازنده‌ای را ایفا می‌کند (باقری، ۳۴: ۱۳۸۲). فرایند پذیرش فرد در جامعه‌ی نیز معمولاً بر محور شغل او گردش می‌کند همچنین جایگاه و منزلتی که فرد در جامعه به دست می‌آورد هم مستقیماً در رابطه با نقش شغلی اوست.

تری دارد. به طور کلی با توجه به نقشی که نیروی متخصص و تحصیل کرده می‌توانند در روند توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور داشته باشند و نیز با توجه به اینکه سالانه میلیاردها ریال صرف هزینه‌های آموزشی آنان می‌شود، لذا چنانچه نتوان از نیروی متخصص و تحصیل کرده در مشاغل مرتبط با رشته‌های تحصیلی شان استفاده کرد، از طرفی باعث هدر رفتن این هزینه‌ها شده و از طرف دیگر موجبات ظهور و بروز بیکاری اصطلاحی در جامعه را فراهم نموده که می‌توان ساختارهای اقتصادی جامعه را دچار تزلزل نماید (اکبری پور، ۱۳۸۳: ۴۳). همچنین از آنجا که در بررسی عوامل موثر بر توسعه اقتصادی- اجتماعی کشور ها، بحث از نیروی انسانی و متخصص مطرح است، لذا سخن از اشتغال زن و رابطه‌ی آن با توسعه نیز ضروری می‌نماید (سفیری، ۱۳۷۳: ۴۲). به طوری که اگر در جامعه‌ای ایجاد اشتغال شود و در آمد بالا رود ولی توزیع آن بین تمامی افراد جامعه اعم از زن و مرد یکسان نباشد، آن جامعه توسعه نیافته است (سفیری، ۱۳۸۰: ۱۳). بنابراین در جهت ارتقای سطح توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، زنان می‌توانند نقش عمده‌ای داشته باشند اما متأسفانه در حالی که اشتغال مردان با مشکل مواجه است، اشتغال زنان جامعه چندان با مشکل مواجه نیست (سفیری، ۱۳۷۳: ۵۱).

انفجار جمعیت ناشی از متولدین ۶۵-۱۳۳۵ و ظهور آنها به عنوان عرضه‌ی نیروی کار در طی دو دهه‌ی اخیر سبب شده تا میزان عرضه‌ی نیروی کار

تحقیقات گوناگونی در مورد بزرگسالان و جوانان در سطح بین المللی و ملی انجام شده است و همه‌ی آنها نشان می‌دهد که کار هنوز از ارزش مطمئنی برخوردار است، به خصوص به خاطر فعالیت هایی که در جامعه ایجاد می‌کند و از لحاظ کیفیت کاری برای پتانسیل خود اعتبار خاصی محسوب می‌شود. مطالعات انجام شده در مورد جوانان شاغل نشان می‌دهد که کار برای آنها جنبه‌ی هویت دارد و آنها اضطراب و ناآرامی خاصی از دوران بیکاری دارند (ربانی، ۱۳۸۴: ۲۲-۲۱). البته در همین شرایط بحرانی، بسیاری از جوانان کشور با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، خانوادگی و تربیتی متفاوت موفق می‌شوند که فرصت‌های شغلی مناسب خودشان را اشتغال کنند و حتی برخی از جوانان یا در انتظار شغل به سر می‌برند و یا هر چند وقت یک بار به شغل جدیدی می‌پردازند و پس از مدت کوتاهی آن را رها می‌کنند و مدت‌ها بیکار می‌مانند (سام آرام، ۱۳۸۳: ۳۵-۳۴).

امروزه یکی از دغدغه‌های اصلی کشور حل معضل بیکاری است که بر دلایل ساختاری از جمله افزایش عرضه‌ی نیروی کار، کمبود سرمایه داری، مهاجرت روستاییان، افزایش فارغ التحصیلان دانشگاهی، جوانی جمعیت و... بازار کار کشور با عدم توازن مواجه شده است (گزارش جمهور، ۱۳۸۷: ۵). تجربیات متعدد کشورهای مختلف نشان داده که غالباً بین وضعیت عرضه تقاضای نیروی کار، یک ناهماهنگی و عدم تعادل وجود دارد که این ناهماهنگی در کشور ما به ویژه در بین فارغ التحصیلان دانشگاهی نمود عینی

بین بیکاری و بزهکاری، یک مدل اقتصاد سنجی جرم به دست داده شده و با بهره گیری از اطلاعات تفاضل اول متغیرهای مدل، در سالهای ۱۳۷۶ و ۱۳۸۵ برای استانهای کشر برآورد شده است. نتایج این برآورد نشان می‌دهد که یکی از عوامل اثر گذار بر افزایش بزهکاری گسترش بیکاری است. به طوری که با افزایش یک درصدی نرخ بیکاری، دزدی عادی در گستره‌ی استانهای کشر در سالهای ۷۶ و ۸۵ با کمایش ۸ و ۶ درصد بالا رفته است. در واقع این تحقیق نشان دهنده‌ی همبستگی مثبت و معنی دار بین بیکاری و بزهکاری است.

یوسفی و دیگران (۱۳۹۰) تحقیقی را تحت عنوان «تاملی جامعه شناختی در تشخیص و تعیین اولویت مسائل اجتماعی ایران» انجام داده اند. این تحقیق با هدف ارائه تحقیقی جامعه شناختی از ماهیت و اولویت مسائل اجتماعی در ایران گرفته شده است. برای این منظور با تکیه بر رهیافت برساختگرایی، بر بررسی اولویت مسائل اجتماعی از دیدگاه عامه مردم و نخبگان حاکم بر کشر پرداخته شده است. این مطالعه با روش تحلیل ثانویه ۴ پیمایش ملی را طی یک بازدهی زمانی ۱۰ ساله با نمونه‌ای مشتمل بر ۳۶۴۲۹ نفر مورد بررسی قرار داده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مسائل اقتصادی دارای بالاترین اهمیت و اولویت در بین جامعه ایرانی است و پس از آن مسائل حوزه اجتماعی قرار دارد. همچنین از نظر اهمیت و اولویت مسائل اجتماعی در میان گروه‌های مختلف اجتماعی، به ویژه عامه مردم و نخبگان حاکم کشور، تفاوت چندانی وجود ندارد.

صیدایی و دیگران (۱۳۹۰) در مقاله‌ای تحت عنوان

از فرصت‌های شغلی به نحو چشمگیری پیشی گرفته و معضل بیکاری با شتاب بالا گسترش یابد و سبب اتلاف منابع انسانی و رنج و فقر کثیری از جمعیت کشور شود (توسلی، ۱۳۸۵: ۱). اگر چه احتمال هیچ گونه تغییر بنیادی وجود ندارد و بر عکس بعضی مطالعات نشان می‌دهد که در کشورهای در حال توسعه وضع از این نیز بدتر خواهد شد، لاقلاً برای جلوگیری از گسترش بیکاری جوانان در آینده و نیز کاهش اثرات زیان بار آن بر جامعه و افراد، کارایی می‌توان و می‌باید انجام داد (ارگاس، ۱۳۸۰: ۳-۴) و از آنجا که به بررسی جامعه شناختی پدیده‌ی بیکاری می‌پردازیم، این خود کمک می‌کند که ما در این مطالعه از دید جامعتر برخوردار باشیم و به پدیده‌ی بیکاری به عنوان پدیده‌ای با عث به وجود آوردن رابط خاص اجتماعی در میان قشری می‌شود که بیانگر آن هستند پردازیم (کیانمهر، ۱۳۸۵: ۶۰). به طور کلی در این مطالعه هدف از مطالعه کار، کسب اطلاعات واقعی و درست و دور از پیش داوری‌های شخصی در مورد شناخت کار و استفاده از این اطلاعات در جهت بهبود وضع موجود می‌باشد. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع اشتغال به خصوص در شرایط فعلی که کشور با معضل بیکاری روبروست، این مقاله در صدد بررسی وضعیت مسایل اشتغال و بیکاری می‌باشد.

پیشینه‌ی تحقیق

مداح (۱۳۹۰) در تحقیقی به بررسی «بیکاری و بزهکاری در ایران» پرداخته است. وی در این نوشتار بر پایه‌ی شواهد تجربی و نظری از رابطه‌ی

« بررسی وضعیت اشتغال و بیکاری در ایران طی سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۸۹ » به دنبال شناخت و ارزیابی وضع موجود بیکاری و اشتغالزایی از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۸۹ بوده و همچنین به بررسی میزان اشتغال در بخش‌های سه گانه اقتصادی پرداخته اند. روش مطالعه تحقیق از نوع توصیفی - تحلیلی و کمی بوده و شیوه‌ی جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از آمارهایی رسمی مرکز ایران و مبتنی بر اسناد و مدارک می‌باشد. نتایج نشان می‌دهند که با وجود کاهش محسوس در نرخ بیکاری برخی استان‌ها، نرخ بیکاری در کشور (۱۴.۶)، رقم بالایی را نسبت به کشورهای توسعه یافته دارد و دلیل آن هم رشد روزافزون جمعیت و افزایش عرضه‌ی نیروی کار و همچنین پایین بوده ظرفیت‌های تولیدی می‌باشد. موسایی و گرشابی فخر (۱۳۸۹) در تحقیق خود با عنوان « بررسی رابطه‌ی بین بیکاری و قاچاق مواد مخدر در ایران » با استفاده از روش تحلیل توصیفی و با استفاده از آمار و اطلاعات موجود براساس برآورد مدل‌های رگرسیونی بر روش OLS، رابطه‌ی بین نرخ بیکاری و قاچاق مواد مخدر را تبیین می‌کند. یافته‌ها نشانگر رابطه‌ای مثبت بین نرخ بیکاری و قاچاق مواد مخدر و رابطه‌ای منفی بین درآمد ماهانه‌ی خانوار و نرخ طلاق با قاچاق مواد مخدر است.

رفیعی و همکارانش (۱۳۸۷) تحقیقی را تحت عنوان « مشکلات اجتماعی در اولویت ایران » انجام داده اند. این پژوهش با استفاده از روش دلفی انجام شده و از نظرات ۴۱ نفر از مدیران و کارشناسان و صاحب‌نظران درباره مشکلات اجتماعی در اولویت در چهار مرحله جمع‌بندی شده است. بر اساس نتایج حاصله از دیدگاه اعضای دلفی، در مجموع از ۴۹ مشکل اجتماعی، بیکاری، خشونت، بی‌اعتمادی، فقر در اولویت بالاتری در مقایسه با دیگر مشکلات قرار دارند. همچنین مقایسه یافته‌های پژوهش و مطالعات مشابه حاکی از اولویت قرار داشتن بیکاری و اعتیاد نسبت به دیگر مشکلات است.

عینی زاده و دیگران (۱۳۸۵) تحقیقی را تحت عنوان « بررسی ارتباط بیکاری و طلاق در ایران » طی دوره ۱۳۸۵-۱۳۴۵ انجام داده اند که در آن با اشاره به ۴ رویکرد استرس روانشناختی، هزینه طلاق، شایستگی فردی و رویکرد تلفیقی، ارتباط بین طلاق و بیکاری را بررسی می‌کند. با استفاده از داده‌های مربوط به طلاق، بیکاری طی یک دوره‌ی ۴۰ ساله (از سال ۱۳۳۴ تا سال ۱۳۸۵) برای ایران و با استفاده از ابزار Eviews ارتباط بین این دو در این دوره از طریق تحلیل سری‌های زمانی آزمون شده است. نتایج نشان می‌دهد که ارتباط بین طلاق و بیکاری برای کوتاه مدت، غیر معنی‌دار ولی برای یک دوره‌ی بلند مدت،

معنی‌دار است و این موافق با رویکرد استرس روان شناختی است که بر اثر تاخیری بیکاری بر طلاق تأکید می‌کند.

غلامی (۱۳۸۵) تحقیقی را تحت عنوان « جهانگردی، ایجاد اشتغال و افزایش سرشار درآمد ملی » انجام داده است. این تحقیق که با هدف استفاده از صنعت گردشگری در ایجاد اشتغال صورت گرفته است، نشان می‌دهد که با توجه به درصد بالای بیکاری در بین جوانان تحصیل کرده و عادی و جاذبه‌ی جهانگردی (جاذبه‌ی تاریخی، فرهنگی، تمدن کهنسال، موقعیت خاص جغرافیایی، تنوع زیست محیطی و داشتن طبیعی چهار فصل) که از این لحاظ ایران جزء ۱۰ کشور مهم و نخست جهان قرار داده است، می‌توان از این صنعت در ایجاد اشتغال و کسب درآمد و حتی جایگزینی صنعت نفت استفاده نمود.

کیانمهر (۱۳۸۵) در تحقیقی تحت عنوان « بررسی آثار بیکاری با تأکید بر آسیب‌های اجتماعی » به این موضوع اشاره می‌کند که بیکاری نه تنها یک پدیده‌ی اقتصادی است، بلکه یکی از معضلات اجتماعی نیز قلمداد می‌شود از آن رو که فرد بیکار، چون خود را سبب هیچ فایده و انگیزه‌ای نمی‌داند، دارای انرژی برای تخریب و واکنش‌های غیر معقول در جامعه می‌باشد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که خیل عظیم بیکاران در کشورهای جهان سوم نتیجه رشد نامتوازن بخش‌های مختلف اقتصادی - اجتماعی در این کشورها است اما نمی‌توان این پدیده را فقط مختص کشورهای توسعه نیافته و قشرهای خاصی دانست؛ چون بیکاری در کشورهای توسعه یافته و در میان قشرهای مختلف اجتماعی وجود دارد.

باقری (۱۳۸۵) در تحقیق خود تحت عنوان « اشتغال زنان در ایران: بررسی عوامل اجتماعی - اقتصادی تأثیر گذار » به بررسی مهمترین عوامل موثر بر اشتغال زنان می‌پردازد که این عوامل در قالب دو دسته عمده اجتماعی، اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است. در بخش عوامل اجتماعی تحصیلات زنان و اشتغال مردان، رابطه‌ی معنا داری با میزان اشتغال زنان برقرار نموده است. در بخش عوامل اقتصادی نیز بین گسترش صنایع و به خصوص صنایع دستی و اشتغال زنان ارتباط معنا داری وجود دارد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که بیشتر زنان بیکار، مجرد و باسواداند و همچنین به گروه سنی ۱۵-۲۴ سال تعلق دارند.

ملک زاده (۱۳۸۵) در تحقیقی تحت عنوان « اشتغال زنان در قوانین موضوعه ایران » هم به بررسی عوامل موثر بر دستیابی به جایگاه اشتغال مناسب و ایجاد تناسب و تعادل در عرضه و تقاضا به عنوان عواملی که خانواده را از تزلزل و اضطراب مصون می‌دارد، می‌پردازد و هم بر این امر تأکید دارد که از آنجایی

همچنین به عنوان فعالیتی است که در سنجش هر نوع فعالیت دیگر اشتغالزاتر می‌باشد.

سام آرام (۱۳۸۱) در تحقیق خود تحت عنوان «عوامل اجتماعی موثر بر بیکاری جوانان» با روشی پیمایشی و با استفاده از پرسش نامه، طرح نمونه‌ای را به حجم ۱۱۰۹ نفر از جوانان ۲۰ تا ۳۰ ساله ساکن در مناطق بیست گانه‌ی شهر تهران شامل ۵۸۷ نفر جوان بیکار و ۵۲۲ نفر جوان شاغل، مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج توصیفی نشان می‌دهد که بیشترین نرخ بیکاری (۷۳٪) در بین تحصیل کرده هاست و کمترین میزان بین کسانی است که بدون تخصص هستند (۳۸٪). همچنین میزان بیکاری در بین رشته‌های مختلف تحصیلی نیز تفاوت معناداری را نشان می‌دهد. نتایج تحلیلی محقق نیز حاکی از این است که با نظر پاسخگویان عواملی چون درآمد و حقوق مکفی، بیمه بودن شغل، احترام داشتن شغل نزد مردم، بهداشتی بودن محل کار، رسمی بودن، موقتی بودن شغل از مهمترین عوامل اجتماعی موثر بر بیکاری بوده اند.

قلی پور (۱۳۸۰) تحقیقی را تحت عنوان «اشتغال و بیکاری» انجام داده است. وی در این تحقیق نشان می‌دهد که اشتغال و بیکاری به عنوان یکی از مسائل تاثیر گذار بر دیگر موضوعات جوامع بشری است؛ به عبارتی دیگر، بحث اشتغال با مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی ارتباط تنگاتنگ دارد و توجه به این موضوع در این مباحث با اهمیت جلوه می‌کند. در واقع وضعیت مطلوب اقتصادی در یک کشور مضمن حفظ اشتغال کامل و نیز ایجاد فرصت‌های شغلی جدید می‌باشد. از مشخصه‌های عمده این وضعیت، تعادل بین عرضه و تقاضای نیروی کار در بازار کار است.

سفیری (۱۳۸۰) در تحقیقی تحت عنوان «موانع و مشکلات اشتغال زنان و تاثیرات و پیامدهای آن» سعی کرده است تا موانع و مشکلات اجتماعی - سازمانی و فرهنگی اشتغال زنان و پیامدهای ناشی از اشتغال زنان را بررسی کند. وی نشان می‌دهد که توجه به موقعیت زنان به عنوان نیمی از منابع انسانی جامعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین زنان علی رغم موقعیت نا مناسب اجتماعی، نقش قابل توجهی در جامعه دارند؛ به طوری که اگر ایجاد اشتغال شود و درآمد بالا رود ولی توزیع آنان بین تمامی افراد جامعه اعم از زن و مرد یکسان نباشد، آن جامعه توسعه نیافته است.

امین صارمی (۱۳۷۸) در تحقیقی تحت عنوان «تحصیل جامعه شناختی از تاثیرات بیکاری بر امنیت ملی» مقوله‌ی بیکاری را یکی از بحران‌های موجود در اقتصاد کشور معرفی می‌کند که این بحران می‌تواند به شاخص‌های رشد و توسعه کشور به ویژه بر امنیت

که زنان امروزه بخش عظیمی از نیروی متخصص علمی جامعه را به خود اختصاص داده اند، بنابراین باید موانع و نگرانی‌هایی که بر سر اشتغال آنهاست برداشته شود.

مهاجرانی (۱۳۸۴) در تحقیقی تحت عنوان «بیکاری: علت‌ها، ابعاد و نوسان‌های آن در ایران» نشان می‌دهد که بیکاری یکی از مهمترین مشکلات اجتماعی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه است که به ویژه در مناطق شهری و در میان جوانان و تحصیلکرده‌ها افزایش یافته است. عرضه‌ی رو به رشد و تقاضای ناکافی نیروی کار عامل اصلی بیکاری در این کشور هاست. همچنین بررسی ویژگی‌های بیکاران در ایران نشان می‌دهد که نزدیک به نیمی از بیکاران را افراد ۲۴-۱۵ ساله تشکیل می‌دهد. نزدیک به ۲۵ درصد بیکاران دارای تحصیلات دبیرستانی اند و شمار بیکاران دارای تحصیلات عالی رو به افزایش گذاشته است.

اکبری پور (۱۳۸۳) در تحقیق خود تحت عنوان «نگاهی به وضعیت بیکاری و اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی» نشان داده است که بین وضعیت عرضه و تقاضای نیروی کاری یک نا هماهنگی و عدم تعادلی وجود دارد که این نا هماهنگی در بین فارغ التحصیلان دانشگاهی نمود عینی تری دارد. بنابراین با توجه به نقش فزاینده‌ی نیروی متخصص و تحصیل کرده در روند توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی کشور، چنانچه نتوان از نیروی تحصیل کرده در مشاغل مرتبط با رشته خود استفاده کرد، علاوه بر هدر رفتن هزینه‌ی تحصیل، بیکاری اصطکاکی و در نهایت تزلزل ساختار اجتماعی را به بار می‌آورد.

امینی (۱۳۸۱) در تحقیق خود ظرفیت‌های اشتغالزایی توريسم را به عنوان راهکاری برای حل مشکل بیکاری دانسته و بیان می‌کند که توريسم به عنوان عمده ترین، پرکاربردترین و در نهایت اشتغالزاترین صنعت، یکی از اساسی ترین راه‌های رویارویی با بیکاری است و

دیدگاههای مختلف (اجتماعی، سیاسی و مدیریتی) به این موضوع نگریسته شده است:

رحمت الله قلی پور، اشتغال را در یک جمله به معنی «عوامل تولید یا ظرفیت‌های موجود» می‌داند (قلی پور، ۱۳۸۰: ۲۰). تعریفی که دانشمندان مدیریت از دیدگاه مدیریتی برای اشتغال ارائه داده اند عبارت است از «بکارگیری منطقی نیروهای متخصص و کارآمد در مشاغل مختلف و تطبیق آنها با پست‌های تخصصی به نحوی که نیل به اهداف سازمانی را برای ما امکان پذیر سازد».

در تعریفی دیگر از اشتغال کامل و ناقص صحبت می‌شود که اشتغال کامل به معنای احراز اشتغال اقتصادی توسط تمامی افراد فعال است و زمانی تحقق می‌پذیرد که تمامی افراد واجد شرایط کار، مفروض به داشتن فعالیتی باشند؛ و اشتغال ناقص به معنی استفاده نارسا از ظرفیت کار است، که این نوع اشتغال هم از فزونی نیروی انسانی کشاورزی نسبت به زمین وقوع کار و هم از نارسایی تجهیزات اساسی که موجبات افزایش کار را فراهم می‌کند، منبث می‌شوند (سفیری، ۱۳۷۳: ۴۲).

مرکز آمار ایران در نظام آمارگیری خود مشاغل را این گونه تعریف کرده است که همه افراد ده ساله و بیشتر که حداقل ۸ ساعت در هفته کار کرده است، شاغل محسوب می‌شود. پس همه‌ی فعالیت‌هایی که به درآمد و پاداش و دستمزد منجر شود چه از طریق مشاغل تخصصی و رسمی باشد و کارهای غیررسمی مانند کاسبی و... در مورد کار و اشتغال صدق می‌کند و اساسا در طبقه بندی‌های اشتغال از نظر اقتصادی، اصطلاح «شغل کاذب» وجود ندارد اما از نظر جامعه

ملی تاثیر اساسی داشته باشد. در واقع امنیت ملی را متغیر وابسته و بحران بیکاری را به عنوان متغیر مستقل گرفته است و با استفاده از نظریات هرزبرگ و با رویکردی جامعه شناختی چون دورکیم، اسملسر، دیویس و مارکس به تبیین موضوع پرداخته است.

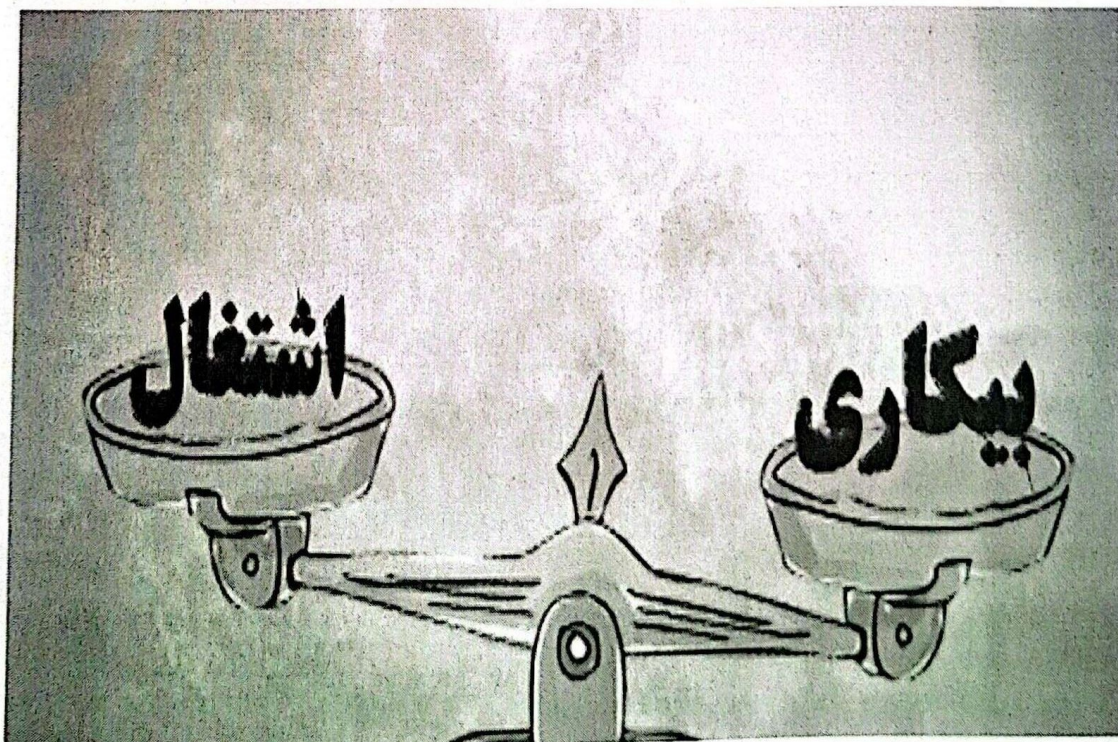
واتکینز (۱۳۷۳) در تحقیق خود تحت عنوان «بیکاری، فقر و ناهنجاری‌های روانی» نشان می‌دهد که بیکاری، فقر و تنگدستی را به دنبال دارد و فقر نیز به دنبال خود عامل بسیاری از بیماری‌های روانی و ناهنجاری‌های روحی به شمار می‌آید. در واقع بیکاری که مقدمه‌ی فقر و محرومیت است، با مختل ساختن عوامل روانی عمده مثل خود شناسی، وقت شناسی و احساس اتکای نفس، مشکلات روحی و روانی به باز می‌آورد.

سفیری (۱۳۷۳) تحقیقی تحت عنوان «اشتغال زنان و توسعه» انجام داده است. این تحقیق با هدف بررسی رابطه‌ی بین اشتغال و توسعه، وضعیت اشتغال زنان در ایران و مقایسه‌ای میان ایران و کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته صورت گرفته است. وی نشان می‌دهد از آنجا که در بررسی عوامل موثر بر توسعه اقتصادی - اجتماعی بحث از نیروی انسانی و تخصص مطرح است، پس اشتغال و مشارکت اقتصادی زنان در بخش‌های مختلف، از مهمترین شاخص‌های توسعه می‌باشد؛ به عبارتی بین اشتغال و توسعه اقتصادی - اجتماعی رابطه‌ی مثبت وجود دارد.

تعریف اشتغال و بیکاری

اشتغال

در مورد اشتغال تعاریف متعددی ارائه شده و از

نظر اقتصادی نیز هر فعالیتی که به قصد تولید انجام شود و پاداش داشته باشد، کار نامیده می‌شود، هر چند از دیدگاه جامعه‌شناسان، مفهوم ثبات در معنی کار لحاظ می‌شود سپس ممکن است فعالیتی که از دیدگاه اقتصادی، کار به شمار می‌رود جامعه‌شناسان به دلیل پیامدهای نادرست (نظیر احساس بی‌ارزشی در فرد، فقر و تنگدستی و مشکلات خانوادگی، بزهکاری و آلودگی به اعتیاد، عقب ماندگی کشور از نظر اقتصادی و...) و بی‌ثباتی آن را کار ندانند. بنا براین پذیرفته‌ترین مفهوم بیکاری عبارت است از مجموع تمام افرادی که شاغل نیستند، اعم از کسانی که در جریان دستیابی به شغل جدیدند یا آنان که قادر به یافتن شغل با دستمزدهای متعارف و واقعی نیستند. البته تصمیم و اراده‌ی فردی به بیکار ماندن، جز در مواردیکه فرد برای تغییر شغل، بیکاری را می‌پذیرد، فرد را در رده‌ی بیکاران قرار نمی‌دهد. در واقع، بنا به شمار زیادی از تعاریف، بیکار کسی است که در جستجوی کار نیز باشد. از طرفی مفهوم بیکاری به جز وابسته بودن به کار و اشتغال با مفهوم جمعیت فعال نیز در ارتباط است. جمعیت نافع‌ال بنا بر تعریف بیکار محسوب نمی‌شود. جمعیت فعال بر اساس شناخته شده‌ترین تعریف عبارت است از: جمعیت بالاتر از ۱۰ سال به شرط آنکه خانه دار، سرباز، محصل، بازنشسته و از کار افتاده نباشد.

انواع بیکاری

در تقسیم بندی بیکاری، اهل تحقیق تقسیمات مختلفی ارائه دادند.

۱- پرفسور ادگار اوادرز، در تقسیم بندی دیگری، بیکاری را بدین گونه تقسیم می‌کند:

الف: بیکاری آشکار که ۲ گونه است:

■ بیکاری ارادی: افرادی که از پذیرفتن برخی مشاغل برای آن شایستگی دارند و منابع تامین مالی دیگری چون اشتغال ندارند.

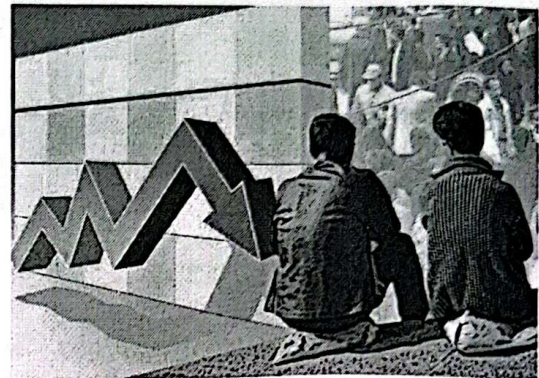
■ بیکاری غیر ارادی: که عامل آن فرد یا کار فرما نیست. از آن جمله است «بیکاری طبیعی» که در نتیجه جابجایی عوامل تولید رخ می‌دهد و یا اینکه ظرفیت جامعه در حدی نیست که بتواند از تمام عوامل تولید استفاده کند.

ب: کم کاری کسانی که کمتر از آنچه مایلند کار می‌کنند.

ج: ظاهراً فعال ولی با بهره برداری کم، کسانی که بر حسب تعریف بالا معمولاً در زمره‌ی بیکاران و کم کاران قرار نمی‌گیرند، اما در واقع افرادی اند که کارشان حاصلی ندارد. این وضعیت به چند قسمت تقسیم می‌شود:

■ کم کاری پنهان: وقتی افراد برای کاری گمارده می‌شوند، می‌توانند خیلی کمتر از حد انتظار کار نمایند.

شناسی که بیشتر به هنجارها و ناهنجارها و بررسی زمینه‌ها و علل پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد، مفهوم کار، اشتغال و بیکاری، معانی دیگری به خود می‌گیرد؛ با این دید، کار و اشتغال به معنی فعالیت هایی اند که از ثبات و پایداری بیشتری برخوردارند، بنابراین بر فعالیت هایی که مطابق با هنجارهای اجتماعی نیست مثل قاچاق فروشی و...، یا آنچه مورد رضایت فرد نیست و کفایت اقتصادی او را نمی‌کند، چون از ثبات و دوام برخوردار نیست، نمی‌توان شغل و کار نامید و از آنها به عنوان «شغل کاذب» یاد می‌کنند (ارگاس، ۱۳۸۰: ۳).

بیکاری

از بیکاری نیز تعاریف متعددی شده است: در یک تعریف بیکاری در شرایطی محقق می‌شود که جمعیت فعال‌ال فعالیت اقتصادی نداشته باشد. به تعبیر دیگر، اینگونه اثبات می‌شود، زمانی که عرضه‌ی نیروی انسانی بیشتر از تقاضای آن باشد، پدیده‌ی بیکاری رخ می‌دهد. در تعریفی دیگر، بیکاری را وقفه‌ی غیر ارادی و طولانی مدت کار به طوری که امکان به دست آوردن شغل جدید میسر نباشد دانسته اند (سام آرام، ۱۳۸۲: ۳۵). مرکز آمار ایران در نظام آمار گیری خود بیکار را اینگونه تعریف کرده است: بیکار به تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتر اطلاق می‌شود که فاقد کار باشند (اشتغال مزدبگیری یا خود اشتغالی نباشند)، آماده برای کار باشند (برای اشتغال مزد بگیری یا خود اشتغالی آماده باشند) و جویای کار باشند (اقدامات شخصی را به منظور جستجوی اشتغال مزد بگیری و یا خود اشتغالی به عمل آورده باشند)؛ همچنین افرادی که به دلیل آغاز به کار در آینده و یا انتظار بازگشت به شغل قبلی، جویای کار نبوده ولی فاقد کار و آماده برای کار بودند نیز، بیکار محسوب می‌شوند (مرکز آمار ایران: ۱۳۹۱). مفهوم بیکاری به معنای سستی آن، با مساله‌ی نیروی کار ارتباط دارد و افراد بیکار به عنوان گروهی از افراد شناخته می‌شوند که در جستجوی کار می‌باشند ولی در سال‌های اخیر بسیاری از محققان به نقایص و کمبودهای این تعریف که بیکاری پنهان را شامل نمی‌شود توجه نموده اند (ارگاس، ۱۳۸۰: ۱۳). از

برایشان شغل وجود دارد (فارغ التحصیلان دانشگاهی که می‌خواهند شغل بهتری پیدا کنند) یا برخی افراد که از شغل فعلی خود ناراضی اند و شغل خود را رها می‌کنند. به این تعداد بیکاران بیکاران طبیعی یا اصطلاحی گویند.

■ بیکاری ادواری (سیکلی یا تجاری): بیکاری ناشی از سیکل یا ادوار تجاری (رکود، حسیض، رونق و رواج)

■ بیکاری ساختاری زمانی روی می‌دهد که کارگران فاقد مهارت لازم برای مشاغل موجود باشند. به عنوان مثال با ورود کامپیوتر و تغییرات تکنولوژیکی، کارگرانی که نتوانند شغل‌های جدید را انتخاب کنند (به دلیل عدم مهارت و آموزش لازم) جزء بیکاران ساختاری تلقی می‌شوند (نظری، ۱۳۹۰: ۳۳۳-۳۳۲)

■ گاهی اوقات بیکاری را به بیکاری آشکار و پنهان تقسیم بندی می‌کنند: بیکاران آشکار، بیکارانی اند که شغلی ندارند و به دنبال شغل می‌گردند. بیکاران پنهان به آن تعداد از افراد گفته می‌شد که شغل دارند ولی در تولید نقشی ندارند مثلاً با اضافه کردن یک کارگر باعث افزایش تولید نگردد، می‌گوییم بیکاری پنهان وجود دارد.

نرخ بیکاری در ایران

در ایران برای اولین بار طرحی تحت عنوان «آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار در سال ۱۳۷۳ و پس از آن در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۹ یک بار در سال فقط در ماه آبان و از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ در ماه میانی هر فصل و در سال ۱۳۸۳ ماه‌های اردیبهشت و آبان انجام گرفت. بعد از آن طرح مذکور، مورد بازنگری قرار گرفت و طرحی با عنوان «طرح آمارگیری نیروی کار» برای اولین بار در سال ۱۳۸۴ با هدف برآورد شاخص‌های نیروی کار به صورت فصلی و سالانه همچنین تغییرات آن در کل

■ بیکاری پنهان: کسانی که سرگرم فعالیت‌های غیر شغلی (انتخاب دوم) هستند.

■ بازنشتگی زودرس: در بسیاری از کشورها، سن بازنشتگی همزمان با افزایش طول عمر در حال کاهش است. این کار وسیله‌ای است برای امکان ایجاد اشتغال بیشتر برای افراد زیادی که از پایین فشار می‌آورند.

د: بیماران: کسانی که ممکن است تمام وقت کار کنند ولی قوه‌ی کارشان بر اثر سوء تغذیه یا فقدان داروهای عمومی پیشگیری کننده تحلیل می‌رود.

ه: غیر مولدان: کسانی که می‌توانند نیروی انسانی لازم را برای کار تولیدی تشکیل دهند ولی ساعت‌ها درگیر منابع مکمل ناکافی برای ساختن عوامل تولید خود و حتی ضروریات زندگی خود هستند (قلی پور، ۱۳۸۱: ۳۷-۳۶).

۲- در تقسیم دیگری بیکاری را اینگونه طبقه بندی کرده اند:

■ بیکاری ناشی از فناوری مدرن

■ بیکاری اتفاقی ناشی از حوادث یا اعتصابات کارگری

■ بیکاری فصلی که مربوط بر صنایع فصلی است.

■ بیکاری عمومی (غیر ارادی): زمانی به وجود می‌آید که جمعیت فعال آماده‌ی کار کردن با شرایط موجود است ولی قادر به یافتن کار نمی‌باشد.

■ بیکاری پنهان: این نوع بیکاری با کیفیت کار سروکار دارد. فرد ظاهراً شاغل است ولی در حقیقت هیچ نوع نقشی در تولید ندارد و موجب ارزش افزوده‌ی واقعی نمی‌شود. (سام آرام: ۱۳۸۲: ۳۵)

۲- در تقسیم دیگری بیکاری را به بیکاری اصطلاحی، بیکاری ادواری و بیکاری ساختاری تقسیم بندی کرده اند:

■ بیکاری اصطلاحی (برخوردی - طبیعی): در مقطعی از زمان تعدادی از نیروی کار به طور موقت بیکارند ولی

کارهای کشاورزی و ساختمانی، باعث بیکار شدن کشاورزان و کارگران ساختمان شوند.

مقایسه تغییرات نرخ بیکاری در کشورهای جهان

مقایسه نرخ بیکاری یکساله در ۴۳ کشور جهان نشان می‌دهد که این مساله، مساله‌ای جهانی است و در ۱۵ کشور جهان، سیاست‌های اشتغال زایی با شکست مواجه شده و نرخ بیکاری در آنها افزایش یافته است. در عین حال، بیکاری در اسپانیا و یونان به مرز بحران رسیده است. به گزارش خبرنگار مهر، بررسی جدید ترین آمارهای بین المللی (سازمان جهانی کار) نرخ بیکاری در ۴۳ کشور جهان نشان می‌دهد که یونان در اروپا با ۲۴.۴ درصد و اسپانیا با ۲۵.۱ درصد، در کنار آفریقای جنوبی با ۲۴.۹ درصد، بالاترین نرخ بیکاری را در بین کشورها به خود اختصاص داده اند. یونان و اسپانیا پس از وقوع بحران‌های مالی سال گذشته اروپا، نتوانسته اند وضعیت بازار خود را بهبود ببخشند و در این کشورها بیکاری همواره به عنوان یکی از معضلات اجتماعی وجود دارد با این حال اوضاع بازار و اشتغال در برخی از کشورهای دیگر در مناطق مختلف دنیا از جمله کشورهای آسیای جنوب شرقی خوب است به نحوی که طبق آخرین برآورد، نرخ بیکاری در ژاپن ۳.۴ درصد، هنگ کنگ ۳.۲ درصد، مالزی ۳، سنگاپور ۲ درصد، کره جنوبی ۳ درصد و

کشور، نقاط شهری، نقاط روستایی و تغییرات سالانه، در استان‌ها با روش نمونه گیری چرخشی در فصول مختلف بهال اجرا می‌شود.

تا سال‌های ۱۳۸۳ شاخص نرخ بیکاری اینگونه تعریف می‌شد که در آن هر شخصی که ۲ روز در هفته مرجع را کار می‌کرد؛ شاغل محسوب می‌شد؛ اما در سال ۱۳۸۳ (دولت هشتم) تعریف نرخ بیکاری تغییر یافت. بسیاری معتقدند که این تغییر برای کمتر نشان دادن نرخ بیکاری در کشور توسط دولت نهم صورت گرفته است. در حال حاضر بر اساس تعریف دولت، هر کس حداقل ۱ ساعت در هفته کار کند، شاغل محسوب می‌شود. مرکز آمار ایران اعلام کرده است که تغییر نرخ بیکاری در دولت هشتم در راستای همسokردن شاخص‌ها با استانداردهای سازمان بین المللی کار بوده است و تنها موجب ۱ درصد تغییر در نرخ بیکاری و آن هم برای ۱ بار شده است، همچنین در تعریف قبلی، امکان ارزیابی برخی مشاغل که در هفته کمتر از ۱۶ ساعت کار داشته اند امکان پذیر نبوده است (روزنامه ایران، ۱۳۸۹).

بررسی نرخ بیکاری در ایران نشان می‌دهد که در تابستان ۱۳۹۱، ۱۲.۴ از جمعیت فعال کشور بیکار بوده اند، بر اساس این نتایج نرخ بیکاری در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است و بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری کل کشور نشان می‌دهد که این شاخص‌ها نسبت به سال‌های گذشته سیر صعودی را طی می‌کند و مرتباً در حال افزایش است. بررسی نرخ بیکاری ۲۴-۱۵ ساله حاکی از آن است که ۲۷ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی بیکار بوده اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال گذشته به ۲.۳ درصد افزایش یافته است. همچنین بررسی نرخ بیکاری جوانان ۲۹-۱۵ ساله حاکی از آن است که ۲۴.۸ درصد از جمعیت فعال بیکارند که این شاخص در بین زنان نسبت به مردان (زنان: ۴۲.۳، مردان: ۲۰.۱) و در شهر نسبت به روستا (شهر ۲۹.۱، روستا ۱۴.۱) بیشتر بوده است. همچنین بررسی سهم شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر به ساعت کار معمول ۴۹ ساعت و بیشتر نشان می‌دهد ۷.۴۱ درصد شاغلین به طور معمول بیش از ۴۹ ساعت در هفته کار می‌کنند. به این شاخص یکی از نماگرهای کار شایسته می‌باشد در کشور سهم زیادی از شاغلین بیش از استاندارد کار می‌کنند. بررسی نرخ بیکاری در فصول مختلف نیز، نشان می‌دهد که بالاترین نرخ بیکاری در فصل زمستان (۱۴.۶) بوده است که می‌توان عواملی چون سرد شدن هوا، تاثیر بارش‌های جوی بر تعطیلی

بیکاران رابیش از ۴ میلیون نفر برآورد می‌کنند هر ساله دست کم حدود هشتصد هزار نفر وارد بازار کار ایران می‌شوند و ایران توان کافی برای پاسخگویی به این حجم از متقاضیان کار را دارد. در واقع مساله‌ی مهمی که در رابطه با ساختار بیکاری و اشتغال مطرح است رویارویی با پدیده‌ی کمبود یا نبود فرصت‌های شغلی یا اشتغال نا مناسب دانش آموختگان دانشگاهی است که به ویژه در دهه‌ی اخیر در ایران بروز کرده است و هر سال حادثه می‌شود زیرا در سالهای اخیر، در ایران نیز همچون بسیاری از کشورهای در حال توسعه، جمعیت در حال تحصیلات عالی از لحاظ کمی رشد قابل توجهی داشته است. لذا فرایند جذب و پذیرش دانشجو از سوی دانشگاه‌های کشور باید در راستای بازار کار و متناسب با نیازهای جامعه باشد و بایستی بین موسسات آموزشی و بازار کار تعامل برقرار شود (صیادی، ۱۳۹۰: ۲۴۲).

علل و عوامل موثر بر بیکاری

در کشورهای در حال توسعه، بیکاری (با شکل‌های مختلف و معلول یک رشته عوامل پیچیده) پدیده‌ای است بنیادی که بر روی هم درک و تشخیص آن را دشوار می‌سازد؛ اما در یک بررسی کلی با توجه به پیشینه تحقیقات انجام شده در زمینه‌ی بیکاری، علل و عوامل ریشه‌ای بحران بیکاری از نظر ذیل قابل تاویل می‌نماید:

روال صنعتی شدن و حرکت کردن از روستاها به شهرها: صنعتی شدن و رواج اقتصاد پولی که از هم پاشیدگی جامعه‌های قدیم روستایی را به دنبال داشت، یکی از عوامل رشد سریع جمعیت بود و سهم خود را از هم پاشیدگی نظام سنتی را سرعت بخشید. همزمان

تایلند ۷۰ درصد است که در میان این کشورها تایلند دارای وضعیت مناسبی از لحاظ آمار بیکاری و کمتر از ۱ درصد است.

بررسی روند بیکاری کشورها در یک سال گذشته نشان می‌دهد که این موضوع در کشوری مثل یونان که بیکاری در آن از ۱۶ به ۲۴ رسیده است، دچار بحران در بازار خواهد شد و این مساله در اسپانیا و آفریقای جنوبی مشاهده می‌شود. در حوزه‌ی یورو نیز نرخ بیکاری در طول یک سال اخیر ۳۱ درصد افزایش یافته است و این مساله به تازگی در گزارش‌های سازمان جهانی کار نیز مطرح شده است. بیکاری طی یک سال اخیر در فرانسه، ایتالیا، دانمارک نیز افزایش یافته و این موضوع نیز در نرخ‌های بیکاری این کوردها مشهود است، با این که نرخ بیکاری در ایالت متحده‌ی آمریکا در فاصله ۱ سال آخر ۱ درصد کاهش نشان می‌دهد اما در بریتانیا و کانادا این نرخ‌ها کمی رشد یافته است (اقتصاد ایران: ۱۳۹۱). متأسفانه در مورد ایران این برآوردهای بین المللی حاکی از افزایش صف بیکاران و جویندگان کار در بازار کار داخلی است. در ایران نیز شاهد رشد ۸۱ درصدی بیکاری نسبت به سال گذشته بوده ایم، در حالیکه طبق آخرین گزارش مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری معادل ۱۲ درصد بوده و برای تابستان اندکی بهبود وضعیت پیدا کرده است. به علاوه بررسی نرخ بیکاری استان‌های مختلف نشان می‌دهد که خراسان جنوبی با ۳۶ درصد و استان فارس با ۲۱ درصد نرخ بیکاری، به ترتیب کمترین و بیشترین نرخ بیکاری را در میان استان‌های کشور نشان می‌دهند (مرکز آمار ایران). بر اساس آمار رسمی تعداد بیکاران در ایران بین ۳ تا ۵ میلیون نفر است اما کارشناسان تعداد

می‌باشد که به نوبه خود در افزایش نرخ بیکاری عاملی موثر به شمار می‌رود. از جمله عوامل موثر بر افزایش نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی می‌توان به عدم وجود هماهنگی بین سازمان‌های اجرایی کشور با مراکز آموزش عالی جهت شناخت نیاز بازار کار کشور، عدم وجود آمار و اطلاعات دقیق از وضعیت عرضه و تقاضای نیروی کار، افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو در رشته‌هایی که در جامعه به حالت اشباع درآمده‌اند، گسترش و اشاعه فرهنگ مدرک گرایی و عدم توزیع مناسب امکانات و فرصت‌های شغلی برابر در مناطق مختلف کشور به ویژه در مناطق غیر صنعتی و کمتر توسعه یافته و... اشاره کرد (اکبری پور، ۱۳۸۳).

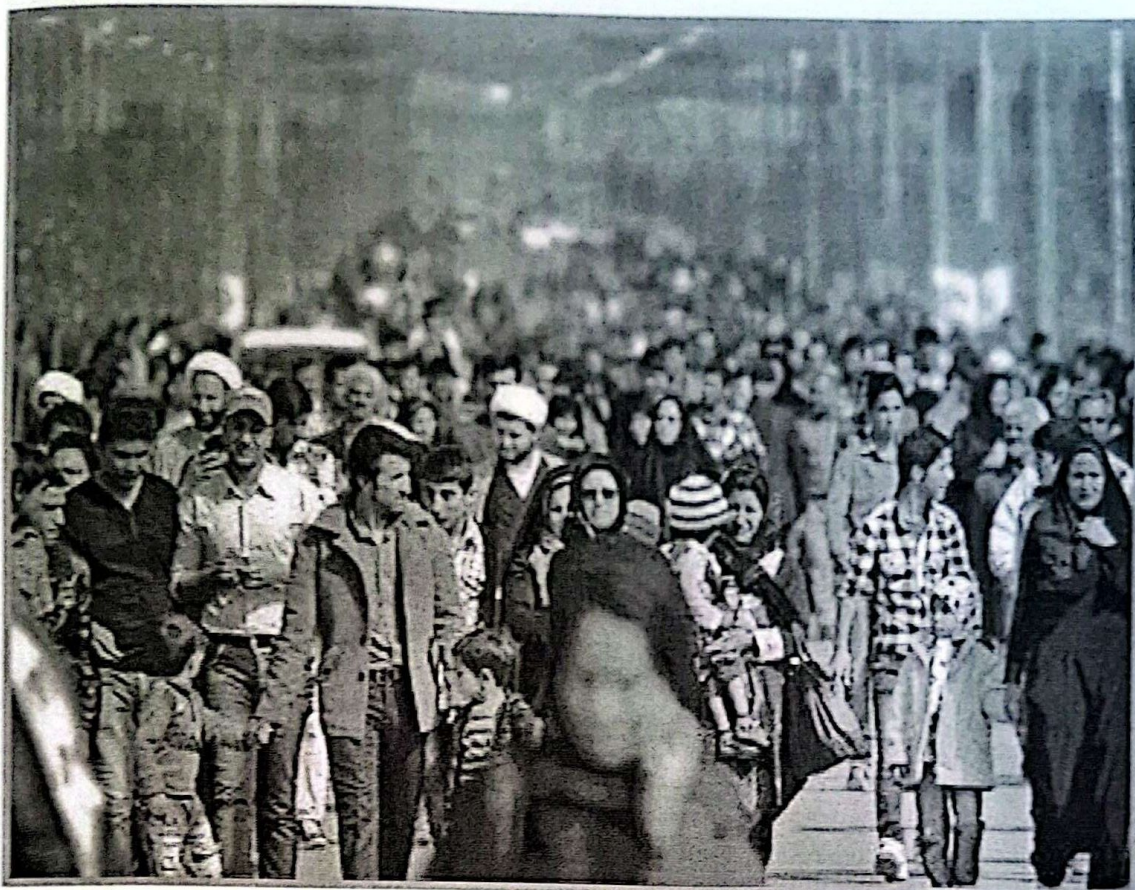
پایین بودن نرخ سرمایه گذاری و عدم تناسب توزیع امکانات در مناطق مختلف کشور: نظر به این که در کشورهای جهان سوم دولت‌ها از جهت منابع مالی محدودیت زیادی دارند، ناگزیرند که امکانات مالی خود را تنها در شهرها صرف کنند و چون شهر و روستا نمی‌توانند هماهنگ رشد یابند، جمعیت از روستاهای عقب مانده به مراکز شهری سرازیر می‌شوند. در واقع عدم تعادل در زمینه فرصت‌های اقتصادی بین بخش‌های روستایی و نیز برخی از شهرهای کوچک از یک سو و شهرهای بزرگ با امکانات بیشتر از سوی دیگر، سبب گسترش مهاجرت به شهرهای بزرگ شده است. از آنجا که بخش تولیدی، قادر به جذب نیروی کار مهاجر روستایی نیستند، لذا نیروی کار، جذب بخش‌های غیر مولد و عمدتاً واسطه‌گری گردیده‌اند. آثار این مهاجرت از یک سو خود را در نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی نشان می‌دهد به طوری که در سال‌های اخیر همراه با افزایش نسبی نرخ بیکاری مناطق شهری، نرخ بیکاری در مناطق روستایی کاهش یافته است. تداوم این روند در آینده مشکل کمبود نیروی کار در روستا و افزایش بی‌رویهی بیکاران شهری را در پی خواهد داشت.

وجود بیکاری پنهان: در تعریف بیکاری پنهان گفته‌اند که بیکاری پنهان شامل افراد فعال و ظاهراً مشاغلی است که نقش عمده‌ای در تولید یا پیشرفت کار ندارد و یا حذف آنها خللی عمده بر گروندهی کار وارد نمی‌آید. در مواردی چند نیروی انسانی زاید در بازار کار را بیکاری پنهان می‌خوانند چرا که این پدیده موجبات عرضه‌ی نیروی کار فراوان را فراهم می‌سازد و از طرفی کارگرانی که مزد کافی دریافت نمی‌دارند، به کاهش تولید دست می‌زنند و در نتیجه نیروی کار به طور کامل مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. از آنجا که بیکاری پنهان با عواملی که مبین کم‌رشدی هستند، مرتبط می‌باشد، حل این نوع بیکاری نیز مسائلی چون رفع بیکاری، ایجاد اشتغال، ایجاد مشاغل سود بخش

با رشد جمعیت، سیل مهاجرت‌های بزرگ از سوی روستاها به شهرها ادامه خواهد یافت. مهاجرت از مناطق روستایی نیز، موجب تثبیت وضع اقتصادی این روستاها نشده است. نرخ رشد جمعیت روستاها همچون گذشته همچنان بالاست و هرروز مشکلی بر مشکلات افزوده می‌گردد. نیروهای جوان و فعال مهاجرت می‌کنند و آنها که می‌مانند نیروی کافی ندارند تا کشاورزی در روستا را رونق دهند. از سوی دیگر، مناطق شهری بزرگ هم برای پذیرش توده‌های نیروی روستایی روز به روز با مشکل بیشتری روبرو می‌شود و در نتیجه افزایش بی‌رویهی بیکاران شهری را در پی خواهد داشت و همچنین در شهرها امکانات اشتغال برای روستاییان وجود ندارد و امید دستیابی این افراد به سطح زندگی مورد انتظار، نیز روز به روز کمتر می‌شود (فرایدی: ۱۳۷۷: ۱۳-۱۲). در سال‌های اخیر به ویژه در حال حاضر مساله‌ای که باعث شده هر ساله نیروی فعال و بیکار موجود در روستاها راهی شهرها (ناکجا آباد) شوند، مساله بیکاری است که اقتصاد ایران به ویژه در روستاها به شکل بحرانی گریبانگیر این معزل می‌باشد؛ البته شهرها که خود از چند جنبه مشکلات کمی ندارند، با ورود این گروه از مهاجرین مشکلات آن دو چندان شده و علاوه بر معضل بیکاری، مشکلات دیگری مثل حاشیه نشینی، فساد، ترافیک، بزهکاری و ... گریبانگیر آن می‌شود (صیدی، ۱۳۹۰: ۲۱۶).

رشد جمعیت: رشد سریع جمعیت در کشورهای در حال توسعه، سبب گسترش ابعاد بیکاری آشکار و پنهان خواهد بود. همراه رشد جمعیت، نسبت افراد قادر و مایل به کار به کل جمعیت افزایش خواهد یافت اما به علت فقدان منابع مکمل، توسعه مشاغل جدید محدود است. نتیجه‌ی این عمل آن است که همراه با رشد جمعیت، کار، بیکاری پنهان و آشکار افزایش می‌یابد. در شرایط افزایش جمعیت، درآمدهای قابل تصرف کاهش می‌یابد که این خود باعث کاهش پس انداز سرمایه گذاری می‌شود و بر تعداد بیکاران افزوده خواهد شد. همراه با رشد جمعیت کار نسبت به زمین، سرمایه و سایر منابع، مقدار عوامل تولید موجود برای هر کارگر نیز کاهش می‌یابد و مجدداً بر تعداد بیکاران افزوده می‌شود.

ناتوانی بخش‌های دولتی در جذب فارغ التحصیلان دانشگاهی: بر اساس آمار و اطلاعات موجود، کشورها در طول سالیان گذشته هرگز توان جذب نیروهای تحصیل کرده را نداشته و همان تعداد نیروی کار جذب بازار کار شده‌اند، اکثراً در شغلی نامتنا سب با رشته‌ی خود به فعالیت اشتغال مشغولند که این امر تا حدی ناشی از رشد بی‌برنامه پذیرش دانشجو در رشته‌های مختلف تحصیلی بدون توجه به نیاز بازار کار کشور

گردشگری در همه نقاط جهان به غیر از خاورمیانه با رشد همراه بوده است.

پیامدهای بیکاری

با توجه به بررسی‌های انجام شده می‌توان از جمله مهمترین پیامدهای بیکاری را به صورت زیر دسته بندی کرد:

ناامنی ملی: مساله‌ی بیکاری امروزه یکی از بحران‌های موجود در اقتصاد کشور است که می‌توان بر شاخص‌های رشد و توسعه کشور به ویژه بر امنیت ملی تأثیرات اساسی داشته باد. دورکیم مبنای نظم و امنیت جامعه را عاملی اخلاقی می‌داند. از نظر او مردم در شرایط فروپاشی همبستگی سستی و عدم پیدایش همبستگی جدید، بیش از هر زمان دیگر، مستعد شورش و طغیان هستند. پس در شرایط بحران بیکاری در جامعه، امنیت و نظم جامعه از بین می‌رود. مرتن هم در نظریه بی‌هنجاری خود می‌گوید که افراد زمانی به کجروی‌های اجتماعی روی می‌آورند که وسایل مقبول اجتماعی اهداف آنها را تأمین نمی‌کند. بیکاری از مقوله‌های است که ایجاد کننده چنین وضعیتی است. بشیریه شورش را اساساً به معنای اعتراض خشونت آمیز نسبت به وضعیت موجود می‌داند. بنابراین امکان دارد علت این اعتراض اوضاع بد اقتصادی و خودکامگی سیاسی باشد (بشیریه، ۱۳۷۲: ۱۵). بیکاری شرایطی را ایجاد می‌کند که افراد احساس می‌کنند که به ته خط رسیده اند، این برداشت بیشتر در

تر، آموزش حرفه ای، سیاست گذاری و دستمزد، تحرک اجتماعی - حرفه‌ای کارگران و به طور کلی حذف دوگانگی بین اقتصاد بازار و اقتصاد معیشتی، مربوط می‌شود.

انتخاب تکنیک‌های سرمایه بر به جای کار بر: امروزه با گسترش صنایع سازمان‌های تولیدی و اجبار اقتصادی در تولیدات انبوه کار فرمایان، تغییر نیروی کار از کاربر به سرمایه بر معضلی به نام بیکاری به وجود آورده گریبانگیر کشورهای صنعتی و غیر صنعتی شده است. در بازار نیروی کار از دست دادن مشاغل از طریق جایگزینی نیروی ماشین و تکنیک‌های انجام کار، بیکاری تکنولوژیکی لقب گرفته است به جای کارگر ماشین و به جای نیروی مکانیکی و یا الکترونیکی استفاده می‌شود. در کنار نکات مثبت استفاده از تکنیک‌های سرمایه بر مدرن، از جمله نکات منفی آن رشد بیکاری در جامعه می‌باشد که به نوبه خود ضربه‌ای شدیدتر از رونق اقتصادی ناشی از استفاده از تکنیک‌های سرمایه بر وارد خواهد نمود، بالاخص اگر نیروی کار آن جامعه از سطح مهارت و تخصص پایین برخوردار باشد (قلی پور، ۱۳۸۱: ۳۸). عدم توجه به تورسم: بر اساس جدیدترین آمار ارائه شده از سوی سازمان جهانی گردشگری وابسته به سازمان ملل، ایران جایگاهی در میان ۱۰ کشور فعال در حوزه گردشگری منطقه خاورمیانه ندارد. بر اساس این گزارش شاخص‌های مربوط به صنعت

فرار، ترک خانه و رفتن به جاهای دیگر: مهاجرت: بین موضوع ترک اجتماع، کشور و منطقه‌ی اولیه و اصلی توسط جوانان و مشکلات مربوط به بیکاری و همچنین دیگر عوامل مهم از قبیل جنگ و درگیری‌های سیاسی ارتباط برقرار شده است (ارگاس: ۱۳۸۰: ۴۲). شیوع بیکاری در یک جامعه در سطح فردی، باعث مهاجرت شخصی برای دستیابی به یک موقعیت شغلی می‌گردد. در خصوص افراد تحصیل کرده و ماهر نیز، عدم وجود زمینه‌های شغلی مناسب، پدیده‌ی فرار مغزها را به همراه خود دارد. در واقع عدم وجود فرصت‌های شغلی مناسب با رشته‌ها و تخصص‌های افراد، آنان را به سمت بازار کار خارج از کشور می‌کشاند و آنها را با دادن امتیازات و امکانات بالا، افرادی سرسپرده تربیت می‌کند که می‌تواند حاکمیت سیاسی، امنیتی و ملی جامعه را به خطر بیندازد (صارمی: ۱۳۷۸).

یافته‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهند که چالش‌های اشتغال و بیکاری، نه تنها یکی از مهمترین مسائل اجتماعی کشور به شمار می‌آید بلکه با توجه به میزان رشد جمعیت در دو دهه‌ی گذشته می‌توان آن را مهمترین چالش اجتماعی چند دهه‌ی آینده به حساب آورد. وجود بیکاری در سطح نسبتاً وسیع، از جمله ویژگی‌های بارز اغلب کشورهای در حال توسعه است که عواملی چون انفجار جمعیت، ناتوانی بخش‌های دولتی در جذب نیروی کار، استفاده از روش‌های تولیدی سرمایه بر به جای کار بر، کمبود سرمایه، انعطاف پذیر بودن ساختار تولید و وجود بیکاری پنهان، پایین بودن بهره وری نیروی کار، تعیین دستمزدها بدون توجه به بازدهی نیروی کار و عدم توجه به صنعت توریسم، باعث تشدید بیکاری در کشورهای در حال توسعه و از جمله کشور ما گردیده اند و به عنوان مهمترین مسائل اشتغال و بیکاری در ایران به حساب می‌آیند.

نتیجه‌گیری

بیکاری به یکی از مسائل و مشکلات عمده در کشور تبدیل شده است. وجود بیکاری بالا از یک طرف، بخش وسیعی از نیروی کار فعال جامعه را می‌توانست در فعالیت‌های در فعلیت‌های مختلف به کار گرفته شوند و رشد تولید ملی و شکوفایی را به بار آورد به هدر رفته و از طرفی دیگر فقر، فساد، توزیع ناعادلانه درآمد، طلاق، قاچاق مواد مخدر، نا امنی و پیامدهای سستی دیگر، دامنگیر جامعه می‌شود. بنابراین در هر برنامه‌ی توسعه، تامین اشتغال باید در اولویت قرار بگیرد. ایجاد اشتغال یکی از مهمترین ابزارهای کاهش بیکاری، فقر و نابرابری است؛ بنا براین افزایش فرصت‌های شغلی در مناطقی که بیشتر از بیکاری و

ذهن کسانی که بیکارند و یا به هردلیل بیکار شده اند و یاکاری نمی‌یابند، بیشتر و شدیدتر است. فقر و ناهنجاری‌های روانی: اکثر افراد بی‌بضاعت از قدرت خرید مواد غذایی سالم برخوردار نیستند و امکان کمتری برای تغذیه‌ای مناسب که نیازمند پول بیشتر است دارند. حتی می‌توان گفت که اینگونه افراد به دلیل درآمد کم، توان خرید خانه در محیط‌های آرام، تمیز و خوش آب و هوا را ندارند و این عامل خود در ایجاد ناهنجاری‌های روانی در بین آنها موثر است.

خرابکاری، بزهکاری و روسپیگری: مسائل و مشکلات اقتصادی به ویژه مشکلات مربوط به بیکاری از عمده ترین عواملی است که جوانان را به سمت رفتارهای خشونت آمیز بزهکاری و روسپیگری سوق می‌دهد. خرابکاری، بزهکاری و روسپیگری بیشتر در بین جوانانی ظاهر می‌شود که از کمترین سطح تحصیلات برخوردارند و در محله‌های فقیرنشین اطراف شهرهای بزرگ به سختی زندگی می‌کنند (ارگاس: ۱۳۸۰، ۴۳-۴۲). روند فزاینده‌ی بزهکاری در ایران از یک سو و پیامدهای زیان بار و گسترش آمانند بالا رفتن هزینه‌های اجتماعی و شخصی، بر هم خوردن روند تخصیص منابع و کاهش سرمایه گذاری و رفاه اجتماعی از سوی دیگر، بررسی علل آن را ضروری می‌سازد. یکی از عوامل تاثیر گذار بر بزهکاری بیکاری است. بیکاران در سنجش با افراد شاغل، انگیزه‌ی بیشتری برای رفتارهای بزهکارانه دارند، زیرا از این راه می‌توانند هزینه‌های زندگی را پوشش دهند (مداح: ۱۳۹۰: ۱۹۰).

قاچاق مواد مخدر: در کشور ما ایران، در بررسی ابعاد مختلف علل وقوع جرم، بررسی بعد اقتصادی جرایمی چون قاچاق مواد مخدر از اهمیت ویژه‌ای بر خوردار است. به نظر می‌رسد با توجه به این که قاچاق مواد مخدر یکی از انواع جرایمی است که درآمد زایی بالایی دارد، این انتظار وجود دارد که به بیکار شدن یا بودن شخص و در نتیجه سطح درآمد پایین، احتمال ارتکاب چنین جرمی را افزایش می‌دهد.

طلاق: یک منبع اقتصادی مهم برای کسب درآمدبرایخانواده‌ها، کار است و بیکاری فقدان چنین منبع ارزشمندی است. رویکردهای مختلف، اثرات متناقض بیکاری بر طلاق را نشان می‌دهد؛ برخی بر این نظرند که بیکاری اثری مثبت بر تصمیم بر طلاق دارد. برخی با توجه به این که طلاق هزینه‌ی اقتصادی را برای بیکاران دارد و این در توان بیکاران نیست، به روابط منفی بین این دو اشاره دارند. ولی در ایران با استفاده از رویکرد تلفیقی می‌توان نشان داد که بیکاری در دراز مدت، اثری منفی بر طلاق می‌گذارد (عیسی زاده و دیگران: ۱۳۹۰).

فقر رنج می‌برند، از اهمیت مضاعفی برخوردار است البته ناگفته نماند که اگر توزیع اشتغال در بین تمامی افراد جامعه اعم از زن و مرد یکسان نباشد، آن جامعه توسعه نیافته است، هرچند در آن ایجاد اشتغال شود و در آمد بالا رود. در کشور ما ایران مساله اشتغال از وضعیت چندان مناسبی برخوردار نیست و نرخ بیکاری رقم بالایی را نشان می‌دهد به طوری که از ۹ درصد در سال ۱۳۴۵ به ۱۲.۴ درصد ر سال ۹۱ رسیده است که در این میان بالاترین نرخ بیکاری به نیروی جوان اختصاص دارد. به طوری که طبق آخرین آمار درصد بیکاران در بین جوانان ۲۴ - ۱۵ ساله ۲۷ درصد می‌باشد که رقم خیلی بالایی را نشان می‌دهد. بررسی مقایسه‌ای نرخ بیکاری در استان‌های مختلف کشور نیز تفاوت فاحشی را نشان می‌دهد.

منابع

- ارگاس فوروندا، اسکار (۱۳۸۰)، علوم اجتماعی و مشکل بیکاری جوانان در جهان، ترجمه سازمان ملی جوانان، تهران: نشر روناس
- اکبری پور، صفدر (۱۳۸۳)، نگاهی به وضعیت اشتغال و بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی، ماهنامه کار و جامعه، شماره ۵۳، صص ۴۳-۴۶
- اقتصاد ایران (۱۳۹۱)، کدمطلب: ۷۷۱۵۲
- امین صرمی، نوذر (۱۳۷۸)، تحلیل جامعه شناختی از تاثیرات بیکاری بر امنیت ملی، دانش انتظامی، شماره ۳ و ۴، صص ۱۹-۸
- امینی، امیر هوشنگ (۱۳۸۱)، سخن ماه: ظرفیت‌های اشتغال زایی تورسم (به عنوان راهکاری برای حل مشکل بیکاری)، نامه اتاق بازرگانی، شماره ۴۰۹، صص ۸-۴
- باقری، شهلا (۱۳۸۵)، چاپ چهاردهم، تهران: نشر نی
- باقری، شهلا (۱۳۸۵)، اشتغال زنان در ایران: بررسی عوامل اجتماعی - اقتصادی تاثیر گذار، فصلنامه بانوان شیعه، شماره ۸، صص ۲۵۲-۲۱۵
- بشیری، حسین (۱۳۷۲)، انقلاب و بسیج سیاسی، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
- بورس (۱۳۷۸)، چگونه می‌توان بر مشکل بیکاری غلبه کرد، ماهنامه بورس، شماره ۱۷، صص ۱۷-۱۶
- توسلی، محمود (۱۳۸۵)، کارکرد اقتصاد بازار در حل بیکاری در ایران، مجله تحقیقات اقتصادی، شماره ۷
- جعفری لنگرودی، محمد جعفر (۱۳۸۱)، ترمینولوژی حقوق، چاپ چهاردهم، تهران: کتب دانش
- رابینکتن، ازل و مارتین واینبرگ (۱۳۸۳)، رویکردهای نظری هفت گانه در بررسی مسائل اجتماعی، ترجمه رحمت الله صدیق سروستانی، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
- ربانی، رسول (۱۳۸۴)، جامعه شناسی کار و مشاغل (دیدگاهها و نظریه ها)، چاپ اول، اصفهان، دانشگاه اصفهان
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۰)، آناتومی جامعه: مقدمه‌ای بر جامعه شناسی کاربردی، چاپ دوم، تهران: شرکت سهامی انتشار
- رفیعی، حسن؛ سعید مدنی قهفرخی و مرونه وامقی (۱۳۸۷)، مجله جامعه شناسی ایران، سال نهم، شماره ۱ و ۲، صص ۲۰۸ - ۱۸۴
- رفیعی، حسن (۱۳۸۰)، مشکل اجتماعی: دستور کار نظام رفاه اجتماعی، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال اول، شماره ۱، صص ۳۵-۳۳
- روزنامه ایران (۱۳۸۹)، درباره تعریف اشتغال، کد مطلب: ۶۴۲۵
- سام آرام، عزت الله (۱۳۸۲)، نقش عوامل اجتماعی در بیکاری جوانان، کار و جامعه، شماره ۵۱، صص ۳۸-۳۴
- سفیری، خدیجه (۱۳۸۰)، موانع و مشکلات اقتصاد زنان و پیامدهای ناشی از آن، ماه نامه کار و جامعه، شماره ۳۹، صص

- ۲۱-۱۳ سفیری، خدیجه (۱۳۷۳)، اشتغال زنان و توسعه، فصلنامه دانش مدیریت، شماره ۲۴، صص ۵۱-۴۲
- صیدایی، دکتر سید اسکندر، عیسی بهاری و امیر راغی (۱۳۹۰)، بررسی وضعیت اشتغال و بیکاری در ایران طی سال‌های ۱۳۸۹ - ۱۳۳۵، فصلنامه‌ی راهبرد یاس، شماره ۲۵، صص ۲۲۷-۲۱۶
- عبداللهی، محمد (۱۳۸۳)، طرح مساله اجتماعی در ایران: اهداف و ضرورت‌ها، نامه انجمن جامعه شناسی، شماره ۳، صص ۳۴-۱۱
- عیسی زاده، سعید، اسماعیل بلالی و محمد علی قدسی (۱۳۹۰)، بررسی ارتباط بیکاری و طلاق در ایران طی دوره ۱۳۸۵-۱۳۴۵، ماهنامه کار و جامعه، شماره ۱۳۰، صص ۵۲-۴۱
- غلامی، غلامحسین (۱۳۸۵)، جهانگردی، ایجاد اشتغال و افزایش سر شار درآمد ملی، ماهنامه جمعیت، شماره ۵۷، صص ۵۱-۶۰
- فاضلی، نعمت الله (۱۳۸۷)، سیاست اجتماعی در عمل، کتاب ماه علوم اجتماعی، شماره ۷، صص ۳۳-۳۰
- فرایندی، داوود (۱۳۷۷)، بیکاری و علل آن، کار و جامعه، شماره ۲۹، صص ۲۲-۱۲
- فلک زاده، فهیمه (۱۳۸۵)، اشتغال زنان در قوانین، فصلنامه فقه و حقوق خانواده، شماره ۴۴، صص ۱۶۴-۱۴۱
- قلی پور، رحمت الله (۱۳۸۱)، علل و عوامل بیکاری، ماهنامه کار و جامعه، شماره ۴۳، صص ۴۱-۲۵
- کرباسی، علی رضا و همکاران (۱۳۸۷)، پیش بینی اشتغال بخش کشاورزی در ایران، مجله اقتصاد در توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، جلد ۲۲، شماره ۲
- کیانمهر، محمد ولی (۱۳۸۵)، بررسی آثار بیکاری با تاکید بر آسیب‌های اجتماعی، ماهنامه تعاون، شماره ۱۸۳، صص ۶۳-۶۰
- گزارش جمهور (۱۳۸۶)، وزارت کار و امور اجتماعی در دلت نهم، رویکردها و دستاوردها با تاکید بر اشتغال زایی، تهران: شماره ۴۴
- گیدنز، اتوننی (۱۳۸۴)، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، چاپ چهاردهم، تهران: نشر نی
- مداح مجید (۱۳۹۰)، بیکاری و بزهکاری در ایران: تحلیل نظری و تجربی، فصلنامه اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۲۸۶، صص ۱۹۷-۱۸۸
- مرکز آمار ایران، (۱۳۹۱)، نتایج آمار گیری نیروی کار
- ملک زاده، فهیمه (۱۳۸۵)، اشتغال زنان در قوانین موضوعه ایران، فصل نامه فقه و حقوق خانواده (ندای صادق، سال یازدهم، شماره ۴۴، صص ۲۴-۱)
- موسایی، میثم و سعید گرشاسبی فخر (۱۳۸۹)، بررسی رابطه‌ی بین بیکاری و قاچاق مواد مخدر در ایران، فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، سال اول، شماره ۲، صص ۱۶۸-۱۴۵
- مهاجرانی، علی اصغر (۱۳۸۴)، بیکاری: علت ها، ابعاد و نوسان‌های آن در ایران، فصل نامه‌ی اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۲۱۹ و ۲۲۰، صص ۸-۴
- نظری، محسن (۱۳۹۰)، اقتصاد کلان، چاپ بیست و هفتم، تهران، نشر نگاه دانش
- وانکینز، استفان جی (۱۳۷۳)، بیکاری، فقر و ناهنجاری‌های روانی، ماهنامه گزارش، شماره ۴۲، صص ۶۵-۶۴
- یوسفی، علی و حسین اکبری (۱۳۹۰)، تاملی جامعه شناختی در تشخیص و تعیین اولویت مسائل اجتماعی ایران، فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، سال دوم، شماره ۱، صص ۲۲۳-۱۹۵

غرفه عفاف و حجاب

به زهرا مهاجری، کارشناسی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی

یکی از مسائلی که باید به آن توجه داشت مسائل فرهنگی بویژه در قشر دانشجویان است. از این رو دانشکده سعی داشته که در راه ارتقاء فرهنگ، قدمی برداشته باشد و در نهایت یکی از برنامه هایی که برای نیل به این هدف تدوین شد برپایی غرفه عفاف و حجاب بود.

این غرفه از تاریخ ۹۶/۸/۱۳ لغایت ۹۶/۸/۲۴ به همکاری سرکار خانم شفیعی در دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی برگزار گردید. محصولات که در این غرفه به فروش گذاشته شد شامل انواع شال، شال بافتنی، مقنعه، ساق دست، جوراب و... بود که با استقبال ویژه دانشجویان روبرو شد.

تمامی محصولات ایرانی بودند و این خود نمادی بر به اجرا رساندن توصیه های مقام معظم رهبری در مورد اقتصاد مقاومتی است.

اهداف ایجاد غرفه:

- ارتقاء سطح فرهنگ عفاف و حجاب در سطح دانشگاه و در نهایت در جامعه
- به فروش رساندن محصولات ایرانی و به اجرا در آوردن اقتصاد مقاومتی
- ترغیب و تشویق دانشجویان برای خرید از این محصولات

در این غرفه سعی بر آن شده است که با طرح های متنوع محصولات، تمامی سلیق پوشش داده شود و در عین حال به ارزش های جامعه آسیبی وارد نشود. امید است که چنین برنامه هایی ادامه یابد و تلاش ها بی نتیجه نماند.

حفظ محیط زیست در نگاه دینی

دیدگاه اسلامی در حفظ و توسعه محیط زیست

دکتر سپیده بنی اسد دانشجوی کارشناسی
مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

برخی از دانشمندان اقتصاد محیط زیست، با فرافکنی درصدد برآمده اند که بحران زیست محیطی را به آموزه های دینی نسبت دهند و ادعا می کنند: اعتقاد دین باوران سبب تهی سازی و تخریب منابع زیست محیطی شده و انگیزه آنان را برای سالم سازی محیط پیرامون تضعیف می کند. مهم ترین این چالش ها به نظر اینان عبارتند از:

۱- تسخیر

براساس اعتقاد دین باوران خداوند متعال جهان هستی را در خدمت انسان کارگزار او آفریده، و آن را فرمانبردار انسان قرار داده است تا بتواند به راحتی از آن استفاده کند. برخی از زیست شناسان این اعتقاد را که کمابیش در اعتقاد مسیحیان و مسلمانان وجود دارد، از عوامل تخریب محیط زیست دانسته، معتقدند با سلطه ای که انسان از طرف خداوند بر طبیعت یافته می تواند هرگونه که بخواهد در طبیعت تصرف کند و چنین تصرفی از بین رفتن طبیعت و محیط زیست را به دنبال دارد.

۲- سکوت

برخی از دانشمندان اعتراض خود را بر مجامع دینی از این زاویه که این مجامع در مقابل این بحران سکوت اختیار کرده اند، بیان می دارند. متون کلاسیک سنت های دینی مطالب مهم کمی درباره تخریب جنگل ها، فرسایش خاک، اتلاف منابع آب، الودگی زمین و آب و هوا و گرم شدن زمین و... دارند. افزون بر این برخی از معلمان دینی هنوز جمعیت انسانی رو به رشد را نادیده می گیرند؛ چیزی که همه تهدیدهای مذکور را به میزان قابل توجهی وخیم تر می کند.

۳- موقت انگاری دنیا

هات، استاد الاهیات و رئیس مرکز مطالعات علم و دین دانشگاه جرج تاون امریکا در بیان دیدگاه تعارض دین با محیط زیست، جهت گیری دین به سوی جهان فوق طبیعی را علت این می داند که برای حیات بر روی این سیاره ارزش بسیار کمی قائل باشد و به رفاه این جهان نیندیشد. یک اصل اساسی اخلاق زیست محیطی آن است که زمین را خانه واقعی خود تلقی کنیم؛ اما دین نمی تواند این جهان را به عنوان خانه ما بپذیرد... دین به ما می گوید ما صرفاً زائران یا مسافران روی زمین هستیم. چگونه این دیدگاه غیر دنیایی می تواند ادعا کند که بوم شناسی را جدی بگیرید؟ بی وطنی جهانی که دین حکایت از آن دارد نمی تواند به اندازه کافی انرژی اخلاقی فراهم کند تا به نهضت بوم شناسی کمک کند از سوی دیگر تدین پیامبرگونه بسیاری از متدینین به آنان اجازه داده است که فکر کنند این جهان به سمت نابودی پیش می رود و بنابراین شایسته نجات دادن نیست.

۴- احیا و حیا

یکی از شبهاتی که به طور عمده برآموزه های اسلامی درباره استفاده از منابع زیست محیطی وارد می کنند، مسئله احیا و حیا است. براساس برخی از روایات وارده از جانب امامان معصوم (ع) که طبق آنان فقیهان فتوا نیز داده اند، هر کس زمین موات را به بهره برداری رساند، معدنی را استخراج کند... مالک آن منابع می شود و به لحاظ این که محدودیتی هم در استفاده او وجود ندارد، تهی سازی منبع، و تخریب محیط زیست را به دنبال خواهد داشت.

حاصل این شبهات این بود که آموزه های دینی از عوامل موثر در ایجاد بحران محیط زیست بوده است یا دست کم در جهت جلوگیری از آن اقدام موثری انجام نداده اند. این در حالی است که نگرش های متفاوتی درباره

جایگاه طبیعت و محیط زیست در نظر ادیان و مذاهب

در این قسمت مساله را از نگاه دینی بررسی می‌کنیم و به دنبال اثبات این مطلب هستیم که نگاه آموزه‌های دینی به طور عام و دین اسلام به طور خاص به طبیعت به گونه‌ای است که نه تنها تخریب محیط زیست را تجویز نکرده بلکه با تربیت انسان در صدد رشد و بهتر شدن آن برآمده است. از آن جا که طبیعت و دنیای خاکی، زادگاه و محل نشو و نمای انسان است، همواره مورد احترام ادیان قرار گرفته و احترام به آن به انسان نیز سفارش شده است. تاکید ادیان آسمانی بر این مساله، باعث افراط از سوی انسان‌ها شده و تکریم طبیعت به تقدیس مظاهری از آن انجامیده است و در مواردی نیز در جایگاه آفریدگار مورد پرستش قرار گرفته است به طوری که در ادیان باستان و میان اکثر ملل باستانی، باران، آب، رعد و برق دریا و طوفان جایگاه ویژه‌ای داشته و در آفرینش جهان دارای نقش و تاثیر بوده اند. از طرفی یاد کردن طبیعت به زیبایی از جانب شریعت، باعث آن نشده است. در مواردی هم از دل بستگی شدید به این کره خاکی نهی صورت گیرد و هدف نهایی انسان، جای دیگر معرفی شود. زهد افراطی در برخی ادیان و عدم توجه به بعد مادی انسان در برخی ادیان شرقی نیز سبب نشده است که نسبت به اصل طبیعت و مظاهر آن بی‌توجهی صورت گیرد. به طوری که در این ادیان به ویژه در مائوئیسم و همچنین در آیین کنفوسیوس، نوعی سر سپردگی به طبیعت و ادراک اهمیت متافیزیکی آن مشاهده می‌شود.

جایگاه و اهمیت محیط زیست در اسلام

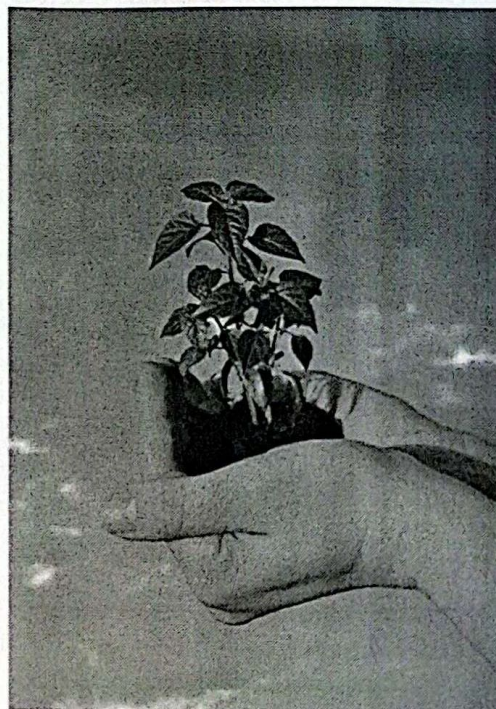
سخن قرآن در جایگاه کتاب مقدس، متوجه کل جهان اعم از انسان، جانوران و گیاهان است. قرآن

چگونگی برخورد با مسائل زیست محیطی وجود دارد. و طیف‌های گسترده‌ای از طرفداران افراطی محیط زیست و گروه‌های افراطی طرفدار رشد اقتصادی را تشکیل داده اند. بدون شک این دیدگاه‌ها متأثر از افکار فلسفی و اعتقادی درباره جهان و رویکردهای اخلاقی درباره آن است. مطالعه این دیدگاه شاهد بر این است که نگاه‌های تخریبی به محیط زیست برگرفته از اندیشه‌های فلسفی است که با صرف نظر از آموزه‌های دینی و در فضایی به طور کامل غیر دینی ایجاد شده و اتفاقاً ادیان الهی به ویژه در این باره دیدگاهی معتدل داشته است.

دو نظام اخلاقی مهم و در عین حال متمایز، در زمینه نگرش به محیط زیست وجود دارد: فلسفه اخلاقی طبیعت گرا (اصالت طبیعت) و فلسفه اخلاقی انسان گرایی (اصالت انسان).

در فلسفه انسان گرا، حقوق و تکالیف، فقط به شخصیت وجودی انسان‌ها، چه به صورت فردی یا اجتماعی مربوط می‌شود. هر چند ممکن است انسان‌ها به رعایت حقوق سایر موجودات و گونه‌های حیاتی مایل باشند، سایر موجودات غیر از انسان هیچ حقوق یا مسئولیتی ندارند.

بر عکس انسان گرایی، در نظام طبیعت گرا، امتیاز یا تقدم جوهر و شخصیت وجودی انسان، بر سایر موجودات رد شده است. اخلاق فقط با ملاحظه برخی نظام‌های طبیعی شامل اجزای حیاتی و غیر حیاتی قابل تعریف است. آلدو لئوپولد در این باره مطلبی می‌گوید که می‌توان آن را موضع بسیاری از طرفداران محیط زیست نیز دانست: فقط چیزی حق است که گرایش به زیبایی کمال و پایداری حیات اجتماعی داشته باشد. در غیر این صورت، آن چیز باطل و غیر واقعی است.

مرزبندی قاطعی میان امر طبیعی و فوق طبیعی یا میان عالم انسانی و عالم طبیعی ترسیم نمی‌کند. انسانی که پرورده قرآن است، از لحاظ اعتقادی و اخلاقی به گونه‌ای تربیت می‌شود که عالم طبیعی را دشمنی طبیعی نمی‌شمارد که باید بر آن چیرگی یافت؛ بلکه به صورت جز مکمل جهان دینی انسان به آن می‌نگرد که در حیات زمینی اش و به یک معنا حتی در سرنوشت نهایی او هم شریک است.

از مهمترین راهکارهای حفظ محیط زیست در اسلام آموزه‌های اجتماعی است. نهاد امر به معروف و نهی از منکر: بسیاری از اهداف اجتماعی در مرحله اول از طریق خود مردم صورت گیرد و ضمانت اجرای آن‌ها نیز خودشان باشد. در قرآن آیات بسیاری درباره این نهاد وجود دارد و روایات نیز درباره آن فراوان سخن گفته اند و نوعی نظارت عمومی بر چگونگی استفاده از منابع و حفظ محیط را فراهم می‌کند.

هدف و فایده اخلاق محیط زیستی

اخلاق محیط زیستی، نقش انسان را به طور موثر از فاتح زمین به شهروند و محافظ محیط تغییر می‌دهد. لازمه این نقش جدید آن است که زمین را به چشمی بنگریم که در خور احترام و عشق است و نه صرفاً یک کالای اقتصادی که باید آن را مصرف کرد و به دور ریخت.

اهمیت آموزه‌های اخلاقی در ساماندهی محیط زیست مشکلات گسترده و روز افزون محیط زیست، ساماندهی، مهندسی و برنامه ریزی سیستماتیک محیط زیست را با چالش‌های بسیاری مواجه ساخته است. گورل توردین می‌گوید: برنامه ریزی فیزیکی کافی نیست، ما همچنین نیازمند برخورداری از دورنمایی

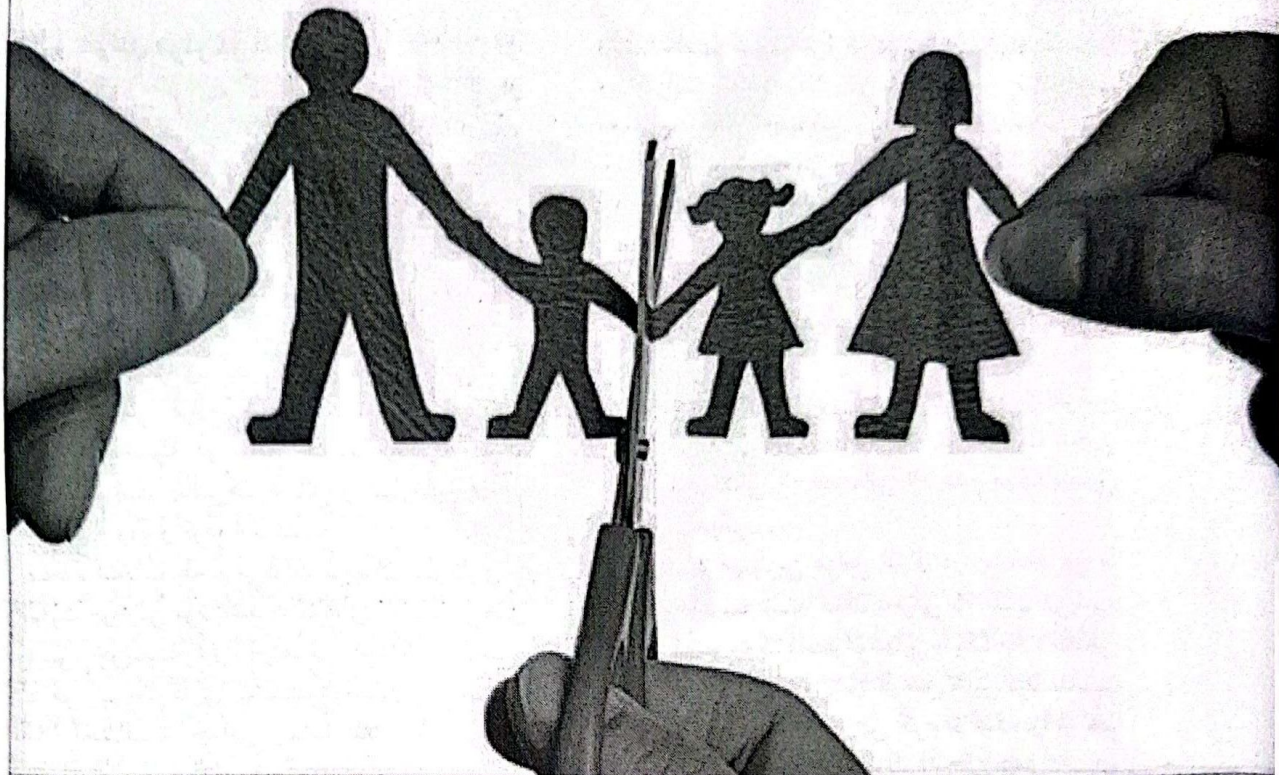
از آینده هستیم، دورنمایی که مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی باشد.

در نتیجه ما انسان‌ها باید در حفظ و توسعه محیط زیست نکات اخلاقی را رعایت کنیم اخلاق کاربردی باید به گونه‌ای باشد که در پرتو رابطه انسان و محیط زیست مطرح می‌شود. اینکه انسان به کمک فناوری می‌تواند در سطح کره زمین به تخریب محیط زیست کمک کند. بدون شک بحران‌های محیط زیستی معاصر، زائیده اندیشه‌های مادی نگر، توسعه طلب، سلطه جو و در یک کلام معلول کژاندیشی فکری و جهالت عملی انسان در جهان است.

کارگزاران توسعه در کشورهای در حال توسعه مدتی است احساس کرده اند که بسیاری از ارزش‌ها و عقاید حاکم و رایج در الگوهای کنونی توسعه، نمی‌تواند توسعه پایدار براساس محیط زیست گردد. باوجود توسعه وسایل فنی و صنعتی و تکنیکی هنوز ما به مراتب بیش از هر زمان دیگر، احساس فقر اخلاقی و انسانی می‌کنیم. در زمینه نوع اخلاقی که بتواند با تشریح حوادث و فجایع زیست محیطی، به ورای پراگماتیسم‌رود و درک و احساس جدیدی را از جایگاه مخلوقات در جهان ارایه دهد، کمبود وجود دارد.

منابع

- ۱- بری، جان، (۱۳۸۰) محیط زیست و نظریه اجتماعی، ترجمه حسن پویان و نیره توکلی، سازمان حفاظت محیط زیست، جلد اول، ۳۰۳.
- ۲- صالحی، امیری، رضا، مفاهیم و نظریه‌های فرهنگی، نشر ققنوس. ۹۵-۱۰۰.
- ۳- محقق داماد، مصطفی، الهیات محیط زیست، نامه فرهنگستان علوم، سال ۶.
- ۴- وهاب زاده عبدالحسین اخلاق محیط زیست مشهد نشر جهاد دانشگاهی ۶۲۸
- ۵- اصفهانی، محمد حسین، حاشیه مکاسب، بی جا، نشر محقق، الاولی، ۱۴۱۸ق.

چرا طلاق؟!

کرم مآده رحمانی و فهیمه شیخ، دانشجوی کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

طلاق نامیده می‌شود.

طلاق از مهمترین پدیده های حیات انسان تلقی می‌شود. این پدیده دارای اضلاعی به تعداد تمام جوانب و ابعاد جامعه انسانی است. اول آنکه طلاق یک پدیده روانی است، زیرا نه تنها به تعادل روانی دو انسان، بلکه فرزندان، دوستان، بستگان و نزدیکان آنها اثر می‌گذارد.

دوم آنکه طلاق پدیده ای اقتصادی است؛ به این معنا که هم می‌تواند «خانواده» را به عنوان یک واحد اقتصادی بر پای دارد و هم به این معنا که یک عامل اقتصادی مانند «مقدار درآمد خانواده» و به طور کلی، «فقر» موجب از هم گسیختگی خانواده می‌شود. گذشته از این طلاق پدیده ای است مؤثر بر تمامی جوانب جمعیت در یک جامعه؛ زیرا از طرفی بر کمیت جمعیت اثر می‌کند، چون تنها واحد مشروع و اساسی تولید مثل یعنی خانواده را از هم می‌پاشد و از طرف دیگر بر کیفیت جمعیت اثر دارد چون موجب می‌شود فرزندان محروم از نعمت های خانواده تحویل جامعه گردند که به احتمال زیاد فاقد شرایط لازم در راه احراز مقام شهروندی یک جامعه‌اند.

واژه طلاق در زبان فارسی به معنی بیزاری و جدایی کامل است. طلاق به عنوان یکی از غم‌انگیزترین پدیده‌های اجتماعی از دیرباز مورد توجه پژوهشگران بوده است. بنا به گفته‌ی فوق و با توجه به رشد روز افزون پدیده طلاق و پیامدهای ناشی از آن، پرداختن به این موضوع و بررسی آن از جوانب مختلف، امری مهم و ضروری است. در همین راستا، مقصود این پژوهش بررسی علل و عوامل مؤثر بر طلاق است. خانواده نوعی نظام اجتماعی و واحدی عاطفی است که کانون رشد و التیام، تغییر و تحول و آسیب‌شناسی اعضاء و روابط بین آنهاست. همچنین خانواده عامل همبستگی و شرط تعادل اجتماعی و رکن اصلی جامعه است که در هر عصری و نسلی عملکرد دارد و معمولاً این عملکرد در الگوهای تعاملاتی اعضایش تجلی میکند.

وقتی کارکردهای خانواده، از قبیل کارکردهای زیستی، اجتماعی، شناختی و عاطفی یکی پس از دیگری آسیب می‌بیند، اعضای آن به تدریج احساس رضایتمندی خود را از دست می‌دهند. کاهش تدریجی رضایتمندی اعضای خانواده، ابتدا موجب گسستگی روانی و سپس گسستگی اجتماعی و درنهایت واقعه حقوقی می‌شود که این گسستگی،

علل و عوامل موثر در طلاق

ازدواج یکی از سه نقطه عطف زندگی انسان است، یعنی تولد، ازدواج و مرگ. ازدواج با ایجاد تغییراتی در دیدگاه فرد نسبت به خود، همسر و جهان مرتبط می‌باشد. فردی که ازدواج میکند در زمینه‌های درون روانی، بین فردی و اجتماعی تحت تأثیر تغییراتی قرار میگیرد. بنابراین اگر اختلال مهمی در ازدواج فرد رخ دهد، همه فرایندهای فردی، بین فردی و اجتماعی وی تحت تأثیر قرار میگیرد. تحولات اجتماعی دهه‌های گذشته در سطح جهانی، نظام خانواده را با تغییرات، چالش‌ها، مسائل و نیازهای جدید و متنوعی روبرو کرده است.

نحوه انتخاب همسر می‌تواند بر میزان سازگاری و رضایت زوجین مؤثر باشد به گونه‌ای که نزدیکی‌های مکانی، خویشاوندی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و... موجب سازگاری بیشتر زوجین و کاهش امکان اختلاف و جدایی و نهایتاً طلاق می‌شود. گفته کارشناسان ازدواج هابی که در آن‌ها هماهنگی بیشتری میان زوجین وجود دارد موفق تراند و کمتر به طلاق می‌انجامند. تشابهاتی مانند طبقه اجتماعی، سطح تحصیلات، سطح هوش، هم نژاد بودن، دین مشابه داشتن، هم زبان بودن و... یک ازدواج موفق را رقم می‌زند. ازدواجی که با تشابه نژادی، زبانی، روانی و اجتماعی صورت بگیرد ازدواجی موفقیت آمیز است. تفاوت طبقاتی یکی از عواملی است که با امکانات اجتماعی معمولاً دیدگاه‌های مختلفی را به وجود می‌آورد البته اگر دو نفر آن اندازه از آگاهی لازم برخوردار باشند که این تفاوت‌ها را به رسمیت بشناسند ازدواجشان منعی ندارد.

افزایش جرائم اجتماعی،

تزلزل اجتماعی و

عدم ثبات جامعه،

فروپاشی

خانواده، به

عنوان مهم

ترین و اولین

نهاد اجتماعی

پایه، افزایش

هزینه‌های

اجتماعی برای

جلوگیری کنترل

جرائم و ناهنجاری‌ها

و انحرافات ناشی از

طلاق، افزایش کودکان

خیابانی و سایر آسیب‌های

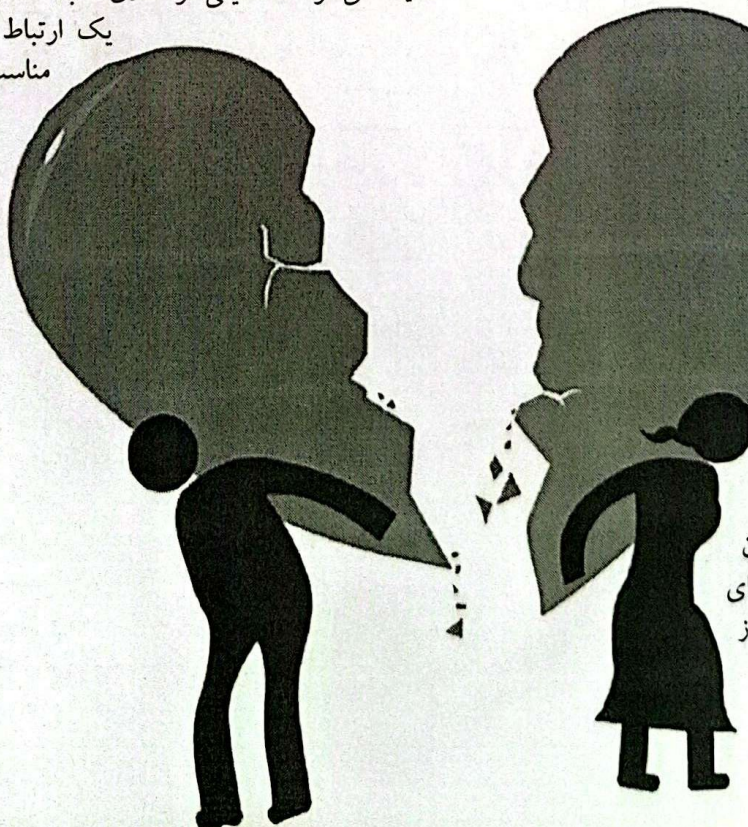
اجتماعی همچون فرار از

منزل، تکدی گری، قتل، خودکشی، اعتیاد، قاچاق و... افزایش تعداد زنان خودسرپرست و مشکلات معیشتی، روانی اجتماعی و اخلاقی آنان و سایر نابسامانی‌های شخصیتی، اجتماعی و رفتاری افراد مطلقه و فرزندان آنان از جمله عوارض ناشی از طلاق هستند.

در اصل مهم‌ترین دلایل طلاق توقعات نادرستی است که طرفین از یکدیگر دارند. در عین حال موارد زیر قابل اشاره است:

- ۱- عدم آگاهی جنسی ۲- شهرت یکی از طرفین
- ۳- بیماری و یا نقص جسمانی ۴- نبود امنیت شغلی
- ۵- تضاد فرهنگی ۶- فقر مالی ۷- عدم درک متقابل افراد از یکدیگر

اما یکی از مهم‌ترین عوامل طلاق در جامعه امروز ما بحران شخصیت است. همان بحرانی که سبب می‌شود ازدواج‌ها صورت گیرد. بحران تنهایی یا یک خلأ عاطفی خلأی است که باعث می‌شود در سن پایین فرد تصمیم به ازدواج بگیرد. با ازدواج این گره یا عقده را از هم بگسلد. چنین افرادی که هنوز به بلوغ روانی کامل نرسیده و آگاهی لازم را جهت ازدواج ندارند، فقط برای اینکه تنهایی خود را پر کنند به سراغ ازدواج می‌روند. این افراد نه به روابط جنسی، نه به مادیات و نه به ظواهر و... به هیچ چیز توجه نمی‌کنند و تنها توجه آنها به تشکیل زندگی تازه و استقلال فردی در نتیجه جدا شدن از خانواده خود است. همین بحران شخصیت باعث می‌شود که فرد به هیچ کدام از تفاوت‌های فرهنگی و... با فرد مقابل توجه نکند تا فقط به استقلال فردی دست یابد. پس به طور غیرمستقیم بحران شخصیت طلاق را نیز برای فرد رقم می‌زند. گفته می‌شود یک ارتباط جنسی مناسب ۶۰ تا ۷۰ درصد باعث رونق زندگی زناشویی می‌شود و متأسفانه دیده می‌شود که خیلی از طلاق‌ها به خاطر نداشتن یک ارتباط زناشویی مناسب است.

دوشنبه های سینمایی

جامعه دانشگاهی در نظر عامه به عنوان یک قشر تحصیل کرده می باشد که آینده یک مملکت در دستان اوست. آیا این جامعه واحدهایی که سبب ارتقاء فرهنگ وی شود را پاس می کند؟ مسلماً خیر. برای ارتقاء سطح فرهنگ نیاز به اقداماتی است که از حوزه درسی دانشجو خارج است. یکی از این اقدامات می تواند فیلم هایی باشد که در قالب داستان ارائه می شوند. دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی با ایجاد چنین برنامه ای با عنوان «دوشنبه های سینمایی» سعی در بالا بردن فرهنگ جامعه و ارتقاء دستاوردهای فرهنگی نموده است.

اگر بخواهیم ساده به این موضوع نگاه کنیم می توان اینگونه برداشت کرد که چنین برنامه ای صرفاً برای

سرگرمی دانشجویان در بخشی از ساعاتی است که آنان در دانشکده حضور دارند اما اگر به دید فرهنگی و عمیق به آن نگاه کرد می توان نتیجه گرفت که این اقدام می تواند شروعی برای ادامه ی برنامه های فرهنگی دیگر باشد. در هفته ای که گذشت اکران فیلم «ابد و یک روز» با استقبال ویژه از طرف دانشجویان روبرو شد. هدف ایجاد چنین برنامه ای را می توان از نوع فیلم هایی که اکران می شود نیز فهمید که اصولاً اینها فیلم هایی اجتماعی و بیانگر مشکلات حقیقی یک جامعه اند که کمترین تأثیری که می توانند داشته باشند این است که دانشجو را نسبت به این قشر از جامعه به فکر وادارند. مسلماً این به فکر واداشتن می تواند شروع یک تحول عظیم در فرهنگ یک جامعه باشد.

مقابله با مقابله

موضوع: فرصت‌های پیش رو برای تحقق هرچه بیشتر
اقتصاد مقاومتی

دکتر نرگس سلطانی دانشجوی کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت

جنگی که سال‌های اخیر پر و بال زیادی گشوده است و علت نام‌گذاری سال‌های ما شده است. لیکن بصیرت رهبری از مدت‌ها قبل کلید حل این مشکل را در دستان ما قرار داد. "تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی". از آنجا که نام هر سال هدف دولت و ملت را برای آینده‌ی کشور در آن سال مشخص میکند تکرار متوالی این قبیل نام‌ها شاید زنگ خطری بود برای آگاه شدن از تداوم جنگی با عنوان جنگ اقتصادی.

اقتصاد مقاومتی که در سال ۱۳۹۵ با پسوند اقدام و عمل همراه شد.

"فرصت‌های پیش رو برای تحقق بهینه‌ی هرچه بیشتر اقتصاد مقاومتی" را می‌توان از دیدگاه‌های مختلفی بررسی کرد. اما دو عامل مهم‌تر که اول از همه جلب توجه می‌کند بررسی این موضوع از جنبه‌ی داخلی و خارجی است.

هجمه‌های وارده از سوی دشمنان با هدف نابودی کامل اسلام مقتدر و ایجاد کشوری وابسته در حال اجراست. نقش ضربه‌ی‌های دشمنان را نمیتوان نادیده گرفت اما بخش عمیقی که ما می‌توانیم با تکیه بر آن مقاومتی دشمن شکن انجام دهیم در داخل کشور رقم می‌خورد.

با اشاره به سخنان رهبر معظم انقلاب می‌توان به نکات مهمی رسید که با به کارگیری همین نکات میتوان مقاومت عظیمی را رقم زد:

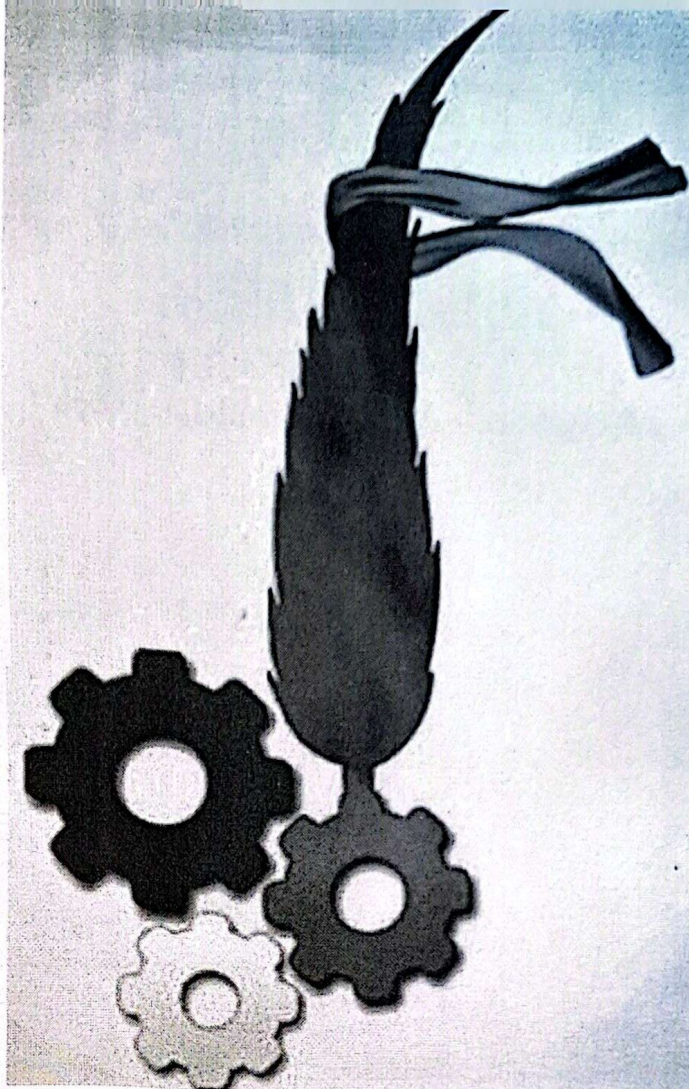
شاید ده‌ها سال پیش، وقتی صدای آراء ۹۸ درصدی آری به انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران، به جهانیان و به خصوص نظام استعمارگر غرب، رسید کسی فکرش را نمی‌کرد این نظام نو پا بتواند تا اینجا پیش بیاید.

زمانی که می‌خواستند در عرض چند شبانه روز با جنگ نظامی ملت نو ظهور جمهوری اسلامی را به تاریخ پیوند بزنند شاید گمان جهانیان بر این باور بود که همانند سایر قیام‌های نافرجام، ایران تازه خو گرفته به اسلام مقتدر نیز چند صباحی نفس کشیده و روزگار حیاتش به پایان می‌رسد.

اما عاملی که جهانیان از آن غافل بودند مشارکت و اتحادی بود که تار و پود ایران تازه نفس با آن سرشته شده بود.

وقتی اسلام مقتدر ما در برابر حملات تحمیلی و جنگ نظامی ابر قدرت‌های جهان توانست دفاعی عظیم به عمل آورد، نقطه‌ی عطفی بود برای پایان حملات نظامی، درست نقطه‌ای که عاملان استکبار جهانی فهمیدند، جنگ نظامی نمیتواند اقتدار ایران اسلامی را از میان بردارد.

نقطه‌ی مشترک و قابل توجه در همه‌ی ایستادنها و مقاومت‌ها همان کلیدی است که شاید این روزها علارقم تکرار مکرر رهبر معظم انقلاب اسلامی امام خامنه‌ای، کم‌رنگ تر شده است. عاملی که او را به عنوان وحدت میشناسیم.

۱. ضرورت و تداوم تولید ملی
۲. حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی
رسیدن به دو هدف مذکور نیازمند زیرساخت‌ها و مشارکت‌هایی از طرف دولت و ملت است.
در جریان زندگی امروز بحث تجملات و مصرف‌گرایی جایگاه قابل‌تأملی را در میان جوامع پیدا کرده است. در این میان تبلیغات گسترده در زمینه‌ی تجمل‌گرایی و تنوع‌طلبی نقش عمده‌ای در رواج مورد مذکور دارد. تبلیغاتی که به صورت ثانیه به ثانیه از رسانه‌ها و شبکه‌های گوناگون جمعی دست به دست مبادله می‌شود. وظیفه‌ای که باید رسانه‌های داخلی در مقابل این موضوع ایفا کنند کاملاً مهم است. همچنین لازم به ذکر است تشکیل زیرساخت‌ها و ایجاد شبکه‌هایی مرتبط با این موضوع کمک زیادی درختی کردن این گونه تبلیغات به عمل می‌آورد.

به علاوه در زمینه‌ی اقتصادی در سطوح بالاتر باید برنامه‌ریزی‌های جامعی صورت گیرد. از جمله‌ی آن می‌توان به کنترل تورم اشاره کرد البته لازم به یادآوری است روش درستی باید در دست گرفته شود. روشی که به بازار و کسب و کار داخلی خسارتی وارد نکند و اثرات کاهش تورم را هم بتوان در عمل مشاهده کرد که از جمله‌ی آن می‌توان به محدود کردن قسمتی از اختیارات دولت و سپردن آن به بخش‌های خصوصی متعهد برای برنامه‌ریزی بهتر اشاره کرد.

منبع

۱. حسین زاده، محمد، الزامات سال تولید ملی، سایت الف.
۲. لواسانی، سیده زینب، اقتصاد مقاومتی در امتداد جهاد اقتصادی، اقتصاد تبیان

«مناجات»

اللهم

باز آمدیم با دو دست نمی چه باشد اگر مرحمی بر خستگار نمی

اللهم

گرفتار آن دردم که تو دوی آنی و در آرزوی آن سویم که تو سرانجام آنی

اللهم

مر دلشده ای با یاری و غمگساری و من بی یار و غریبم

اللهم

چراغ دل مریدانی و انس جان غربانی، کریم آسایش سینه محبانی و نهایت همت قاصدانی

اللهم

جرم من زیر حلم تو پنهان است و تو پرده عفو خود بر من گستران

اللهم

ایر چیست که با دوستان خود را کردی که هر که ایشان را جست ترا یافت و تا ترا ندید ایشان را شناخت

اللهم

عاجز و سرگردانم، نه آنچه دانم دارم و نه آنچه دارم دانم

اللهم

بر تارک ما خاک خجالت تار مکن و ما را به بگی خود گرفتار مکن

اللهم

چون به تو بنکریم شامیم و تاج بر سر و چون بخود تکریم خاکیم و از

خاک کمتر

اللهم

مر کس تو را شناخت هر چه غیر تو بود بینداخت

